

II

(Μη νομοθετικές πράξεις)

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 19ης Μαρτίου 2014

σχετικά με την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας LIFE για την περίοδο 2014-2017

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2014/203/ΕΕ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση Προγράμματος για το Περιβάλλον και τη Δράση για το Κλίμα (LIFE) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007 ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 24 παράγραφος 1,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Για να εξασφαλιστεί η υλοποίηση του προγράμματος LIFE, είναι αναγκαίο να θεσπιστεί πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2014-2017.
- (2) Για να διαμορφωθεί το πλαίσιο εφαρμογής των δύο υποπρογραμμάτων του LIFE, το πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2014-2017 θα πρέπει να προσδιορίζει την ενδεικτική κατανομή των κονδυλίων μεταξύ των τομέων προτεραιότητας και των τύπων χρηματοδότησης, τα θέματα έργων για την υλοποίηση των θεματικών προτεραιοτήτων που καθορίζονται στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013, την τεχνική μεθοδολογία για την επιλογή των έργων, τα κριτήρια για την παροχή των επιχορηγήσεων και ενδεικτικά χρονοδιαγράμματα για τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.
- (3) Το πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2014-2017 θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει ποιοτικά και ποσοτικά αποτελέσματα, δείκτες και στόχους για κάθε τομέα προτεραιότητας και τύπο έργου, σύμφωνα με τους δείκτες επιδόσεων και τους ειδικούς στόχους για κάθε τομέα προτεραιότητας, με σκοπό να διευκολυνθεί η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και του αντικτύπου του προγράμματος. Η Επιτροπή, με βάση εκ των προτέρων αξιολογήσεις, έκρινε ότι δύο καινοτόμα χρηματοδοτικά μέσα συνιστούν κατάλληλους μηχανισμούς για τη χρηματοδότηση των έργων, σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013.
- (4) Τα εν λόγω χρηματοδοτικά μέσα θα πρέπει να δοκιμαστούν καθ' όλη τη διάρκεια του πολυετούς προγράμματος εργασίας για να αποδείξουν τις σημαντικές δυνατότητές τους όσον αφορά τη μόχλευση χρηματοδότησης από επενδυτές στον τομέα της βιοποικιλότητας και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σ' αυτήν, έτσι ώστε να αντιμετωπιστούν οι σημερινοί οικονομικοί φραγμοί που εμποδίζουν την προώθηση των έργων σ' αυτούς τους τομείς.
- (5) Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), με βάση, αφενός, τη θετική εμπειρία της από άλλα χρηματοδοτικά μέσα που διαχειρίζεται και, αφετέρου, τη γεωγραφική της κάλυψη, που της επιτρέπει να φθάνει στους δυνητικούς δικαιούχους σε ολόκληρη την Ένωση, θα πρέπει να αναλάβει την εφαρμογή του χρηματοδοτικού μηχανισμού φυσικού κεφαλαίου και του μέσου ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση, που χρηματοδοτούνται μέσω συνεισφορών από το πρόγραμμα LIFE.
- (6) Για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή του πολυετούς προγράμματος εργασίας και δεδομένου ότι ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου 2014, η παρούσα απόφαση θα πρέπει να εφαρμόζεται από την ημερομηνία έκδοσής της.
- (7) Τα μέτρα που προβλέπονται στην παρούσα απόφαση είναι σύμφωνα με τη γνώμη της επιτροπής του προγράμματος LIFE για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα, η οποία συστάθηκε με το άρθρο 30 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013,

⁽¹⁾ ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 185.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Το πολυετές πρόγραμμα εργασίας

Εγκρίνεται το πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2014-2017, όπως ορίζεται στο παράρτημα.

Άρθρο 2

Συνεισφορά της Ένωσης στο πολυετές πρόγραμμα εργασίας

Η μέγιστη συνεισφορά στο πολυετές πρόγραμμα εργασίας LIFE για την περίοδο 2014-2017 ορίζεται σε 1 796 242 000 ευρώ, ποσό που θα χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση των σχετικών υποπρογραμμάτων και τομέων προτεραιότητας ως εξής:

- 1) Συνολικό ποσό ύψους 1 347 074 499 ευρώ για το υποπρόγραμμα για το Περιβάλλον, το οποίο κατανέμεται ως εξής:
 - α) 495 845 763 ευρώ για τον τομέα προτεραιότητας «Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων»
 - β) 610 068 900 ευρώ για τον τομέα προτεραιότητας «Φύση και βιοποικιλότητα»
 - γ) 162 999 836 ευρώ για τον τομέα προτεραιότητας «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση»
 - δ) 78 160 000 ευρώ για τις σχετικές δαπάνες στήριξης.
- 2) Συνολικό ποσό ύψους 449 167 501 ευρώ για το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα», το οποίο κατανέμεται ως εξής:
 - α) 193 559 591 ευρώ για τον τομέα προτεραιότητας «Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής»
 - β) 190 389 591 ευρώ για τον τομέα προτεραιότητας «Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή»
 - γ) 47 588 319 ευρώ για τον τομέα προτεραιότητας «Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση»
 - δ) 17 630 000 ευρώ για τις σχετικές δαπάνες στήριξης.

Άρθρο 3

Χρηματοδοτικά μέσα

1. Βάσει του άρθρου 17 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 λαμβάνουν συνεισφορές τα ακόλουθα χρηματοδοτικά μέσα, όπως περιγράφονται στο παράρτημα:

- α) το μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση·
- β) ο χρηματοδοτικός μηχανισμός φυσικού κεφαλαίου.

2. Η εφαρμογή της συνεισφοράς στο μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση και στον χρηματοδοτικό μηχανισμό φυσικού κεφαλαίου ανατίθεται στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Άρθρο 4

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την πρώτη ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Εφαρμόζεται από τις 19 Μαρτίου 2014.

Βρυξέλλες, 19 Μαρτίου 2014.

Για την Επιτροπή
Ο Πρόεδρος
José Manuel BARROSO

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΟΛΥΕΤΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ LIFE ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2017

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1293/2013 (στο εξής «κανονισμός LIFE»), το πρόγραμμα LIFE επιδιώκει τους ακόλουθους γενικούς στόχους:

- να συμβάλει στη στροφή προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με αποδοτικότητα των πόρων και ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος, στην προστασία και στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος, καθώς και στην ανάσχεση και αντιστροφή της απώλειας της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένης της στήριξης του δικτύου Natura 2000, και στην αντιμετώπιση της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων,
- να βελτιώσει την ανάπτυξη, την υλοποίηση και την επιβολή της περιβαλλοντικής και κλιματικής πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης καθώς και να ευνοήσει και να προαγάγει την ολοκλήρωση και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σε άλλες πολιτικές της Ένωσης και στην πρακτική του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων και μέσω της αύξησης των δυνατοτήτων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα,
- να υποστηρίξει τη βελτίωση της περιβαλλοντικής και κλιματικής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, των ΜΚΟ και τοπικών παραγόντων, και
- να υποστηρίξει την υλοποίηση του 7ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον.

Η διαχείριση του προγράμματος LIFE θα πραγματοποιείται από τις ίδιες τις υπηρεσίες της Επιτροπής ή από τον εκτελεστικό οργανισμό (ΕΟ) στον οποίο έχει ανατεθεί αυτό το καθήκον στο πλαίσιο της άμεσης διαχείρισης. Ο εκτελεστικός οργανισμός θα ενεργεί εντός των ορίων της αντιπροσωπείας, σύμφωνα με την απόφαση της Επιτροπής C(2013) 9414 και υπό την εποπτεία των υπηρεσιών της Επιτροπής. Η συνολική ευθύνη για την υλοποίηση του προγράμματος παραμένει στην Επιτροπή. Επιπλέον, ενδέχεται να προσληφθούν εξωτερικοί εμπειρογνώμονες για τη στήριξη των υπηρεσιών της Επιτροπής και/ή του ΕΟ κατά την εκτέλεση των εργασιών τους.

Σύμφωνα με τους ανωτέρω γενικούς στόχους, το παρόν πολυετές πρόγραμμα εργασίας (ΠΠΕ) εγκρίθηκε δυνάμει του άρθρου 24 παράγραφος 1 του κανονισμού LIFE μέσω εκτελεστικής πράξης σύμφωνα με τη διαδικασία εξέτασης που προβλέπεται στο άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (¹), και αναφέρεται στο άρθρο 30 του κανονισμού LIFE.

Κατ' εφαρμογή της αρχής της συμπληρωματικότητας με άλλα ευρωπαϊκά χρηματοδοτικά προγράμματα που καθορίζονται στις αιτιολογικές σκέψεις 5, 11 και 13 και στο άρθρο 8 του κανονισμού LIFE, η υλοποίηση του πολυετούς προγράμματος εργασίας θα διασφαλίσει, μέσω ειδικών μέτρων, την ύπαρξη συνεκτικότητας και συνεργιών, και θα αποφύγει τις αλληλεπικαλύψεις με άλλες πολιτικές της Ένωσης και χρηματοδοτικά μέσα στο μέτρο του δυνατού, ιδίως με το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» (²), το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της Ένωσης για την περίοδο 2014-2020, καθώς και με τα προγράμματα εργασίας του (³). Αυτό θα επιτευχθεί κυρίως μέσω των κριτηρίων επιλεξιμότητας για τους διάφορους τύπους έργων και μέσω των προσανατολισμών στις κατευθυντήριες γραμμές για την υποβολή αιτήσεων που συνοδεύουν τις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Η διπλή χρηματοδότηση θα αποφευχθεί μέσω της διασταύρωσης κατά τη φάση της επιλογής και μέσω των εκ των υστέρων επαληθεύσεων. Συγκεκριμένα, τα έργα που επικεντρώνονται στην έρευνα ή στην κατασκευή των μεγάλων έργων υποδομής αποκλείονται από τη χρηματοδότηση μέσω του προγράμματος LIFE.

Η δομή του πολυετούς προγράμματος εργασίας τηρεί τη δομή όπως ορίζεται στο άρθρο 24 παράγραφος 2 του κανονισμού LIFE και αφορά μόνο τα υποπρογράμματα «Περιβάλλον» και «Δράση για το κλίμα» ξεχωριστά, όπου είναι απαραίτητο.

(¹) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 182/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 2011, για τη θέσπιση κανόνων και γενικών αρχών σχετικά με τους τρόπους ελέγχου από τα κράτη μέλη της άσκησης των εκτελεστικών αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή (ΕΕ L 55 της 28.2.2011, σ. 13).

(²) Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1290/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση των κανόνων συμμετοχής και διάδοσης του «Ορίζοντα 2020 – Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας (2014-2020)» και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1906/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 81).

(³) Το πρώτο πρόγραμμα εργασίας του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» καλύπτει τα έτη 2014-2015. Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» επικεντρώνεται σε τρεις προτεραιότητες: στην παραγωγή επιστήμης αριστείας προκειμένου να ενισχυθεί η παγκόσμια κλάση αριστείας της Ένωσης στην επιστήμη· στην προώθηση της βιομηχανικής υπεροχής για τη στήριξη των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και της καινοτομίας· και στην ανταπόκριση στις κοινωνικές προκλήσεις, ώστε να αντιμετωπιστούν άμεσα οι προκλήσεις που προσδιορίζονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» με τη στήριξη δραστηριοτήτων που καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα από την έρευνα έως την αγορά. Στο πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», η έρευνα και η καινοτομία στο πλαίσιο των υποπρογραμμάτων «Περιβάλλον» και «Δράση για το κλίμα» διενεργούνται με μια σειρά από δράσεις και ευκαιρίες για συνεργασία, ειδικότερα με την κοινωνική πρόκληση «Δράση για το κλίμα, περιβάλλον, αποδοτικότητα πόρων και πρώτες ύλες». Σ' αυτό το πλαίσιο, η περιβαλλοντική έρευνα και καινοτομία αποσκοπούν στη διαμόρφωση μιας οικονομίας και μιας κοινωνίας που να είναι αποδοτικές ως προς τους ενεργειακούς και τους υδάτινους πόρους και ανθεκτικές στην κλιματική αλλαγή. Για έγγραφα αναφοράς, συμβουλευτείτε την ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/funding/reference_docs.html#h2020-work-programmes-2014-15-main-wp, και ειδικότερα το πρόγραμμα εργασίας στο πλαίσιο της κοινωνικής πρόκλησης «Δράση για το κλίμα, περιβάλλον, αποδοτικότητα πόρων και πρώτες ύλες».

Καλύπτει την περίοδο από 1η Ιανουαρίου 2014 έως 31 Δεκεμβρίου 2017.

1.1. Το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»

Το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» καλύπτει τους **τομείς προτεραιοτήτων** Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων, Φύση και βιοποικιλότητα και Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση (άρθρα 9 έως 12 του κανονισμού LIFE). Κάθε ένας από τους τομείς προτεραιοτήτων καλύπτει διάφορες **θεματικές προτεραιότητες**, που καθορίζονται στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού LIFE. Επιπλέον, το παρόν πολυετές πρόγραμμα εργασίας για την περίοδο 2014-2017 καθορίζει τα **θέματα έργων** που υλοποιούν τις θεματικές προτεραιότητες.

1.2. Το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα»

Το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα» προσφέρει μια νέα, μοναδική ευκαιρία να υποστηριχθεί η εφαρμογή της πολιτικής της ΕΕ για το κλίμα. Συνολικά, το εν λόγω πρόγραμμα θα συμβάλει στη μετάβαση προς μια οικονομία της ΕΕ με χαμηλές εκπομπές ρύπων άνθρακα και φιλική προς το κλίμα, η οποία θα υποστηρίζει στρατηγικά την εφαρμογή της δέσμης μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια για το 2020 και τη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, και θα προετοιμάζει την ΕΕ για τις προκλήσεις της δράσης για το κλίμα έως το 2030. Επίσης, θα υποστηρίζει τη βελτίωση της κλιματικής διακυβέρνησης σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της βελτιωμένης συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, των ΜΚΟ και των τοπικών παραγόντων.

2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΜΕΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΥΠΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ [ΑΡΘΡΟ 24 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ α)]

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού LIFE, **το συνολικό κονδύλιο του προϋπολογισμού για το πρόγραμμα LIFE για την περίοδο 2014-2020** ανέρχεται σε 3 456 655 000 ευρώ, εκ των οποίων το 75 % διατίθεται στο υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» (2 592 491 250 ευρώ), και εκ των οποίων το 25 % διατίθεται στο υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα» (864 163 750 ευρώ). Ο κανονισμός LIFE καθορίζει επίσης το ελάχιστο ποσοστό του συνολικού προϋπολογισμού που θα διατεθεί σε **έργα** (81 %, άρθρο 17 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE) και το μέγιστο ποσοστό των δημοσιονομικών πόρων που προορίζεται για έργα τα οποία λαμβάνουν ενίσχυση μέσω επιχορηγήσεων δράσης που ενδέχεται να διατεθούν σε **ολοκληρωμένα έργα** (30 %).

Τα έργα θα χρηματοδοτούνται μέσω **επιχορηγήσεων δράσης** ή, κατά περίπτωση, μέσω **χρηματοδοτικών μέσων** (άρθρο 17 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE). Το **πολυετές πρόγραμμα εργασίας καθορίζει** τα ποσά που θα διατεθούν ανά **τομέα προτεραιότητας και τύπο χρηματοδότησης**.

Συνολική κατανομή ανά τύπο χρηματοδότησης για τα δύο υποπρογράμματα

Προϋπολογισμός 2014-2017	σε εκατ. ευρώ
Επιχορηγήσεις δράσης	1 317,9
Λειτουργικές επιχορηγήσεις	38,6
Χρηματοδοτικά μέσα	140,0
Δημόσιες συμβάσεις	204,0
Δαπάνες στήριξης (ΑΤΑ)	95,8
Συνολικό ποσό	1 796,3

Συνολική κατανομή ανά τομέα προτεραιότητας

Τομείς προτεραιότητας	Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων	Φύση και βιοποικιλότητα	Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση	Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής	Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	Κλιματική διακυβέρνηση και πληροφόρηση
Σύνολο ανά τομέα (σε εκατ. ευρώ)	495,85	610,07	163,00	193,56	190,39	47,59
Υποσύνολο	1 700,45					
Δαπάνες στήριξης (ΑΤΑ)	95,79					
Συνολικό ποσό	1 796,3					

Τα ποσά ανά τομέα προτεραιότητας και τύπο χρηματοδότησης είναι ενδεικτικά. Όσον αφορά τις επιχορηγήσεις δράσης, η τελική κατανομή θα εξαρτηθεί από τον πραγματικό αριθμό των επιλέξιμων για χρηματοδότηση έργων που προτείνονται στο πλαίσιο κάθε τομέα προτεραιότητας. Τα κονδύλια του προϋπολογισμού που προορίζονται και κατανέμονται μεταξύ των χρηματοδοτικών μέσων μπορούν να προσαρμόζονται κατά τη διάρκεια του προγράμματος LIFE σε συνάρτηση με την πραγματική απορρόφηση. Εντός των ορίων που προβλέπει ο κανονισμός LIFE, οι ανακατανομές μεταξύ των τομέων προτεραιότητας δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 5 % της συνολικής κατανομής για τους εν λόγω τομείς προτεραιοτήτων.

2.1. Το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»

Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του παρόντος πολυετούς προγράμματος εργασίας διατίθεται προϋπολογισμός ύψους 1 347 εκατ. ευρώ για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον».

Τουλάχιστον το 55 % των δημοσιονομικών πόρων που κατανέμονται σε έργα υποστηριζόμενα μέσω επιχορηγήσεων δράσης αφορούν ειδικά έργα που στηρίζουν τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών έργων πληροφόρησης και διακυβέρνησης (άρθρο 9 παράγραφος 3 του κανονισμού LIFE), τεχνικής βοήθειας καθώς και των προπαρασκευαστικών έργων. Το υπόλοιπο του προϋπολογισμού που κατανέμεται σε έργα θα διατεθεί για έργα στο πλαίσιο του τομέα προτεραιότητας του περιβάλλοντος και της αποδοτικότητας των πόρων, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών έργων πληροφόρησης και διακυβέρνησης, τεχνικής βοήθειας καθώς και των προπαρασκευαστικών έργων.

Η κατανομή ανά τομέα προτεραιότητας έχει ενδεικτικό χαρακτήρα και υπόκειται στον πραγματικό αριθμό των προτάσεων για επιχορηγήσεις δράσης σε κάθε τομέα προτεραιότητας, καθώς και στη σχετική αφομοίωση από την αγορά κάθε χρηματοδοτικού μέσου.

Κατανομή ανά τύπο χρηματοδότησης στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»

Προϋπολογισμός 2014-2017	σε εκατ. ευρώ
Επιχορηγήσεις δράσης (*)	
— Έργα οικοδόμησης δυναμικού	11,25
— Έργα τεχνικής βοήθειας	2,9
— Λοιπές επιχορηγήσεις δράσης (**)	1 053,8
Χρηματοδοτικό μέσο (***)	
Μέσο χρηματοδότησης φυσικού κεφαλαίου (ΜΧΦΚ) (****)	30,0
Λειτουργικές επιχορηγήσεις	30,0
Δημόσιες συμβάσεις	141,0
Δαπάνες στήριξης (ΑΤΑ)	78,2
Συνολικό ποσό	1 347,1

(*) Το 30 % των δημοσιονομικών πόρων που κατανέμονται σε έργα υποστηριζόμενα μέσω επιχορηγήσεων δράσης αφορά ολοκληρωμένα έργα. Ανάλογα με τον πραγματικό αριθμό των προτάσεων για ολοκληρωμένα έργα, οι μη χρησιμοποιηθέντες πόροι θα χρησιμοποιηθούν για άλλα έργα που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις δράσης.

(**) Ενδεικτικό ποσό που δεν υπερβαίνει το 1 % του ποσού αυτού θα χρησιμοποιηθεί για προπαρασκευαστικά έργα.

(***) Το μέγιστο επίπεδο του κόστους διαχείρισης που συνδέεται με την εφαρμογή των χρηματοδοτικών μέσων (ΧΜ) δεν υπερβαίνει το 7 % του συνολικού κονδυλίου για τα ΧΜ.

(****) Περιλαμβάνει 5 εκατ. ευρώ για τον μηχανισμό υποστήριξης εμπειρογνομώνων.

2.2. Το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα»

Όσον αφορά το παρόν πολυετές πρόγραμμα εργασίας, ο προϋπολογισμός για το υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα» είναι 449,2 εκατ. ευρώ. Η κατανομή ανά τομέα προτεραιότητας έχει ενδεικτικό χαρακτήρα και υπόκειται στον πραγματικό αριθμό των προτάσεων για επιχορηγήσεις δράσης σε κάθε τομέα προτεραιότητας, καθώς και στη σχετική αφομοίωση από την αγορά κάθε χρηματοδοτικού μέσου.

Κατανομή ανά τύπο χρηματοδότησης στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Δράση για το κλίμα»

Προϋπολογισμός 2014-2017	σε εκατ. ευρώ
Επιχορηγήσεις δράσης (*)	
Έργα οικοδόμησης δυναμικού — Επιχορηγήσεις δράσης	3,75
Έργα τεχνικής βοήθειας — Επιχορηγήσεις δράσης	2,4
Λοιπές επιχορηγήσεις δράσης	243,81
Χρηματοδοτικά μέσα (**)	
Μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση (ΙΧΕΑ) Χρηματοδοτικό μέσο	80,0
Μέσο χρηματοδότησης φυσικού κεφαλαίου (***) (ΜΧΦΚ) Χρηματοδοτικό μέσο	30,0
Λειτουργικές επιχορηγήσεις	8,6
Δημόσιες συμβάσεις	63,0
Δαπάνες στήριξης (ΑΤΑ)	17,6
Συνολικό ποσό	449,2

(*) Το 30 % των δημοσιονομικών πόρων που κατανέμονται σε έργα υποστηριζόμενα μέσω επιχορηγήσεων δράσης αφορά ολοκληρωμένα έργα. Ανάλογα με τον πραγματικό αριθμό των προτάσεων για ολοκληρωμένα έργα, οι μη χρησιμοποιηθέντες πόροι θα χρησιμοποιηθούν για άλλα έργα που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις δράσης.

(**) Το μέγιστο επίπεδο του κόστους διαχείρισης που συνδέεται με την εφαρμογή των ΧΜ δεν υπερβαίνει το 7 % του συνολικού κονδυλίου για τα ΧΜ.

(***) Περιλαμβάνει 5 εκατ. ευρώ για τον μηχανισμό υποστήριξης εμπειρογνομώνων.

3. ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΟΥΝ ΤΙΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΟΡΙΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ ΤΟΥ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» [ΑΡΘΡΟ 24 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ β) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ LIFE]

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 36 του κανονισμού LIFE, το πολυετές πρόγραμμα εργασίας περιέχει έναν μη εξαντλητικό κατάλογο των θεμάτων έργων που υλοποιούν τις θεματικές προτεραιότητες, εστιάζοντας τις προσπάθειες σε συγκεκριμένες περιβαλλοντικές προτεραιότητες και συγκεκριμένους τομείς δράσης στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον». Η κατάρτιση αυτού του καταλόγου κατά τη διάρκεια του πολυετούς προγράμματος εργασίας διασφαλίζει τόσο την αναγκαία ευελιξία για την επίτευξη των στόχων και των σκοπών του προγράμματος LIFE όσο και την αναγκαία σταθερότητα για τους πιθανούς αιτούντες όσον αφορά τον προγραμματισμό, την εκπόνηση και την υποβολή των προτάσεων. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 22 του κανονισμού LIFE, κατά την αξιολόγηση της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας των έργων στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», η Επιτροπή θα πρέπει να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στη συμβολή τους στις θεματικές προτεραιότητες που υλοποιούνται μέσω των θεμάτων έργων. Συνεπώς, τα θέματα έργων είναι ένα μέσο για την priμοδότηση των έργων που αφορούν στρατηγικά σημαντικούς τομείς πολιτικής με μεγάλη ενωσιακή προστιθέμενη αξία, ενώ παραμένουν ανοικτά σε αξιόπιστες προτάσεις σε άλλους τομείς και στην ενσωμάτωση νέων ιδεών για την ανταπόκριση στις νέες προκλήσεις.

Τα θέματα έργων δεν εφαρμόζονται σε τύπους έργων τα οποία, ήδη από τη φύση τους και/ή λόγω της λεπτομερούς περιγραφής του συγκεκριμένου περιεχομένου τους στον κανονισμό και στο πολυετές πρόγραμμα εργασίας, περιορίζονται σε συγκεκριμένα θέματα (π.χ. έργα οικοδόμησης δυναμικού, τεχνικής βοήθειας, προπαρασκευαστικά έργα, ολοκληρωμένα έργα και λοιπά έργα που καθορίζονται λεπτομερώς σε ad hoc βάση).

Οι συννομοθέτες αποφάσισαν ότι τουλάχιστον το 55 % των πόρων που διατίθενται για έργα που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις δράσης θα διατεθεί για έργα στήριξης της διατήρησης της φύσης και της βιοποικιλότητας, με σαφή έμφαση στο δίκτυο Natura 2000, αναγνωρίζοντας τη συγκεκριμένη επείγουσα ανάγκη διασφάλισης της κατάλληλης χρηματοδότησης του δικτύου, καθώς και της νομικής υποχρέωσης της συγχρηματοδότησης, όπως ορίζεται στο άρθρο 8 της οδηγίας για τους οικοτόπους. Αυτή η αυξημένη διάθεση πόρων σε σχέση με τον κανονισμό LIFE+ περιορίζει τον διαθέσιμο προϋπολογισμό για τα έργα σε άλλες θεματικές προτεραιότητες στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» και, κατά συνέπεια, είναι ένας επιπλέον λόγος για την καλύτερη εστίαση της χρήσης των πόρων σε αυτούς τους τομείς.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αποκλείεται η χρηματοδότηση έργων για θέματα που δεν περιλαμβάνονται στον εν λόγω κατάλογο. Επίσης, ενδέχεται να χρηματοδοτηθούν υψηλής ποιότητας έργα που πληρούν τα εφαρμοστέα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής.

3.1. Τομέας προτεραιότητας: Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων

Σύμφωνα με το άρθρο 10 στοιχείο α) του κανονισμού LIFE, τα θέματα έργων που αντιστοιχούν σ' αυτόν τον τομέα προτεραιότητας και τις σχετικές θεματικές προτεραιότητες που καθορίζονται στο παράρτημα III του κανονισμού LIFE, επιδιώκουν τον ειδικό στόχο «**Ανάπτυξη, δοκιμή και επίδειξη πολιτικών ή διαχειριστικών προσεγγίσεων, βέλτιστων πρακτικών και λύσεων**», συμπεριλαμβανομένων της ανάπτυξης και επίδειξης καινοτόμων τεχνολογιών, για περιβαλλοντικές προκλήσεις, που προσφέρονται για αναπαραγωγή, μεταφορά ή ενσωμάτωση, περιλαμβανομένου και του σεβασμού για τον δεσμό που υπάρχει μεταξύ περιβάλλοντος και υγείας, και η υποστήριξη της πολιτικής και της νομοθεσίας που σχετίζεται με την αποδοτικότητα των πόρων, περιλαμβανομένου και του χάρτη πορείας που οδηγεί σε μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη». Ως εκ τούτου, όλα τα έργα αυτού του τομέα προτεραιότητας πρέπει να είναι είτε πιλοτικά έργα είτε έργα επίδειξης κατά την έννοια του άρθρου 18 στοιχείο α) και β) του κανονισμού LIFE, αλλά δεν μπορούν να επικεντρώνονται στην έρευνα. Όσον αφορά τα έργα επίδειξης αυτού του τομέα προτεραιότητας, τα οποία καλύπτονται από ένα από τα θέματα έργων που αναφέρονται παρακάτω, θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε έργα που εφαρμόζουν, δοκιμάζουν, αξιολογούν και διαδίδουν ενέργειες, μεθοδολογίες ή προσεγγίσεις που είναι **νέες ή άγνωστες σε επίπεδο Ένωσης**.

Παράρτημα III του κανονισμού LIFE

α) Θεματικές προτεραιότητες για το νερό, συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου περιβάλλοντος:

δραστηριότητες για την εφαρμογή των συγκεκριμένων στόχων για το νερό οι οποίοι ορίζονται στον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και ειδικότερα:

- i) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την εφαρμογή της οδηγίας 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾
- ii) δραστηριότητες για την εφαρμογή της οδηγίας 2007/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾
- iii) δραστηριότητες για την υλοποίηση του προγράμματος μέτρων της οδηγίας 2008/56/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁾, προκειμένου να επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων·
- iv) δραστηριότητες για να κατοχυρωθεί η ασφαλής και αποτελεσματική χρήση των υδάτινων πόρων, με βελτίωση της ποσοτικής διαχείρισης των υδάτων, διατήρηση υψηλού επιπέδου ποιότητας των υδάτων και αποφυγή της κακής χρήσης και της υποβάθμισης των υδάτινων πόρων.

Η εξεύρεση ενός οικονομικά αποδοτικού τρόπου για τη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων και των επιπτώσεων των πλημμύρων και της ξηρασίας συνιστά σοβαρή πρόκληση για την ΕΕ. Η ανταπόκριση στις προκλήσεις και στις ευκαιρίες στον τομέα των υδάτων απαιτεί ολιστική προσέγγιση σε ένα ευρύ φάσμα παραγόντων. Σύμφωνα με την εφαρμογή της οδηγίας-πλαίσου για τα ύδατα (ΟΠΥ), της οδηγίας για τις πλημμύρες και τις προτεραιότητες της ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας για το νερό, τα έργα θα πρέπει να επικεντρώνονται στην ανάπτυξη και ιδιαίτερα στην υλοποίηση δράσεων που θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να μεταβούν προς μια πραγματικά ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων, προωθώντας, κατά περίπτωση, προσεγγίσεις με βάση το οικοσύστημα. Στο πλαίσιο των δράσεων που στοχεύουν στην εφαρμογή της οδηγίας-πλαίσου για τη θαλάσσια στρατηγική (ΟΠΘΣ), ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στις διαφαινόμενες πιέσεις και επιπτώσεις, καθώς και στη βελτίωση της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών και του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού. Όσον αφορά τον κλάδο ύδρευσης, οι τεχνολογίες και οι διαδικασίες που χρησιμοποιούνται για τη διασφάλιση της παροχής υπηρεσιών ύδατος (παραγωγή πόσιμου νερού ή επεξεργασία λυμάτων) βρίσκονται σε ώριμο στάδιο. Σύμφωνα με τους τομείς προτεραιότητας της ευρωπαϊκής σύμπραξης καινοτομίας για το νερό, η υφιστάμενη πρόκληση είναι διττή: i) διασφάλιση της ορθής εφαρμογής με οικονομικά επωφελή, αποδοτικά ως προς τους πόρους και σύννομα αποτελέσματα, και ii) διασφάλιση της δυνατότητας αντιμετώπισης των διαφαινόμενων προβλημάτων αυτού του τομέα.

Ως εκ τούτου, θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα έργα:

Υδατα, πλημμύρες και ξηρασία — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο α) σημεία i)-ii)

1. Σχεδιασμός και καθιέρωση σε αστικές και αγροτικές περιοχές μέτρων **φυσικής συγκράτησης των υδάτων** που αυξάνουν τη διείσδυση των υδάτων, την ικανότητα αποθήκευσης υδάτων και απομακρύνουν τους ρύπους μέσω φυσικών ή «οιονεί φυσικών» διαδικασιών και συνεπώς, συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ και της οδηγίας για τις πλημμύρες (ΟΠ) και στη διαχείριση της ξηρασίας σε περιοχές με λειψυδρία.

⁽¹⁾ Οδηγία 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

⁽²⁾ Οδηγία 2007/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2007, για την αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας (ΕΕ L 288 της 6.11.2007, σ. 27).

⁽³⁾ Οδηγία 2008/56/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική) (ΕΕ L 164 της 25.6.2008, σ. 19).

2. Έργα που προωθούν τη **διαχείριση των κινδύνων πλημμυρών και ξηρασίας** μέσω α) εργαλείων πρόληψης και προστασίας έναντι ακραίων καιρικών φαινομένων για την υποστήριξη της πολιτικής, του χωροταξικού σχεδιασμού και της διαχείρισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και β) της ολοκληρωμένης αξιολόγησης κινδύνων και των προσεγγίσεων διαχείρισης με βάση την προσαρμοστικότητα και την κοινωνική ευαισθησία, και με την εξασφάλιση της κοινωνικής αποδοχής.
3. Έργα που καθιστούν εφικτή την επίτευξη των στόχων της ΟΠΥ, **αντιμετωπίζοντας τις υδρομορφολογικές πιέσεις** που προσδιορίζονται στα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού (ΣΔΛΑΠ) και οι οποίες οφείλονται στη χρήση γης ή ποταμού.
4. Έργα που αφορούν την **ολοκληρωμένη διαχείριση των θρεπτικών ουσιών** και των οργανικών ρύπων ανθρώπινης και γεωργικής προέλευσης κατά τρόπο που διευκρινίζει τα μέτρα που απαιτούνται σε επίπεδο υδρογραφικής λεκάνης ή λεκάνης απορροής ποταμού, προκειμένου να καταστεί δυνατή η επίτευξη των απαιτήσεων της ΟΠΥ και της ΟΠΘΣ, συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων της οδηγίας για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων, της οδηγίας για τη νιτροϋπανση, της οδηγίας για τα ύδατα κολύμβησης και της οδηγίας για τα υπόγεια ύδατα.
5. Έργα που αφορούν πιέσεις από **χημικούς ρύπους** στο υδάτινο περιβάλλον και αποσκοπούν στη μείωση των εκπομπών των ουσιών προτεραιότητας στην πηγή, με τη χρήση των κατάλληλων υποκατάστατων ή εναλλακτικών τεχνολογιών.
6. Έργα που αποσκοπούν στην **αποκατάσταση** των ποταμών, των λιμνών, της **μορφολογίας** των εκβολών των ποταμών και των ακτών και/ή στην **εκ νέου δημιουργία συναφών οικοτόπων** συμπεριλαμβανομένων των πλημμυρικών ζωνών και των ελωδών περιοχών, για τη διευκόλυνση της επίτευξης των στόχων της ΟΠΥ και της ΟΠ.
7. Έργα που εφαρμόζουν **μέτρα εξοικονόμησης νερού** για τη μείωση των ποσοτικών και ποιοτικών πιέσεων στα υδάτινα σώματα στις λεκάνες που αντιμετωπίζουν πίεση από πλευράς υδατινών πόρων **βάσει των υδροοικονομικών μοντέλων**.

Διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των παράκτιων ζωνών — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο α) σημείο iii)

1. Έργα για την ανάπτυξη εργαλείων, τεχνολογιών και πρακτικών προκειμένου να διασφαλιστεί η **βιωσιμότητα** των οικονομικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το θαλάσσιο περιβάλλον, τα οποία περιλαμβάνουν, κατά περίπτωση, τη **μείωση της πίεσης που ασκούν οι οικονομικές δραστηριότητες στο θαλάσσιο περιβάλλον**, καθώς και την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας των θαλάσσιων πόρων στους θαλάσσιους οικονομικούς τομείς, με έμφαση στον υποθαλάσσιο θόρυβο, τη φυσική όχληση του θαλάσσιου βυθού και τις επιπτώσεις της εξόρυξης ανοικτής θαλάσσης και της υδατοκαλλιέργειας. Τα έργα αναμένεται να περιλαμβάνουν την ανάπτυξη σχεδίων διαχείρισης που να μειώνουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των οικονομικών δραστηριοτήτων.
2. Έργα που αποσκοπούν στην πρόληψη και στη μείωση **των θαλάσσιων απορριμμάτων ή των μικροβιακών προσμείξεων** και τα οποία αντιμετωπίζουν τις πηγές των θαλάσσιων απορριμμάτων και των μικροβιακών προσμείξεων.
3. Έργα που προωθούν **συνέργειες μεταξύ της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών και του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού**, επιδεικνύουν την προστιθέμενη αξία του συντονισμού της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών και του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού σε νέα θαλάσσια περιβάλλοντα, υποστηρίζουν τη συγκεκριμένη εφαρμογή των στρατηγικών για τις θαλάσσιες λεκάνες, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής του σχετικού ενωσιακού δικαίου, ή συνδέουν την ολοκληρωμένη διαχείριση των παράκτιων ζωνών και τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό με τις διαδικασίες για τον καθορισμό και τη διαχείριση των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών ή των περιοχών Natura 2000.

Κλάδος ύδρευσης — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο α) σημείο iv)

1. Έργα που αποσκοπούν στην ανάπτυξη **τεχνολογιών για τα συστήματα επεξεργασίας πόσιμου νερού και αστικών λυμάτων**, μέσω της χρήσης αποδοτικών ως προς τη χρήση των πόρων διαδικασιών για την παροχή υπηρεσιών ύδρευσης (π.χ. με στόχο τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας για την επεξεργασία και τη διαχείριση των υδάτων, καθώς και της απώλειας υδάτων) και μέσω επιτόπιων διαδικασιών και διαδικασιών ελέγχου για τη μείωση ή την εξάλειψη των απορρίψεων των αναδυόμενων ρύπων και παθογόνων παραγόντων, ως μέρος της επεξεργασίας λυμάτων.
2. Έργα που αποσκοπούν στην εφαρμογή εργαλείων (π.χ. προγραμματισμός, αποκεντρωμένα συστήματα, προσεγγίσεις βάσει των κινδύνων) προκειμένου να εξασφαλιστεί η αποδοτική **παροχή υπηρεσιών ύδατος** που συμμορφώνονται με την οδηγία για το πόσιμο νερό και την οδηγία για τα αστικά λύματα **σε περιοχές με χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού**.
3. Έργα που αποσκοπούν σε πιο αποδοτικές και αποτελεσματικές, καινοτόμες λύσεις και/ή επιλογές επεξεργασίας σχετικά με την **ανακύκλωση/ανάκτηση υδάτων**, την ανάπτυξη και την επίδειξη:

— Καινοτόμων ιδεών για την (εναλλακτική) παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, επαναχρησιμοποίηση και αξιοποίηση των πόρων·

— Μεθόδων ελέγχου στην πηγή και οικονομικά αποδοτικών επιτόπιων τεχνολογιών για τις απορρίψεις των αναδυόμενων ρύπων και παθογόνων οργανισμών στο σύστημα επεξεργασίας λυμάτων·

- Καινοτόμων κέντρων επεξεργασίας υδάτων, σε περιοχές που δεν διαθέτουν σήμερα κατάλληλα συστήματα αποχέτευσης και επεξεργασίας και εγκαταστάσεις υγιεινής, με σκοπό την εφαρμογή έξυπνων τεχνολογιών και αποκεντρωμένων συστημάτων με έμφαση στη χρήση εναλλακτικών υδάτινων πόρων.
- Συστηματικών προσεγγίσεων για την αποφυγή της απώλειας υδάτων, ενέργειας και πόρων στη βιομηχανική παραγωγή και τις υποδομές ύδρευσης και αποχέτευσης.

Παράρτημα III του κανονισμού LIFE

β) Θεματικές προτεραιότητες για τα απόβλητα: δραστηριότητες για την εφαρμογή των συγκεκριμένων στόχων για τα απόβλητα οι οποίοι ορίζονται στον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και ειδικότερα:

- i) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων που αφορούν τα απόβλητα·
- ii) δραστηριότητες για την εφαρμογή και την ανάπτυξη της ενωσιακής νομοθεσίας για τα απόβλητα, με ιδιαίτερη έμφαση στις πρώτες ενέργειες της ενωσιακής ιεραρχίας στη διαχείριση αποβλήτων (αποτροπή, εκ νέου χρήση και ανακύκλωση)·
- iii) δραστηριότητες για την αποδοτικότητα των πόρων και τον αντίκτυπο του κύκλου ζωής των προϊόντων, καταναλωτικά πρότυπα και απούλοποίηση της οικονομίας.

Όσον αφορά τα απόβλητα, ο χάρτης πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη και το έβδομο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον αποσκοπούν στην επίτευξη των ακόλουθων γενικών στόχων έως το 2020:

- τη μείωση των παραγόμενων αποβλήτων·
- τη μεγιστοποίηση της ανακύκλωσης και της επαναχρησιμοποίησης·
- τον περιορισμό της αποτέφρωσης στα μη ανακυκλώσιμα υλικά, και
- τον περιορισμό της υγειονομικής ταφής στα μη ανακυκλώσιμα ή μη ανακτήσιμα απόβλητα.

Ως εκ τούτου, θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα έργα:

Εφαρμογή της νομοθεσίας περί αποβλήτων — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο β) σημεία i)-ii)

1. Έργα που χρησιμοποιούν καινοτόμες μεθόδους, τεχνολογίες και δράσεις κυρίως στην πηγή των αποβλήτων για την πρόληψη των αποβλήτων, την επαναχρησιμοποίηση και την ξεχωριστή συλλογή των **αστικών αποβλήτων**.
2. Έργα που χρησιμοποιούν καινοτόμες μεθόδους, τεχνολογίες και δράσεις κυρίως στην πηγή των αποβλήτων για την πρόληψη, την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση/την επαναχρησιμοποίηση, την ανακύκλωση και την ξεχωριστή συλλογή των ακόλουθων ρών αποβλήτων:
 - **απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού, ηλεκτρικές στήλες και συσσωρευτές, οχήματα στο τέλος του κύκλου ζωής τους, απόβλητα από συσκευασίες κατασκευές, κατεδαφίσεις και ιατρικά απόβλητα·**
 - **βιολογικά απόβλητα, συμπεριλαμβανομένων των αποβλήτων τροφίμων** όλης της τροφικής αλυσίδας.
3. **Ολοκληρωμένα έργα για τη διαχείριση πλαστικών αποβλήτων** που σχεδιάζονται με σκοπό να βελτιωθούν η ανακυκλωσιμότητα, η διαλογή και η ανακύκλωση υψηλής ποιότητας, ο οικολογικός σχεδιασμός, η διαχείριση των πλαστικών που δεν αποτελούν συσκευασίες, η πρόληψη της κατανάλωσης πλαστικών αντικειμένων μιας χρήσης, ή η μείωση και η αποκατάσταση των απορριμμάτων·
4. Έργα που σχεδιάζονται για τη βελτίωση της **διαχείρισης των επικίνδυνων οικιακών αποβλήτων**.

Απόβλητα και αποδοτικότητα πόρων — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο β) σημείο iii)

Έργα που χρησιμοποιούν **οικονομικά μέσα** σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο με σκοπό την υποστήριξη των πολιτικών για τη διαχείριση των αποβλήτων και την αποδοτικότητα των πόρων.

Παράρτημα III του κανονισμού LIFE

γ) Θεματικές προτεραιότητες για την αποδοτικότητα των πόρων, συμπεριλαμβανομένων του εδάφους και των δασών, πράσινη και κυκλική οικονομία: δραστηριότητες για την εφαρμογή του «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και του 7ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον οι οποίες δεν καλύπτονται από άλλες θεματικές προτεραιότητες που αναφέρονται στο παρόν παράρτημα, και ιδίως:

- i) δραστηριότητες για βιομηχανική συμβίωση και μεταφορά γνώσης, ανάπτυξη νέων μοντέλων για τη μετάβαση προς μία κυκλική και πράσινη οικονομία·
- ii) δραστηριότητες για τη θεματική στρατηγική για το έδαφος (ανακοίνωση της Επιτροπής, με ημερομηνία 22 Σεπτεμβρίου 2006 και τίτλο «θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους»), με ιδιαίτερη έμφαση στην αποδότηση και την αντιστάθμιση για τη σφράγιση του εδάφους, και βελτιωμένη χρήση της γης·
- iii) δραστηριότητες για την παρακολούθηση των δασών και τα συστήματα πληροφόρησης καθώς και για την αποτροπή δασικών πυρκαγιών.

Τα έργα στο πλαίσιο των θεματικών προτεραιοτήτων για την αποδοτικότητα των πόρων, συμπεριλαμβανομένων του εδάφους και των δασών, και για την πράσινη και κυκλική οικονομία θα επικεντρωθούν στην εφαρμογή του χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη, της θεματικής στρατηγικής για την προστασία του εδάφους και της νέας δασικής στρατηγικής της ΕΕ. Όσον αφορά τη βιομηχανική συμβίωση, τη μεταφορά γνώσεων και τη μετάβαση προς μια κυκλική και πράσινη οικονομία, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην αποδοτική ως προς τους πόρους και στην περιβαλλοντικά ορθή επίδοση των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των αξιακών αλυσίδων, και στην εναρμόνιση της μεθοδολογίας για τη μέτρηση του οικολογικού αποτυπώματός τους. Όσον αφορά την προστασία του εδάφους, είναι ανάγκη να βελτιωθεί η διαχείριση του εδάφους και, ειδικότερα, να περιοριστούν και να μετριαστούν οι επιπτώσεις της σφράγισης του εδάφους. Τα συστήματα παρακολούθησης των δασών και πληροφόρησης και η πρόληψη των δασικών πυρκαγιών έχουν εξελιχθεί πολύ τα τελευταία χρόνια, αλλά πρέπει να εφαρμοστεί η νέα δασική στρατηγική της ΕΕ και να βελτιωθεί περαιτέρω το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφόρησης για τις Δασικές Πυρκαγιές (EFFIS) ⁽¹⁾.

Ως εκ τούτου, θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα έργα:

Αποδοτικότητα των πόρων, πράσινη και κυκλική οικονομία – Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο γ) σημείο i)

1. Έργα που εφαρμόζουν την έννοια της κυκλικής οικονομίας μέσω δράσεων που καλύπτουν την αξιακή αλυσίδα ή διασφαλίζουν τη χρήση δευτερογενών πόρων/άχρηστων υλικών/αποβλήτων σε άλλους κλάδους ή **αξιακές αλυσίδες** (οικολογικός σχεδιασμός, κλιμακωτή χρήση υλικών, επισκευή, ανακατασκευή, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, νέες επιχειρηματικές ιδέες με βάση την κυκλική οικονομία, καινοτόμα συστήματα επιστροφής και συλλογής).
2. Έργα που εφαρμόζουν **νέα επιχειρηματικά μοντέλα για την αποδοτικότητα των πόρων**, συμπεριλαμβανομένης της καδιέρωσης πρακτικών αποδοτικής χρήσης των πόρων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), με έμφαση στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, στην αντοχή, στην επαναχρησιμοποίηση, στην ανακύκλωση και στην επισκευή των προϊόντων τους και στις διαδικασίες τους –όπως κοινή χρήση ή χρηματοδοτική μίσθωση των προϊόντων παρά πώλησή τους. Αυτή η προσέγγιση θα πρέπει να περιλαμβάνει έναν από τους βιομηχανικούς τομείς που θεωρείται ως προτεραιότητα στον χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη και το νέο επιχειρηματικό μοντέλο θα πρέπει να οδηγήσει στη μείωση της χρήσης υλικών και/ή ενέργειας και υδάτων.
3. Έργα που προωθούν την **ευρωπαϊκή μεθοδολογία περιβαλλοντικού αποτυπώματος** ⁽²⁾ μέσω της ενημέρωσης των καταναλωτών και των ενδιαφερομένων μερών, της διαθεσιμότητας δεδομένων, της ποιότητας και της ιχνηλασιμότητας σε όλη την αξιακή αλυσίδα, της απλούστευσης του υπολογισμού και της επαλήθευσης.
4. Έργα που συνδέουν **τις περιβαλλοντικές επιδόσεις** με κανονιστικά, οικονομικά ή **σχετικά με τη φήμη κίνητρα**, χρησιμοποιώντας το κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) ή άλλα άρτια, αξιόπιστα (δηλαδή επαληθευμένα από τρίτους) ενωσιακά μέσα περιβαλλοντικής διαχείρισης.
5. Έργα με στόχο την προώθηση των **πράσινων δημόσιων συμβάσεων** μέσω της ανάπτυξης, σε συνεργασία με τις επιχειρήσεις, και της εφαρμογής κοινής συγγραφής υποχρεώσεων για τις δημόσιες αρχές που έχουν παρόμοιες αγοραστικές ανάγκες (συμπεριλαμβανομένων της διαβούλευσης με την αγορά και των ιδίων των δραστηριοτήτων δημοσίων συμβάσεων) και συστημάτων που επιτρέπουν στους αγοραστές την εύκολη και αξιόπιστη επαλήθευση των απαιτήσεων οικολογικού προσανατολισμού, καθώς και την εφαρμογή τέτοιων συστημάτων.

⁽¹⁾ Συγκροτήθηκε από το Κοινό Κέντρο Ερευνών (JRC) και τη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος (ΓΔ Περιβάλλοντος).

⁽²⁾ Σύσταση 2013/179/ΕΕ της Επιτροπής, της 9ης Απριλίου 2013, σχετικά με τη χρήση κοινών μεθόδων για τη μέτρηση και τη γνωστοποίηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων κατά τον κύκλο ζωής των προϊόντων και των οργανισμών (ΕΕ L 124 της 27.4.2013, σ. 1).

Έδαφος — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο γ) σημείο ii)

1. Έργα με στόχο τον **περιορισμό, τον μετριασμό ή την πρόταση καινοτόμων μεθόδων για την αντιστάθμιση της σφράγισης του εδάφους** σε περιφερειακό, επαρχιακό ή δημοτικό επίπεδο, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη σφράγιση του εδάφους [SWD(2012) 101 τελικό/2] ⁽¹⁾, και ιδίως εκείνες που αφορούν την αναθεώρηση του σχεδιασμού και των δημοσιονομικών προσεγγίσεων με σκοπό την επίτευξη της περιφερειακής ή δημοτικής ανάπτυξης χωρίς περαιτέρω δέσμευση της γης ή σφράγιση του εδάφους.
2. Έργα με στόχο την **καλύτερη διαχείριση του εδάφους** (μείωση της διάβρωσης, διατήρηση της οργανικής ύλης στο έδαφος, αποτροπή της συμπίκνωσης και της μόλυνσης, διατήρηση/αποκατάσταση του πλούσιου σε άνθρακα εδάφους κ.λπ.) σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται μπορεί να περιλαμβάνουν μέσα και πρακτικές παρακολούθησης ή τη βελτίωση των διοικητικών και νομικών πλαισίων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα έργα που παρέχουν οικονομικά αποδοτικές λύσεις για τη βελτίωση των υφιστάμενων μέσων ή μεθόδων, ή την υποστήριξη των λειτουργιών του εδάφους, ως μέρος του ευρύτερου οικοσυστήματος, π.χ. για την κατακράτηση του νερού.
3. Έργα με στόχο την ανάπτυξη και την εφαρμογή **οικονομικά αποδοτικών μέσων και συστημάτων στήριξης** για τον εντοπισμό των μολυσμένων περιοχών σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.

Δάση — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο γ) σημείο iii)

Θα δοθεί προτεραιότητα στα έργα του παρόντος τίτλου μόνο εάν προβλέπουν ότι όλα τα σχετικά με τα δάση ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα που προκύπτουν από τα έργα θα ενσωματώνονται στο ευρωπαϊκό κέντρο δεδομένων για τα δάση (EFDAC) και αργότερα στο σύστημα πληροφοριών για τα δάση στην Ευρώπη (FISE) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1. Έργα που συμβάλλουν στη συλλογή πλήρως εναρμονισμένων πληροφοριών από τα δεδομένα που συλλέγονται από τους εθνικούς καταλόγους δασών (ΕΚΔ), και/ή άλλα δίκτυα πληροφόρησης για τα δάση, και τα οποία **εφαρμόζουν προηγμένες μεθοδολογίες που αποδεικνύουν τη βιώσιμη διαχείριση των δασών σε περιφερειακό, εθνικό ή υπερεθνικό επίπεδο, σύμφωνα με τα συμφωνηθέντα [Forest Europe ⁽²⁾] κριτήρια και δείκτες** (π.χ. υγεία και βιωσιμότητα των δασών, οικοσυστημικές υπηρεσίες δασών, δάση και κοινωνικοοικονομικές λειτουργίες που συνδέονται με τη βιοοικονομία της ΕΕ και τα δάση μέσα σε ένα μεταβαλλόμενο κλίμα) στο πλαίσιο των στόχων της νέας δασικής στρατηγικής της ΕΕ ⁽³⁾ και της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 ⁽⁴⁾.
2. Έργα που βασίζονται στις πληροφορίες που συλλέγονται από τα υφιστάμενα εθνικά/περιφερειακά δίκτυα πληροφοριών για τα δάση και τα οποία αναπτύσσουν και εφαρμόζουν **νέες μεθόδους για τη συλλογή και την αναφορά των κριτηρίων και των δεικτών της αειφόρου δασικής διαχείρισης** ⁽⁵⁾ σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο και σύμφωνα με την ταξινόμηση των ευρωπαϊκών τύπων δασών ⁽⁶⁾ από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος (ΕΟΠ) σε 14 κατηγορίες, όπως αναφέρθηκαν στη Forest Europe (Διυπουργική διάσκεψη για την προστασία των δασών στην Ευρώπη). Τα εν λόγω έργα θα πρέπει να περιλαμβάνουν συγκεκριμένες δράσεις επίδειξης που να δείχνουν τον τρόπο με τον οποίο οι πληροφορίες και οι νέες μέθοδοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την καλύτερη προστασία των δασικών οικοσυστημάτων.
3. Έργα που συμβάλλουν στην **ενίσχυση του ευρωπαϊκού συστήματος πληροφόρησης για τις δασικές πυρκαγιές (EFFIS)**. Τα εν λόγω έργα θα πρέπει να περιλαμβάνουν συγκεκριμένες δράσεις επίδειξης που να παρουσιάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι πληροφορίες και οι νέες μέθοδοι μπορούν να βοηθήσουν στην επίτευξη των στόχων που θέτει η στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 όσον αφορά τη διαχείριση των δασών και των δασικών οικοσυστημάτων.
4. Έργα που χρησιμοποιούν νέες πληροφορίες σχετικά **με τα δάση με σκοπό την αύξηση της ανθεκτικότητάς τους σε απειλές που προέρχονται από πληθυσμιακές αλλαγές** σχετικές με την αστικοποίηση, την εγκατάλειψη της γης ή την απώλεια των παραδοσιακών δεξιοτήτων διαχείρισης της γης.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/environment/soil/sealing_guidelines.htm

⁽²⁾ Forest Europe, 2011. State of Europe's Forests 2011.

⁽³⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Μια νέα δασική στρατηγική της ΕΕ: για τα δάση και τον δασικό τομέα», COM(2013) 659 final, της 20ής Σεπτεμβρίου 2013.

⁽⁴⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Η ασφάλεια ζωής μας, το φυσικό μας κεφάλαιο: στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020», COM(2011) 244 τελικό.

⁽⁵⁾ Forest Europe, 2011. State of Europe's Forests 2011.

⁽⁶⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος (ΕΟΠ), 2009. Ευρωπαϊκοί τύποι δασών.

Παράρτημα III του κανονισμού LIFE

δ) Θεματικές προτεραιότητες για το περιβάλλον και την υγεία, συμπεριλαμβανομένων των χημικών ουσιών και των θορύβων: στήριξη δραστηριοτήτων για την υλοποίηση των συγκεκριμένων στόχων για το περιβάλλον και την υγεία, οι οποίοι ορίζονται στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, ιδίως:

- i) στήριξη δραστηριοτήτων για την υλοποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾ (REACH) και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾ («κανονισμός για τα βιοκτόνα») προκειμένου να διασφαλισουν ασφαλέστερη, βιωσιμότερη και οικονομικότερη χρήση των χημικών ουσιών (συμπεριλαμβανομένων των ναυούλικών).
- ii) στήριξη δραστηριοτήτων για τη διευκόλυνση της εφαρμογής της οδηγίας 2002/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽³⁾ («οδηγία για τον θόρυβο»), ώστε να επιτευχθούν επίπεδα θορύβου που δεν έχουν σοβαρό αρνητικό αντίκτυπο στην ανθρώπινη υγεία ούτε τη θέτουν σε κίνδυνο.
- iii) στήριξη δραστηριοτήτων για την πρόληψη μεγάλων ατυχημάτων, ιδίως με τη διευκόλυνση της εφαρμογής της οδηγίας 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾ («οδηγία Σεβέζο III»).

Όσον αφορά το περιβάλλον και την υγεία, θα πρέπει να διερευνηθούν νέες μέθοδοι για τη μείωση των επιπτώσεων των χημικών ουσιών, του θορύβου και των βιομηχανικών ατυχημάτων στο περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία.

Ως εκ τούτου, θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα έργα:

Χημικές ουσίες — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο δ) σημείο i)

1. Έργα που μειώνουν τις επιπτώσεις των χημικών ουσιών (συμπεριλαμβανομένων των ναυούλικών και των βιοκτόνων) στο περιβάλλον ή στην ανθρώπινη υγεία μέσω της ασφαλέστερης ή βιωσιμότερης χρήσης των χημικών ουσιών ή μέσω της ελαχιστοποίησης της έκθεσης σε τοξικές χημικές ουσίες που περιέχονται στα προϊόντα ή βρίσκονται στο περιβάλλον, μέσω της αντικατάστασής τους με ασφαλέστερες ουσίες ή με μη χημικές λύσεις.
2. Έργα που βελτιώνουν τη χρήση των δεδομένων παρακολούθησης των χημικών ουσιών (π.χ. παρακολούθηση του περιβάλλοντος, βιολογική παρακολούθηση του ανθρώπου, παρακολούθηση των προϊόντων, παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα στο εσωτερικό των κτιρίων) για την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος, καθιστώντας διαθέσιμα, προσιτά, συγκρίσιμα και διαλειτουργικά τα δεδομένα παρακολούθησης των χημικών ουσιών, και επιτρέποντας, αφενός, τη σύνδεσή τους με την παρακολούθηση της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος και, αφετέρου, την εκτίμηση των εκθέσεων σε μείγματα χημικών ουσιών μέσω διαφόρων οδών έκθεσης.

Θόρυβος — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο δ) σημείο ii)

Υπό τον τίτλο αυτό, θα δοθεί προτεραιότητα σε έργα σε αστικές περιοχές, προκειμένου να επωφεληθεί από τη βελτίωση της κατάστασης ο μέγιστος δυνατός αριθμός ατόμων.

1. Έργα με στόχο τη θέσπιση μόνιμων **συστημάτων ζωνών χαμηλών εκπομπών θορύβου στις αστικές περιοχές**, που επιτρέπουν μόνο τη χρήση ηλεκτροκίνητων οχημάτων ή προβλέπουν την εφαρμογή άλλων εξίσου αποτελεσματικών προσεγγίσεων ζωνών χαμηλών εκπομπών θορύβου.
2. Έργα εφαρμοζόμενα στο **εσωτερικό πυκνοκατοικημένων αστικών περιοχών** με στόχο τη μείωση του **θορύβου που προέρχεται από τους δρόμους και άλλες υποδομές μεταφορών** μέσω επίστρωσης που εξασφαλίζει χαμηλά επίπεδα θορύβου και με κόστος κύκλου ζωής συγκρίσιμο με εκείνο των συνήθων επιστρώσεων, επιτυγχάνοντας παράλληλα σημαντική μείωση του θορύβου.

Βιομηχανικά ατυχήματα — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο ε) σημείο iii)

Έργα με στόχο τη διευκόλυνση της εφαρμογής της **οδηγίας Σεβέζο III** (οδηγία 2012/18/ΕΕ) για με την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες, μέσω της ανάπτυξης μεθοδολογικών εργαλείων για τη **χαρτογράφηση των κινδύνων**, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών κινδύνων, και για την αντιμετώπιση των **επαγγελματικών επιπτώσεων (φαινόμενο «ντόμινο»)**.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) και για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων, καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/45/ΕΚ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1488/94 της Επιτροπής, καθώς και της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών της Επιτροπής 91/155/ΕΟΚ, 93/67/ΕΟΚ, 93/105/ΕΚ και 2000/21/ΕΚ (ΕΕ L 396 της 30.12.2006, σ. 1).

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 528/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2012, σχετικά με τη διάθεση στην αγορά και τη χρήση βιοκτόνων (ΕΕ L 167 της 27.6.2012, σ. 1).

⁽³⁾ Οδηγία 2002/49/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 2002, σχετικά με την αξιολόγηση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού θορύβου (ΕΕ L 189 της 18.7.2002, σ. 12).

⁽⁴⁾ Οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 197 της 24.7.2012, σ. 1).

Παράρτημα III του κανονισμού LIFE

ε) Θεματικές προτεραιότητες για την ποιότητα του αέρα και τις εκπομπές, συμπεριλαμβανομένου του αστικού περιβάλλοντος: στήριξη δραστηριοτήτων για την εφαρμογή των συγκεκριμένων στόχων για τον αέρα και τις εκπομπές, οι οποίοι ορίζονται στον «Χάρτη πορείας για μια αποδοτική, από πλευράς πόρων, Ευρώπη» και στο 7ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον, και ειδικότερα:

- i) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις στην εφαρμογή της νομοθεσίας περί ποιότητας του αέρα·
- ii) δραστηριότητες στήριξης για να διευκολύνεται η συμμόρφωση με τις προδιαγραφές για την ποιότητα αέρα στην Ένωση και με τις σχετικές προδιαγραφές για τις εκπομπές στην ατμόσφαιρα, συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας 2001/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾ («οδηγία για τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών»)·
- iii) στήριξη δραστηριοτήτων για την ενισχυμένη εφαρμογή της οδηγίας 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾ («οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές») με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτίωση του ορισμού και της διαδικασίας εφαρμογής των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, ενώ θα διασφαλίζεται η εύκολη πρόσβαση του κοινού στην ενημέρωση και θα ενισχύεται η συμβολή της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές στην καινοτομία.

Η θεματική προτεραιότητα «ποιότητα του αέρα και εκπομπές, συμπεριλαμβανομένου του αστικού περιβάλλοντος» επικεντρώνεται στην εφαρμογή της νομοθεσίας για την ποιότητα του αέρα και σε μια συνολική προσέγγιση για την αντιμετώπιση των αστικών περιβαλλοντικών προβλημάτων. Στην Ευρώπη, η ατμοσφαιρική ρύπανση παραμένει το πιο σοβαρό πρόβλημα υγείας που οφείλεται στο περιβάλλον, με ποσοστό θνησιμότητας υπερδεκαπλάσιο σε σχέση με αυτό των τροχαίων ατυχημάτων, καθώς επίσης και με σημαντικές επιπτώσεις στα οικοσυστήματα (π.χ. το 70 % των περιοχών Natura 2000 της ΕΕ πλήττονται από ευτροφισμό, ως αποτέλεσμα της ατμοσφαιρικής ρύπανσης). Το πρόβλημα αυτό θα πρέπει να αντιμετωπιστεί σύμφωνα με την επικείμενη στρατηγική της ΕΕ για την ποιότητα του αέρα κατά την περίοδο έως το 2030.

Η οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές (OBE) αποτελεί βασικό μέσο για την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης από μεγάλες σημειακές πηγές. Η εμπειρία από την υλοποίηση της OBE (και της προγενέστερης ΟΠΕΡ) επέτρεψε τον εντοπισμό πρόσθετων αναγκών όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού και την εφαρμογή αναδυόμενων τεχνικών.

Ως εκ τούτου, θα δοθεί προτεραιότητα στα ακόλουθα έργα:

Νομοθεσία για την ποιότητα του αέρα και οδηγία για τον καθορισμό των εθνικών ανωτάτων ορίων εκπομπών (ΕΑΟΕ) — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο ε) σημεία i)-ii)

Σε περίπτωση που δεν αναφέρεται ρητώς το αντίθετο, τα έργα για την ποιότητα του αέρα θα πρέπει γενικά να επικεντρώνονται στις αστικές περιοχές, προκειμένου να καλύπτουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο πληθυσμό.

1. **Τοπικά και περιφερειακά ενεργειακά έργα** για την ποιότητα του αέρα και τη μείωση των εκπομπών στα **σημεία αιχμής** των ατμοσφαιρικών αιωρούμενων σωματιδίων (PM) σε περιοχές με συνεχή **υψηλή χρήση εφαρμογών θέρμανσης με καύση άνθρακα και βιομάζας**.
2. Έργα που συμβάλλουν σε **υψηλής ποιότητας εφαρμογές καύσης βιομάζας** και στην ορθή χρήση τους, όπως σε ορεινές περιοχές (π.χ., οι τεχνολογίες εξαιρετικά χαμηλών εκπομπών σκόνης, οι υψηλής απόδοσης και καθαρές τεχνολογίες καύσης και ελέγχου καθώς και η αποθήκευση θερμότητας).
3. **Έργα βιώσιμης κινητικότητας** για τις συνιστώσες που είναι απαραίτητες για την τήρηση των προτύπων ποιότητας του αέρα τα οποία επικεντρώνονται σε καθαρότερες πραγματικές συνθήκες οδήγησης, στη χρήση ηλεκτρικών οχημάτων ή οχημάτων εξαιρετικά χαμηλών εκπομπών ρύπων ⁽³⁾ όπως αναφέρεται στο πρόγραμμα εργασίας «Ορίζοντας 2020», στη χρήση καθαρών εναλλακτικών καυσίμων, σε καινοτόμα προγράμματα μετατροπής για οχήματα δημόσιας χρήσης, στην εναλλακτική τεχνολογία μετάδοσης κίνησης, όπως ηλεκτροκινητικότητα και κινητικότητα με βάση το υδρογόνο, στην ανάπτυξη και στην εφαρμογή συστημάτων ζωνών χαμηλών εκπομπών ρύπων και οδικών τελών υψηλού αντικτύπου μέσω προηγμένων κριτηρίων πρόσβασης και επικόλλησης ετικετών στα καταναλωτικά προϊόντα ⁽⁴⁾ (μεγάλες μητροπολιτικές περιοχές), καθώς και στη χρήση καινοτόμων πλατφορμών εφοδιαστικής για την παράδοση των εμπορευμάτων στο «τελευταίο χιλιόμετρο».
4. **Έργα με στόχο τη μείωση των εκπομπών αμμωνίας και σωματιδίων από τη γεωργία** για την υποστήριξη της εφαρμογής του αναβαθμισμένου κώδικα Ορθής Πρακτικής της Οικονομικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE) με στόχο τη μείωση των εκπομπών αμμωνίας και σωματιδίων από τη γεωργία.

⁽¹⁾ Οδηγία 2001/81/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2001, σχετικά με εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών για ορισμένους ατμοσφαιρικούς ρύπους (ΕΕ L 309 της 27.11.2001, σ. 22).

⁽²⁾ Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

⁽³⁾ Οχήματα εξαιρετικά χαμηλών εκπομπών ρύπων κατά την έννοια του προγράμματος εργασίας «Ορίζοντας 2020».

⁽⁴⁾ Τα προβλεπόμενα προϊόντα θα μπορούσε να είναι τα αυτοκίνητα, καθώς και τα μηχανοκίνητα δίκυκλα και τρικάκλα.

Οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές (OBE) — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο ε) σημείο iii)

Έργα με στόχο την ανάπτυξη και τη δοκιμή **τεχνικών πρόληψης και καταπολέμησης της ρύπανσης** που αναφέρονται στην OBE ως αναδυόμενες τεχνικές.

Αστικό περιβάλλον — Παράρτημα III ενότητα Α στοιχείο ε)

Έργα που εφαρμόζουν **ολοκληρωμένες και περιεκτικές πολιτικές για τον αειφόρο πολεοδομικό προγραμματισμό και σχεδιασμό** μέσω καινοτόμων προσεγγίσεων όσον αφορά τους τομείς των δημόσιων αστικών συγκοινωνιών και της αστικής κινητικότητας, των βιώσιμων κτιρίων, της ενεργειακής απόδοσης και της διατήρησης της αστικής βιοποικιλότητας.

3.2. Τομέας προτεραιότητας «Φύση και βιοποικιλότητα»

Σύμφωνα με το άρθρο 11 στοιχείο α) του κανονισμού LIFE, τα θέματα έργων που αντιστοιχούν σε αυτόν τον τομέα προτεραιότητας και οι σχετικές θεματικές προτεραιότητες που παρατίθενται στο παράρτημα III του κανονισμού LIFE επιδιώκουν κυρίως τον ειδικό στόχο «Συμβολή στην ανάπτυξη και υλοποίηση της πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα της φύσης και της βιοποικιλότητας, περιλαμβανομένης και της Στρατηγικής της Ένωσης για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, και της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου ⁽¹⁾ και της οδηγίας 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, κυρίως μέσω της εφαρμογής, ανάπτυξης, δοκιμής και επίδειξης προσεγγίσεων, βέλτιστων πρακτικών και λύσεων». Ως εκ τούτου, τα έργα του συγκεκριμένου τομέα προτεραιότητας μπορούν να υλοποιήσουν τις υφιστάμενες προσεγγίσεις, βέλτιστες πρακτικές και λύσεις ή να καταρτίσουν, να δοκιμάσουν και να επιδείξουν νέες προσεγγίσεις, βέλτιστες πρακτικές και λύσεις. Ωστόσο, όσον αφορά τα έργα που εμπίπτουν στη θεματική προτεραιότητα για τη βιοποικιλότητα, γενικά θα δοθεί προτεραιότητα στα πιλοτικά έργα και στα έργα επίδειξης, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο αντίστοιχο θέμα του έργου.

Το πρόγραμμα LIFE συνιστά βασικό μέσο στήριξης της εφαρμογής των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους κατά τη διάρκεια των τελευταίων 20 ετών. Αυτό το μικρό πρόγραμμα έχει συμβάλει αποφασιστικά και σε ορισμένες περιπτώσεις έχει διαδραματίσει καθήκον στη διασφάλιση της συγκρότησης του δικτύου Natura 2000. Οι συννομοθέτες έχουν εκφράσει σαφώς την επιθυμία τους το πρόγραμμα LIFE να παραμείνει επικεντρωμένο σε αυτό το στρατηγικό ζήτημα, ιδίως κατά τη χρονική στιγμή όπου όλα τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν το ικανοποιητικό καθεστώς διατήρησης όλων των οικοτόπων και των ειδών. Στις περισσότερες περιπτώσεις, αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την ενεργό διαχείριση των τόπων και της συνδεσιμότητάς τους ή των σχετικών ειδών. Για τον λόγο αυτό, η θεματική προτεραιότητα «Φύση και βιοποικιλότητα» του προγράμματος LIFE θα συνεχίσει να επικεντρώνει τους περιορισμένους οικονομικούς πόρους της στο δίκτυο Natura 2000, ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης υλοποίηση των δεσμεύσεων όσον αφορά το στόχο 1 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα. Παράλληλα, δεδομένης της θετικής εμπειρίας από το πρόγραμμα LIFE+, το πρόγραμμα LIFE για την περίοδο 2014-2020 θα προωθήσει έργα βιοποικιλότητας κυρίως με σκοπό τη δοκιμή και την επίδειξη νέων τρόπων αντιμετώπισης των ευρύτερων προβληματισμών σχετικά με τη βιοποικιλότητα. Οι θεματικές προτεραιότητες «Φύση» και «Βιοποικιλότητα» του προγράμματος LIFE έχουν σχεδιαστεί για να λειτουργούν αλληλοσυμπληρωματικά.

Παράρτημα III του κανονισμού LIFE

α) Θεματικές προτεραιότητες για τη φύση: δραστηριότητες για την εφαρμογή των οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ, και ειδικότερα:

- i) δραστηριότητες που αποσκοπούν στη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης οικοτόπων και ειδών, συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων οικοτόπων και ειδών, και των ειδών πτηνών, που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για την Ένωση·
- ii) δραστηριότητες στήριξης των βιογεωγραφικών σεμιναρίων του δικτύου Natura
- iii) ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την εφαρμογή πλαισίων δράσης προτεραιότητας.

Δίνεται προτεραιότητα στα ακόλουθα θέματα έργων που συμβάλλουν στον στόχο 1 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 που αποσκοπεί στην πλήρη εφαρμογή των οδηγιών για τα πτηνά και τους οικοτόπους:

1. Έργα με στόχο τη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης των διαφόρων τύπων οικοτόπων ή ειδών (συμπεριλαμβανομένων των ειδών των πτηνών) κοινοτικού ενδιαφέροντος ⁽³⁾, τα οποία θα αφορούν τις **περιοχές του δικτύου Natura 2000** που προτείνονται ή ορίζονται για τους εν λόγω τύπους οικοτόπων ή ειδών.
2. Έργα με στόχο τη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης των διαφόρων τύπων οικοτόπων σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 ή ειδών (συμπεριλαμβανομένων των ειδών των πτηνών) κοινοτικού ενδιαφέροντος, υπό την προϋπόθεση ότι **το καθεστώς τους δεν χαρακτηρίζεται «ευνοϊκό/ασφαλές και δεν ακολουθεί φθίνουσα πορεία»** ή είναι «**άγνωστο**», σύμφωνα με τις τελευταίες γενικές εκτιμήσεις που υπέβαλαν τα κράτη μέλη, στο σχετικό γεωγραφικό επίπεδο, σύμφωνα με το άρθρο 17 της οδηγίας για τους οικοτόπους ή με τις πιο πρόσφατες εκτιμήσεις, σύμφωνα με το άρθρο 12 της οδηγίας για τα πτηνά και τις εκτιμήσεις σχετικά με τα πτηνά σε επίπεδο ΕΕ.

⁽¹⁾ Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

⁽²⁾ Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7).

⁽³⁾ Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, ο όρος «κοινοτικό συμφέρον» νοείται ως «ενωσιακό συμφέρον».

3. Έργα με στόχο την υλοποίηση ενός ή περισσότερων **δράσεων** που προβλέπονται στο σχετικό **πλαίσιο δράσης προτεραιότητας**, όπως επικαιροποιήθηκε από τα κράτη μέλη, ή συγκεκριμένων δράσεων που προσδιορίζονται, συνιστώνται ή έχουν συμφωνηθεί στο πλαίσιο των βιογεωγραφικών σεμιναρίων του δικτύου Natura 2000.
4. Έργα που αφορούν τη **θαλάσσια συνιστώσα** της εφαρμογής των οδηγιών για τους οικοτόπους και τα πιτνά και των συναφών διατάξεων σύμφωνα με την παράμετρο περιγραφής 1 της οδηγίας-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, ιδίως όταν τα εν λόγω έργα εστιάζονται σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες **δράσεις**:
- α) ολοκλήρωση και οριστικοποίηση των εθνικών απογραφών για τη σύσταση του δικτύου των υπεράκτιων θαλάσσιων περιοχών Natura 2000·
 - β) αποκατάσταση και διαχείριση των θαλάσσιων περιοχών του δικτύου Natura 2000, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης και της εφαρμογής των σχεδίων διαχείρισης των περιοχών·
 - γ) δράσεις για την αντιμετώπιση συγκρούσεων μεταξύ της διατήρησης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των αλιέων ή άλλων «χρηστών των θαλάσσιων υδάτων» που σχετίζονται με τα είδη, τους οικοτόπους ή τις περιοχές, καθώς και δράσεις που συνδυάζουν μέτρα διατήρησης με τη βιώσιμη χρήση των περιοχών του δικτύου Natura 2000·
 - δ) προσεγγίσεις επίδειξης ή καινοτόμες προσεγγίσεις για την αξιολόγηση ή την παρακολούθηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων σε κρίσιμους θαλάσσιους οικοτόπους και είδη, ως ένα εργαλείο για την καθοδήγηση των δραστηριοτήτων διατήρησης.
5. Έργα με στόχο τη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης των διαφόρων τύπων οικοτόπων και των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος (συμπεριλαμβανομένων των ειδών των πιτνών), οι δράσεις των οποίων αντιστοιχούν στις δράσεις που καθορίζονται στα σχετικά σχέδια δράσης για τους οικοτόπους ή τα πιτνά σε εθνικό ή ενωσιακό επίπεδο.
6. Έργα με στόχο την καταπολέμηση των **χωροκατακτητικών ξένων ειδών**, εάν αυτά είναι πιθανό να επιδεινώσουν το καθεστώς διατήρησης των ειδών (συμπεριλαμβανομένων των πιτνών) ή των διαφόρων τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος προς υποστήριξη του δικτύου Natura 2000.

Παράρτημα III του κανονισμού LIFE

β) Θεματικές προτεραιότητες για τη βιοποικιλότητα: δραστηριότητες για την εφαρμογή της ενωσιακής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα έως το 2020, και ειδικότερα:

- i) δραστηριότητες που έχουν στόχο να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου 2·
- ii) δραστηριότητες που έχουν στόχο να συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων 3, 4 και 5.

Τα ακόλουθα θέματα έργων επικεντρώνονται στην υλοποίηση των στόχων 2, 3, 4 και 5 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020, στον βαθμό που μπορούν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE.

Θα δοθεί προτεραιότητα στα θέματα έργων που παρατίθενται κατωτέρω:

1. Έργα που αποσκοπούν στην υλοποίηση του στόχου 2 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα, μέσω της ενσωμάτωσης δράσεων για τη διατήρηση και την ενίσχυση των οικοσυστημάτων και των υπηρεσιών τους στις δραστηριότητες του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, μέσω της θέσπισης **πράσινης καθώς και γαλάζιας υποδομής και της αποκατάστασης των υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων**. Τα εν λόγω έργα θα δοκιμάσουν και θα εφαρμόσουν προσεγγίσεις που αποσκοπούν:
- α) στη χαρτογράφηση και στην αξιολόγηση (συμπεριλαμβανομένης της αποτίμησης) των οικοσυστημάτων, όπως των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, και των υπηρεσιών τους με σκοπό τη συμβολή για τον καθορισμό προτεραιοτήτων όσον αφορά την αποκατάσταση, την πράσινη ή γαλάζια υποδομή ή την πρωτοβουλία για μηδενικές καθαρές απώλειες·
 - β) στην αποκατάσταση των οικοσυστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων, και των υπηρεσιών τους, με την εφαρμογή του πλαισίου προτεραιότητας αποκατάστασης·
 - γ) στην ανάπτυξη μεθοδολογιών για την αποτίμηση και την πληρωμή οικοσυστημικών υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων των υλικών και άυλων υπηρεσιών)· ή
 - δ) σε καινοτόμα συστήματα διαχείρισης που αφορούν, ειδικότερα, τις οικοσυστημικές υπηρεσίες που σχετίζονται με το νερό, που θα μπορούσαν να παρέχουν πιθανούς μηχανισμούς χρηματοδότησης για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα και να συμβάλλουν στους στόχους της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα και της οδηγίας για τις πλημμύρες.

2. Έργα για την εφαρμογή δράσεων που αφορούν ειδικά τα **χωροκατακτητικά ξένα είδη** [σύμφωνα με τον στόχο 5 της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα ή με σκοπό τη συμβολή στην επίτευξη του επιπέδου προστασίας που προβλέπεται στην παράμετρο περιγραφής 2 – μη αυτόχθονα είδη της οδηγίας-πλαίσου για τη θαλάσσια στρατηγική ⁽¹⁾] μέσω δράσεων που δοκιμάζουν και εφαρμόζουν προσεγγίσεις οι οποίες αποβλέπουν:

- α) στην πρόληψη της εισαγωγής χωροκατακτητικών ξένων ειδών, ιδίως με την αντιμετώπιση των οδών της ακούσιας εισαγωγής,
- β) στη θέσπιση συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και ταχείας απόκρισης, και
- γ) στην εξάλειψη ή στον έλεγχο των εγκατεστημένων χωροκατακτητικών ξένων ειδών στην κατάλληλη χωρική κλίμακα.

Τα έργα αυτά θα λαμβάνουν μέσω των δράσεων τους τα τρία μέτρα (πρόληψη· έγκαιρη προειδοποίηση και ταχεία απόκριση· εξάλειψη/έλεγχος) σε ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο, ή, εάν ένα από τα μέτρα έχει ήδη ληφθεί, οι δράσεις τους θα εντάσσονται τουλάχιστον σαφώς σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο που θα συνδέει και τα τρία μέτρα. Τα έργα θα πρέπει να σχεδιάζονται με στόχο τη βελτίωση των υφιστάμενων —ή τη θέσπιση νέων— τεχνικών, διοικητικών ή νομικών πλαισίων στο σχετικό επίπεδο και θα πρέπει να στοχεύουν στην πρόληψη της ευρύτερης εγκατάστασης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών εντός της ΕΕ.

3. Έργα που στοχεύουν στα **απειλούμενα είδη** τα οποία δεν περιλαμβάνονται στα παραρτήματα της οδηγίας για τους οικοτόπους, αλλά ταξινομούνται ως «**είδη που απειλούνται με εξαφάνιση**» ή «**είδη που βρίσκονται σε δυσμενέστερη κατάσταση**» στους ευρωπαϊκούς καταλόγους (http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm) ή στον κόκκινο κατάλογο της διεθνούς ένωσης προστασίας της φύσης (IUCN), αν πρόκειται για είδη που δεν καλύπτονται από τους ευρωπαϊκούς κόκκινους καταλόγους (<http://www.iucnredlist.org/>).

4. Πιλοτικά έργα ή έργα επίδειξης που **χρησιμοποιούν καινοτόμους τρόπους άμεσης ή έμμεσης χρηματοδότησης** (όπως συμπράξεις δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, δημοσιονομικά μέσα, αντισταθμιστικά οφέλη της βιοποικιλότητας κ.λπ.) για τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τη βιοποικιλότητα στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα.

5. Πιλοτικά έργα ή έργα επίδειξης που δοκιμάζουν και στη συνέχεια εφαρμόζουν **δράσεις πράσινων υποδομών** και τα οποία εστιάζοντας στα εξής:

- α) καινοτόμες τεχνολογίες και ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνικών προτύπων όσον αφορά τις εν λόγω τεχνολογίες·
- β) διατήρηση ή αποκατάσταση των οικοσυστημάτων προς όφελος της ανθρώπινης υγείας· ή
- γ) οικονομικά αποδοτικές τεχνολογίες και μέθοδοι που ελαχιστοποιούν τον αντίκτυπο των υφιστάμενων ενεργειακών υποδομών και των υποδομών μεταφορών στη βιοποικιλότητα, μέσω της ενίσχυσης της λειτουργικότητας των οικοσυστημάτων που συνδέονται χωρικά.

3.3. Τομέας προτεραιότητας «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση»

Σύμφωνα με το άρθρο 12 στοιχείο α) του κανονισμού LIFE, τα θέματα έργων που αντιστοιχούν σε αυτόν τον τομέα προτεραιότητας και οι σχετικές θεματικές προτεραιότητες που παρατίθενται στο παράρτημα III του κανονισμού LIFE επιδιώκουν κυρίως τον ειδικό στόχο «Προώθηση της ευαισθητοποίησης σε περιβαλλοντικά ζητήματα, περιλαμβανομένης και της εξασφάλισης υποστήριξης από μέρους του κοινού και των παραγόντων στην πολιτική που χαράσσει η Ένωση στον τομέα του περιβάλλοντος, και προώθηση της γνώσης όσον αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη και νέων προτύπων βιώσιμης κατανάλωσης».

Παράρτημα III του κανονισμού LIFE

Τομέας προτεραιότητας «Περιβαλλοντική διακυβέρνηση και πληροφόρηση»:

- α) εκστρατείες πληροφόρησης, επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης σύμφωνα με τις προτεραιότητες του 7ου προγράμματος περιβαλλοντικής δράσης·
- β) δραστηριότητες στήριξης αποτελεσματικής ελεγκτικής διαδικασίας καθώς και μέτρα προώθησης της συμμόρφωσης σε σχέση με την ενωσιακή περιβαλλοντική νομοθεσία και με σκοπό να στηριχθούν τα συστήματα πληροφόρησης και τα εργαλεία του αντίστοιχου τομέα σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης.

Εκστρατείες πληροφόρησης, επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης — Παράρτημα III ενότητα Γ στοιχείο α)

Κατά την αξιολόγηση της ευρωπαϊκής προστιθέμενης αξίας των προτεινόμενων έργων θα λαμβάνεται υπόψη το γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής των εκστρατειών πληροφόρησης, επικοινωνίας και ευαισθητοποίησης.

⁽¹⁾ Παράρτημα I παράγραφος 2 της οδηγίας-πλαίσου για τη θαλάσσια στρατηγική.

Υδατα

1. Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με **τις υποχρεώσεις και τις ευκαιρίες της οδηγίας-πλαίσου για τα ύδατα**, με στόχο τις αρχές και άλλους φορείς που μπορούν να συμβάλουν στον εντοπισμό οικονομικά αποδοτικών λύσεων που θα περιληφθούν στα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής και όσον αφορά την προστασία έναντι των πλημμυρών, τη διαχείριση των ιζημάτων, την υδροηλεκτρική ενέργεια, την πλοήγηση, τις μεταφορές, τον χωροταξικό σχεδιασμό, τη χημική βιομηχανία και τη γεωργία.
2. Έργα με στόχο την ανάπτυξη και τη δοκιμή **πολιτικών τιμολόγησης των υδάτων** βάσει καινοτόμων προσεγγίσεων, στις οποίες η αρχή «ο χρήστης που σπαταλά πληρώνει» προστίθεται στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και καθορίζονται σαφείς και μετρήσιμοι στόχοι ενεργειακής απόδοσης για κάθε τομέα δραστηριότητας στο σχετικό επίπεδο.
3. Έργα με στόχο την εφαρμογή συστημάτων καθαρισμού παραλιών και θαλάσσιων ακτών ως μέσο για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τις επιπτώσεις των θαλάσσιων απορριμμάτων και, ως εκ τούτου, την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σε θέματα που σχετίζονται με την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, που εξετάζονται στην οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική.
4. Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με **τις υποχρεώσεις και τις ευκαιρίες της ΟΠΘΣ** (εκτός από τα θαλάσσια απορρίμματα, βλέπε σημείο 3 ανωτέρω), με στόχο τις αρχές και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως μέσα από τον αλιευτικό και τον θαλάσσιο κλάδο, που μπορούν να συμβάλουν στον εντοπισμό οικονομικά αποδοτικών λύσεων που θα συμπεριληφθούν στη θαλάσσια στρατηγική και στα προγράμματα μέτρων, με σκοπό την επίτευξη της «καλής περιβαλλοντικής κατάστασης», σύμφωνα με την παράμετρο περιγραφής 11 που ορίζεται στο παράρτημα Ι της ΟΠΘΣ.
5. Έργα στα οποία τα ενδιαφερόμενα μέρη και οι αρχές συνεργάζονται σε **διακρατικό επίπεδο** πέρα από τα σύνορα των εθνικών δικαιοδοσιών για την εφαρμογή **στρατηγικών που αφορούν τη θαλάσσια λεκάνη**.

Απόβλητα

1. Ευαισθητοποίηση και κατάρτιση σχετικά με **τη σταδιακή κατάργηση της υγειονομικής ταφής των ανακυκλώσιμων ή ανακτήσιμων αποβλήτων** (ώστε να περιοριστεί η υγειονομική ταφή στα υπολειμματικά, δηλαδή στα μη ανακυκλώσιμα και μη ανακτήσιμα απόβλητα).
2. Εκστρατείες πληροφόρησης για την ευαισθητοποίηση και την ενθάρρυνση αλλαγών συμπεριφοράς σε βασικά θέματα που αφορούν τα απόβλητα, με έμφαση **στη μείωση των αποβλήτων, ιδίως όσον αφορά τα απόβλητα που προέρχονται από είδη ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (ΑΗΗΕ) και τα πλαστικά απόβλητα**.

Αποδοτικότητα των πόρων συμπεριλαμβανομένων του εδάφους και των δασών, και της πράσινης και κυκλικής οικονομίας

1. Ευαισθητοποίηση και ανάπτυξη υλικού καθοδήγησης για τους **ευρωπαϊούς χρήστες των γενετικών πόρων**, ιδίως για τους ερευνητές και τις ΜΜΕ, προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του κανονισμού σχετικά με την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τη διανομή των εξ αυτών οφελών, καθώς και υποστήριξη των δραστηριοτήτων των ευρωπαϊκών συλλογών γενετικών πόρων, π.χ. για τη βελτίωση της οργάνωσης και της τεκμηρίωσης των δειγμάτων.
2. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης με στόχο την προώθηση της βιώσιμης κατανάλωσης, με έμφαση στα **απορρίμματα τροφίμων και τη βέλτιστη αποθήκευση των τροφίμων**.
3. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης με στόχο την προώθηση της αειφόρου κατανάλωσης, με έμφαση **στην κατανάλωση των πόρων του εδάφους και της γης**.
4. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης και πληροφόρησης δραστηρικής παρέμβασης (τόσο δραστηρικές παρεμβάσεις όσο και γενικότερη ευαισθητοποίηση) σχετικά με **τα οικονομικά και χρηματοοικονομικά οφέλη της αποδοτικότητας των πόρων, όπως το έδαφος**.
5. Εκστρατείες οικοδόμησης δυναμικού για τον συντονισμό και την καθοδήγηση σχετικών και αντιπροσωπευτικών σε επίπεδο ΕΕ πληροφοριών για τα δάση και τις δασικές πυρκαγιές. Τα εν λόγω έργα θα στοχεύουν στον συντονισμό των εθνικών ή των διακρατικών σχετικών με τις δασικές πυρκαγιές πληροφοριών όσον αφορά τις εκπομπές των δασικών πυρκαγιών, την αποτίμηση των ζημιών των πυρκαγιών, συμπεριλαμβανομένης της καθοδήγησης για την οικονομικά αποδοτική χρήση των πόρων με σκοπό την πρόληψη των δασικών πυρκαγιών, καθώς και των καμένων περιοχών, σε συγκεκριμένες περιοχές του δικτύου Natura 2000. Επίσης, θα παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με μια κοινή προσέγγιση σε επίπεδο Ένωσης.

Ποιότητα του αέρα και εκπομπές, συμπεριλαμβανομένου του αστικού περιβάλλοντος

1. Ευαισθητοποίηση και κατάρτιση για την **ποιότητα του αέρα στις αστικές περιοχές και τις επιπτώσεις στην υγεία**, όταν οι άνθρωποι και τα οικοσυστήματα εκτίθενται σε υψηλά επίπεδα ρύπων.
2. Ευαισθητοποίηση με την προώθηση συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης χαμηλού κόστους για την ποιότητα του αέρα.
3. Ανάπτυξη και επίδειξη ολοκληρωμένων συστημάτων που παρέχουν **εύκολη πρόσβαση στις διαθέσιμες στο κοινό πληροφορίες** σχετικά με τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων των αδειών, των δεδομένων των εκπομπών και των εκθέσεων επιθεώρησης.

Περιβάλλον και υγεία, συμπεριλαμβανομένων των χημικών ουσιών και του θορύβου

1. Ευαισθητοποίηση των πολιτών και των καταναλωτών σχετικά με **πληροφορίες για την επικινδυνότητα των χημικών ουσιών που περιέχονται στα προϊόντα**.
2. Ευαισθητοποίηση των πολιτών και των καταναλωτών σχετικά με την **ασφαλή χρήση των χημικών ουσιών σε προϊόντα που φέρουν ετικέτα προειδοποίησης ασφαλείας**.
3. Ευαισθητοποίηση των εταιρειών (εισαγωγείς, κατασκευαστές, μεταγενέστεροι χρήστες, λιανοπωλητές, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ) σχετικά με **τις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο του REACH** με σκοπό την κοινοποίηση της παρουσίας ουσιών υψηλής επικινδυνότητας σε προϊόντα που παράγουν ή εισάγουν και/ή σχετικά με τις υποχρεώσεις των εταιρειών δυνάμει των κανονισμών για τη χρήση βιοκτόνων σχετικά με τα κατεργασμένα προϊόντα.
4. Εκστρατείες επικοινωνίας για τα **δεδομένα περιβαλλοντικού θορύβου και τις επιπτώσεις του θορύβου στην υγεία** του πληθυσμού, όπως απαιτείται από την οδηγία για τον περιβαλλοντικό θόρυβο.

Φύση και βιοποικιλότητα

1. Εθνικές ή διεθνικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης, με στόχο την ευαισθητοποίηση του κοινού όσον αφορά το δίκτυο **Natura 2000**. Οι εκστρατείες αυτές θα πρέπει να σχεδιαστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλιστεί σημαντική αλλαγή στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις φυσικές αξίες (συμπεριλαμβανομένων των οικοσυστημικών υπηρεσιών) για τις οποίες έχει συγκροτηθεί το δίκτυο Natura 2000 και, ενδεχομένως, να οδηγήσουν σε θετικές αλλαγές στη συμπεριφορά ενός μεγάλου μέρους του κοινού-στόχου και/ή συγκεκριμένων κοινωνικών, διοικητικών ή οικονομικών τομέων.
2. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με τα **μεγάλα σαρκοφάγα** σε επίπεδο πληθυσμού των σχετικών ειδών.
3. Εθνικές και διεθνικές εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με **τη στρατηγική για τη βιοποικιλότητα της ΕΕ**, με στόχο την αύξηση της ευαισθητοποίησης και την κατανόηση των σκοπών και των στόχων της στρατηγικής εκ μέρους των πολιτών και των καίριων ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των φορέων χάραξης πολιτικής, των επιχειρήσεων και των τοπικών, περιφερειακών ή εθνικών αρχών.
4. Εθνικές και διεθνικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με τα **χωροκατακτητικά ξένα είδη** με στόχο το ευρύ κοινό και τους καίριους παράγοντες χάραξης πολιτικής, τις επιχειρήσεις και τις τοπικές, περιφερειακές ή εθνικές αρχές.
5. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με τις **πράσινες υποδομές** με στόχο τις βασικές ομάδες ενδιαφερόμενων μερών, την προώθηση των βέλτιστων πρακτικών και/ή τη βελτίωση της παραγωγής, της ανάλυσης και της διάδοσης των τεχνικών και γεωγραφικών δεδομένων για την ανάπτυξη πράσινων υποδομών.

Διακυβέρνηση και επιβολή της νομοθεσίας

1. Ευαισθητοποίηση και κατάρτιση σχετικά με **την πρόσβαση στη δικαιοσύνη στον τομέα του περιβάλλοντος**, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου διασφάλισης και μέτρησης της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των δικαστικών διαδικασιών επανεξέτασης, για το δικαστικό σώμα, τους αρμόδιους οργανισμούς για την απονομή της δικαιοσύνης, τη δημόσια διοίκηση και τους δικηγόρους δημοσίου συμφέροντος.
2. Ευαισθητοποίηση σχετικά με **την οδηγία για την περιβαλλοντική ευθύνη** (ΟΠΕ) όσον αφορά τους βιομηχανικούς φορείς, τους πραγματογνώμονες, τους εμπειρογνώμονες εκτίμησης κινδύνων, τις αποκεντρωμένες αρμόδιες αρχές (στα κράτη μέλη όπου ο καθορισμός των αρμόδιων αρχών γίνεται σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο) και τις περιβαλλοντικές ΜΚΟ, όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις κάθε ομάδας ενδιαφερομένων μερών.
3. Ευαισθητοποίηση και ανάπτυξη υλικού καθοδήγησης για τους ερευνητές και τις ΜΜΕ και τους δημόσιους φορείς όπως οι **ευρωπαίοι χρήστες γενετικών πόρων**, προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του κανονισμού σχετικά με την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τη διανομή των εξ αυτών οφελών, καθώς και η υποστήριξη των δραστηριοτήτων των ευρωπαϊκών συλλογών γενετικών πόρων, π.χ. για τη βελτίωση της οργάνωσης και την τεκμηρίωση των δειγμάτων.

Δραστηριότητες στήριξης αποτελεσματικής ελεγκτικής διαδικασίας καθώς και μέτρα προώθησης της συμμόρφωσης — Παράρτημα III ενότητα Γ στοιχείο β)

Επιβολή πολιτικής, επιθεωρήσεις και εποπτεία

1. Έργα με στόχο την αύξηση **της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων και της εποπτείας**, μέσω:
 - της εφαρμογής κριτηρίων κινδύνου με στρατηγικό τρόπο με σκοπό την εκτίμηση, την αξιολόγηση και τον περιορισμό των πιο σοβαρών περιπτώσεων μη συμμόρφωσης με τη νομοθεσία της ΕΕ για το περιβάλλον,
 - της προώθησης της συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ των διαφόρων φορέων επιθεώρησης και εποπτείας με σκοπό τον εξορθολογισμό και τη βελτιστοποίηση της χρήσης των πόρων επιθεώρησης και εποπτείας,

- της δημιουργίας και της χρήσης ηλεκτρονικών αρχείων των εργασιών επιθεώρησης και εποπτείας, με στόχο να καταστεί δυνατή η ευκολότερη μέτρηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των εργασιών, και/ή
- της βελτιστοποίησης της επικοινωνίας και της ενεργητικής διάδοσης στο κοινό των αποτελεσμάτων των εργασιών επιθεώρησης και εποπτείας.

2. Έργα που αποσκοπούν στην αύξηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των δραστηριοτήτων με στόχο την **καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος** μέσω:through:

- της προώθησης της ανταλλαγής εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των δημόσιων φορέων που είναι επιφορτισμένοι με τη διερεύνηση, τη δίωξη και την εκδίκαση των περιβαλλοντικών εγκλημάτων,
- της βελτιστοποίησης της ανταλλαγής πληροφοριών και άλλων πληροφοριών μεταξύ των δημόσιων φορέων που είναι επιφορτισμένοι με τη διερεύνηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος ιδίως του εγκλήματος που αφορά τις διασυνοριακές μετακινήσεις αποβλήτων, την άγρια ζωή και το εμπόριο ξυλείας ή χημικών ουσιών, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου, των μονάδων οικονομικών ερευνών, των τελωνειακών υπαλλήλων, των αστυνομικών που ασχολούνται με το περιβαλλοντικό έγκλημα, των εισαγγελέων και του δικαστικού σώματος.

Αμοιβαία ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών

1. Έργα με στόχο την υποστήριξη της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των διαχειριστών **των περιοχών του δικτύου Natura 2000**, σύμφωνα με τις συστάσεις των νέων βιογεωγραφικών σεμιναρίων του Natura 2000.
2. Έργα για την ανάπτυξη και την υποστήριξη του ρόλου **των δικτύων των εθελοντών** με στόχο την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης συμβολής τους στην ενεργό διαχείριση του δικτύου Natura 2000.
3. Έργα με στόχο τη βελτίωση **της ολοκλήρωσης της πολιτικής-επιστήμης**, μέσω της διαβίβασης των αποτελεσμάτων και/ή των βέλτιστων πρακτικών, για την παροχή μιας σταθερής τεχνικής υποδομής με στόχο την υποστήριξη του REACH, του κανονισμού για τις μεθόδους δοκιμών ⁽¹⁾ ή άλλης **νομοθεσίας για τα χημικά**, ή της οδηγίας για την **προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς** ⁽²⁾.
4. Έργα για την προώθηση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών σε σχέση με **τη νομοθεσία για την ποιότητα του αέρα**, τα οποία επικεντρώνονται στην παρακολούθηση και στην προτυποποίηση, στην καταγραφή των εκπομπών, στις πρακτικές διαχείρισης, στην κατανομή πηγών, καθώς και στην ανταλλαγή, στον συντονισμό και στην υποστήριξη πληροφοριών.
5. Ανταλλαγή γνώσεων και ορθών πρακτικών σχετικά με τις **πράσινες δημόσιες συμβάσεις (ΠΔΣ)** μεταξύ των δημόσιων αρχών που καλύπτουν τουλάχιστον δύο από τα ακόλουθα στοιχεία: πράσινα στοιχεία στη συγγραφή υποχρεώσεων· αξιολόγηση της επαλήθευσης των πράσινων κριτηρίων· κόστος και οφέλη από την αγορά πράσινων υποδομών· συνεργασία με τους υφισταμένους προμηθευτές με σκοπό τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και του κόστους των συμβάσεων που έχουν ήδη ανατεθεί· παρακολούθηση των δραστηριοτήτων των ΠΔΣ· διαβούλευση της αγοράς· πληροφορίες σχετικά με τη διαθεσιμότητα στην αγορά· σύσταση και λειτουργία της κεντρικής αρχής προμηθειών με ειδική αρμοδιότητα για τις ΠΔΣ·

Προώθηση της εξώδικης επίλυσης διαφορών

Έργα που προωθούν την **εξώδικη επίλυση διαφορών** ως μέσο για την εξεύρεση φιλικών και αποτελεσματικών λύσεων για τις διαφορές στον τομέα του περιβάλλοντος, π.χ. μέσω δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων που αποσκοπούν στην κατάρτιση των επαγγελματιών ή στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και εμπειριών όσον αφορά τη χρήση της διαμεσολάβησης στον τομέα του περιβάλλοντος.

4. ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ»

Θεματικές προτεραιότητες και θέματα έργων δεν προβλέπονται στο πλαίσιο των επιχορηγήσεων δράσης που υλοποιούνται βάσει του υποπρογράμματος «Δράση για το Κλίμα». Ωστόσο, σύμφωνα με τον γενικό στόχο του κανονισμού LIFE –δηλαδή τη βελτίωση της ανάπτυξης, της υλοποίησης και της επιβολής της ενωσιακής πολιτικής και νομοθεσίας για το κλίμα, και τη διασφάλιση της απαιτούμενης προστιθέμενης αξίας για την ΕΕ – η διάθεση επιχορηγήσεων δράσης θα συνδέεται, αφενός, με τους τρεις τομείς προτεραιότητας – μετριασμός της κλιματικής αλλαγής, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και κλιματική διακυβέρνηση και ενημέρωση – και, αφετέρου, με τους ειδικούς στόχους που προσδιορίζονται στα άρθρα 14, 15 και 16 του κανονισμού LIFE.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 440/2008 της Επιτροπής, της 30ής Μαΐου 2008, για τον καθορισμό των μεθόδων δοκιμής κατ' εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) (ΕΕ L 142 της 31.5.2008, σ. 1).

⁽²⁾ Οδηγία 2010/63/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2010, για την προστασία των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς (ΕΕ L 276 της 20.10.2010, σ. 33).

Το πρόγραμμα LIFE θα συμβάλει στον μετασχηματισμό της Ένωσης σε μια κοινωνία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, κάτι που αποτελεί κεντρικό στόχο της δέσμης μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η χρήση της αναδυόμενης τεχνολογίας για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής θα διευκολυνθεί με πρωτοβουλίες εκτεταμένης καθοδήγησης και ολοκληρωμένης επίδειξης. Η πολιτική της ΕΕ για το κλίμα θα είναι στενά συνδεδεμένη με τοπικές ανάγκες και πρωτοβουλίες και με πρακτικά παραδείγματα νέων και καλύτερων προσεγγίσεων για να υλοποιηθεί αυτή η μετάβαση. Επίσης, θα προωθηθεί η εφαρμογή της λογιστικής καταγραφής των αερίων θερμοκηπίου και του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής στον τομέα της χρήσης της γης ⁽¹⁾. Τέλος, το πρόγραμμα LIFE θα υποστηρίξει την υλοποίηση της στρατηγικής της ΕΕ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, προκειμένου να συμβάλει σε μια Ένωση που θα είναι πιο ανθεκτική σ' αυτήν την αλλαγή ⁽²⁾.

Με βάση αυτές τις επισημάνσεις, τόσο η τρέχουσα όσο και η μελλοντική πολιτική της ΕΕ θα μπορούσε να υποστηριχθεί από εφαρμογές που εμπίπτουν στους ακόλουθους τομείς:

- Στήριξη για την υλοποίηση στρατηγικών προσαρμογής — Στο πλαίσιο αυτό, θα διενεργηθούν ειδικές εκτιμήσεις ευπάθειας σε περιφερειακό ή διασυνοριακό επίπεδο με επίκεντρο τις ιδιαίτερα ευπαθείς περιοχές που προσδιορίζονται στη στρατηγική προσαρμογής της ΕΕ (όπως οι αστικές, οι παράκτιες, οι ορεινές και νησιωτικές περιοχές, τα θαλάσσια οικοσυστήματα, οι επιρρεπείς στην ξηρασία περιοχές ή οι λεκάνες απορροής ποταμών), θα εφαρμοστούν καινοτόμες μέθοδοι προσαρμογής και θα καταρτιστούν ειδικά επενδυτικά σχέδια.
- Στήριξη για την προετοιμασία μιας κοινωνίας που θα έχει επιτύχει χαμηλές εκπομπές άνθρακα — Για τη διαδικασία μετάβασης σε οικονομίες και κοινωνίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα είναι σημαντικό να χρησιμοποιηθούν δοκιμαστικές εφαρμογές και πρότυπα. Πολλές τεχνολογίες, τρόποι ζωής ή πρότυπα διακυβέρνησης, πριν διαδοθούν, δοκιμάζονται σε κοινωνικές ομάδες, σε μικρές κοινότητες, καθώς και από φορείς καινοτομίας. Η στήριξη για την ανάπτυξη νέων προσεγγίσεων (πόλεις ή περιφέρειες-πρότυπα) στους τομείς της παραγωγής, της κατανάλωσης και της διακυβέρνησης που επιδρούν στον μετασχηματισμό της κοινωνίας θα πρέπει να λαμβάνει πλήρως υπόψη τους στόχους της δέσμης μέτρων της ΕΕ για το κλίμα και την ενέργεια ή τους στόχους του χάρτη πορείας 2050. Για να ευδοκιμήσει το εν λόγω εγχείρημα, η υπάρχουσα τεχνολογία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα θα πρέπει να εξεταστεί σε σχέση και με τους μη τεχνολογικούς φραγμούς που εμποδίζουν τη διείσδυση της στην αγορά.
- Επίδειξη στρατηγικών για χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα ή σχεδίων διαχείρισης χρήσης της γης σε περιφερειακό ή υποπεριφερειακό επίπεδο — Στο πλαίσιο αυτό, ενσωματώνεται σε όλους τους τομείς μια σειρά από μέτρα για τη μείωση των εκπομπών και την αποδοτικότητα των πόρων και αξιοποιούνται διάφορα μέτρα που ενθαρρύνουν την αλλαγή συμπεριφοράς. Παρέχεται στήριξη για την ανάπτυξη πρακτικών διαχείρισης της γης που έχουν αντίκτυπο στις εκπομπές και στις απορροφήσεις αερίων θερμοκηπίου, π.χ. με τη μορφή συμπληρωματικών μέτρων προς εκείνα που υποστηρίζονται στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ).

5. ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ [ΑΡΘΡΟ 24 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ δ) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ LIFE]

Στη συνέχεια, περιγράφεται η τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής των έργων και, σε ό,τι αφορά τις επιχορηγήσεις, τα κυριότερα ειδικά κριτήρια επιλεξιμότητας ⁽³⁾ και τα κριτήρια ανάθεσης δυνάμει των άρθρων 2 και 19 του κανονισμού LIFE. Δεδομένου ότι η μεθοδολογία και τα κριτήρια είναι ουσιαστικά τα ίδια για τους ίδιους τύπους έργων στο πλαίσιο και των δύο υποπρογραμμάτων, ρητή αναφορά σε κάποιο από τα υποπρογράμματα γίνεται μόνο όταν εντοπίζονται διαφορές.

Για κάθε τύπο επιχορήγησης, η συμπληρωματικότητα και η βέλτιστη χρήση της χρηματοδότησης της ΕΕ —περιλαμβανομένης της χρηματοδότησης για συμπληρωματικές δραστηριότητες που χορηγείται από άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 8 του κανονισμού LIFE— θα αξιολογούνται και θα λαμβάνονται υπόψη στο κριτήριο ανάθεσης «Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: άλλες πτυχές». Για να αποφεύγονται ανεπιθύμητες αλληλοεπικαλύψεις, οι αιτούντες πρέπει να αναφέρουν τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν να υποβάλουν αίτηση χρηματοδότησης από το πρόγραμμα LIFE και όχι από άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης, εάν αυτά θα μπορούσαν να υποστηρίξουν παρόμοια προγράμματα ή παρόμοιες δράσεις.

Τα έργα που χρηματοδοτούνται σε έναν τομέα προτεραιότητας και θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους περιβαλλοντικούς ή κλιματικούς στόχους σε κάποιον άλλον τομέα προτεραιότητας δεν θα χρηματοδοτούνται αν ο αντίκτυπος αυτός δεν περιγράφεται και δεν δικαιολογείται αναλυτικά στην πρόταση και αν τα πιθανά εναλλακτικά μέτρα και τα ενδεχόμενα μέτρα μετριασμού και προσαρμογής δεν έχουν σχεδιαστεί σωστά.

⁽¹⁾ Απόφαση αριθ. 529/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2013, σχετικά με λογιστικούς κανόνες για τις εκπομπές και τις απορροφήσεις αερίων θερμοκηπίου από δραστηριότητες σχετιζόμενες με τις χρήσεις γης, τις αλλαγές χρήσεων γης και τη δασοπονία και πληροφόρηση για δράσεις σχετιζόμενες με τις δραστηριότητες αυτές (ΕΕ L 165 της 18.6.2013, σ. 80).

⁽²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» [COM(2013) 216 final].

⁽³⁾ Η σημασία του όρου «επιλογή» στο άρθρο 24 παράγραφος 2 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE περιλαμβάνει και τη σημασία του όρου «επιλεξιμότητα» που αναφέρεται στο άρθρο 19 του κανονισμού LIFE και στο άρθρο 131 του δημοσιονομικού κανονισμού.

Περισσότερες λεπτομέρειες θα περιλαμβάνουν οι οδηγίες για την υποβολή αίτησης και για την αξιολόγηση, οι οποίες θα δημοσιεύονται παράλληλα με τις σχετικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων. Με την επιφύλαξη του κανονισμού LIFE και των ενδεικτικών εθνικών κατανομών και για την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών, η τεχνική μεθοδολογία για την επιλογή έργων μπορεί να αναπροσαρμόζεται και να βελτιώνεται σε κάθε ετήσια πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

Για τα έργα που υπάγονται στο υποπρόγραμμα «Περιβάλλον», εκτός των ολοκληρωμένων έργων, έχουν καθοριστεί ενδεικτικές εθνικές κατανομές με βάση το παράρτημα Ι του κανονισμού LIFE και τα στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν τον Δεκέμβριο του 2013 για την περίοδο ισχύος του παρόντος πολυετούς προγράμματος εργασίας. Οι κατανομές αυτές θα χρησιμοποιούνται για την κατάταξη των εν λόγω έργων.

Σε περίπτωση που κάποιο από τα κριτήρια του παραρτήματος Ι για ένα κράτος μέλος αυξηθεί ή μειωθεί κατά τουλάχιστον 10 % ή αν προσχωρήσει στην Ευρωπαϊκή Ένωση κάποιο νέο κράτος μέλος, η εξέλιξη αυτή θα θεωρείται σημαντική μεταβολή της βάσης υπολογισμού. Σε περίπτωση που επέλθει σημαντική μεταβολή, οι ενδεικτικές εθνικές κατανομές θα υπολογίζονται εκ νέου για όλα τα κράτη μέλη για την εναπομένουσα περίοδο. Πριν από κάθε πρόσκληση, η Επιτροπή θα επαληθεύει εάν έχει μεσολαβήσει κάποια σημαντική μεταβολή.

Ενδεικτικές εθνικές κατανομές για την περίοδο 2014-2017 για έργα που δεν ανήκουν στα ολοκληρωμένα έργα και υποβάλλονται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»

Κράτος μέλος	% του προϋπολογισμού	Κράτος μέλος	% του προϋπολογισμού	Κράτος μέλος	% του προϋπολογισμού	Κράτος μέλος	% του προϋπολογισμού
BE	2,05	EL	3,27	LT	1,02	PT	2,51
BG	3,04	ES	9,33	LU	1,05	RO	4,29
CZ	2,03	FR	9,80	HU	2,42	SI	1,85
DE	10,82	HR	2,52	MT	0,90	SK	2,15
DK	1,61	IT	8,44	NL	2,94	FI	2,45
EE	1,20	CY	1,32	AT	1,85	SE	3,10
IE	1,43	LV	0,96	PL	6,37	UK	9,27

5.1. Επιχορηγήσεις δράσης

Θα διασφαλίζεται ότι οι προτάσεις αιτούντων που πρέπει να αποκλειστούν ή που δεν εκπληρώνουν τα γενικά κριτήρια επιλεξιμότητας δυνάμει του άρθρου 131 του δημοσιονομικού κανονισμού δεν θα γίνονται δεκτές.

Επίσης, οι προτάσεις πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις παραδεκτού (π.χ. για κάποια έργα, η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται μόνο ηλεκτρονικά) και τα κριτήρια επιλεξιμότητας [π.χ. συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την επιλεξιμότητα των ισραηλινών οντοτήτων και των δραστηριοτήτων τους στο έδαφος που καταλαμβάνεται από το Ισραήλ από τον Ιούνιο του 1967 όσον αφορά τις επιχορηγήσεις, τα έπαθλα και τα χρηματοδοτικά μέσα που θα χρηματοδοτούνται από την ΕΕ από το 2014 και έπειτα ⁽¹⁾] τα οποία εφαρμόζονται σε όλες τις επιχορηγήσεις δράσης του LIFE και θα αναφέρονται επίσης ρητά και στις αντίστοιχες οδηγίες για την υποβολή της αίτησης. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας που εφαρμόζονται στους διάφορους τύπους έργων αναφέρονται στην αντίστοιχη ενότητα. Τα κριτήρια που εφαρμόζονται με τον ίδιο τρόπο σε διαφορετικούς τύπους έργων θα αναφέρονται μόνο στην ενότητα 5.1.1 [Έργα που υπάγονται στο άρθρο 18 στοιχεία α), β), γ) και η) του κανονισμού LIFE].

Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού LIFE, στα έργα που αναφέρονται στο άρθρο 18 του κανονισμού LIFE μπορεί να συμμετέχει νομικό πρόσωπο που έχει συσταθεί εκτός της Ένωσης, υπό τον όρο ότι ο δικαιούχος που συντονίζει το έργο έχει την έδρα του στην Ένωση και η δράση που πρόκειται να εκτελεστεί εκτός της Ένωσης πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 6 παράγραφος 1 του κανονισμού LIFE.

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού LIFE, κατά την εξέλιξη της υλοποίησης του προγράμματος LIFE, είναι δυνατή η συνεργασία με συναφείς διεθνείς οργανισμούς, καθώς και με τα ιδρύματα και τους φορείς τους, όταν αυτό απαιτείται για την επίτευξη των γενικών στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE.

Επίσης, οι προτάσεις θα επιλέγονται μόνο αν, με βάση τα ειδικά δικαιολογητικά που βεβαιώνουν τις επιδόσεις του οικείου αιτούντος τα προηγούμενα έτη, μπορεί να αποδειχθεί

— η επιχειρησιακή επάρκεια — ο αιτών πρέπει να διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες και τα απαιτούμενα προσόντα για την εκτέλεση του έργου, και

⁽¹⁾ Ανακοίνωση αριθ. 2013/C-205/05 της Επιτροπής, ΕΕ C 205 της 19.7.2013, σ. 9.

- η χρηματοοικονομική επάρκεια — ο αιτών πρέπει να διαθέτει σταθερές και επαρκείς πηγές χρηματοδότησης, ώστε να είναι σε θέση να ασκεί τη δραστηριότητά του σε όλη τη διάρκεια υλοποίησης του έργου και να συμμετέχει στη χρηματοδότησή του.

Το άρθρο 131 του δημοσιονομικού κανονισμού θα εφαρμόζεται στην επιλογή δημόσιων φορέων και διεθνών οργανισμών σε συνάρτηση με τη χρηματοοικονομική τους επάρκεια.

5.1.1. Έργα σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχεία α), β), γ) και η) του κανονισμού LIFE

Κατά την επιλογή πιλοτικών έργων, έργων επίδειξης, έργων βέλτιστων πρακτικών και έργων πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης κατά την έννοια του άρθρου 18 στοιχεία α), β), γ) και η) του κανονισμού LIFE ακολουθείται η ίδια τεχνική μεθοδολογία για την επιλογή έργων και εφαρμόζονται παρόμοια κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης, όπως επισημαίνεται κατωτέρω.

5.1.1.1. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής των έργων

Η διαδικασία επιλογής των έργων θα περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

— Αξιολόγηση των προτάσεων

Η Επιτροπή και/ή η αρχή αξιολόγησης θα επαληθεύουν τη συμμόρφωση της κάθε πρότασης με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής και θα αξιολογεί τις προτάσεις με βάση τα κριτήρια ανάθεσης.

— Κατάρτιση ενός «προκαταρκτικού διευρυμένου καταλόγου» προτάσεων

Η Επιτροπή και/ή η αρχή αξιολόγησης θα κατατάσσουν τις επιλέξιμες προτάσεις με βάση την αξία τους και σύμφωνα με τον κανόνα που ορίζει ότι τουλάχιστον το 55 % των δημοσιονομικών πόρων που κατανέμονται σε έργα υποστηριζόμενα μέσω επιχορηγήσεων για δράση του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» χορηγείται ειδικά σε έργα που υποστηρίζουν τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας (άρθρο 9 παράγραφος 3 του κανονισμού LIFE). Η Επιτροπή και/ή η αρχή αξιολόγησης θα προσπαθούν επίσης να εξασφαλίζουν ότι τουλάχιστον το 15 % των δημοσιονομικών πόρων που προορίζονται για έργα θα διατίθεται για διεθνικά έργα (άρθρο 19 παράγραφος 7 του κανονισμού LIFE). Επίσης, όσον αφορά τα έργα που υποβάλλονται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», η Επιτροπή και/ή η αρχή αξιολόγησης θα διασφαλίζουν γεωγραφική ισορροπία (άρθρο 19 παράγραφος 5 του κανονισμού LIFE). Ο προκαταρκτικός διευρυμένος κατάλογος θα περιλαμβάνει όλες τις προτάσεις και την κατάταξή τους κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας, ώστε το σύνολο των προϋπολογισμών των προτεινόμενων έργων να ισοδυναμεί περίπου με το 130 % του διαθέσιμου προϋπολογισμού.

— Κατάρτιση του τελικού καταλόγου με τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν και του εφεδρικού καταλόγου

Μετά το στάδιο της εξέτασης, τα επιλεγμένα έργα θα προτείνονται για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Θα καταρτίζεται εφεδρικός κατάλογος με τα έργα που έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία και δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν με βάση τον διαθέσιμο προϋπολογισμό. Ο εφεδρικός κατάλογος θα καλύπτει ένα επιπλέον 20 % του διαθέσιμου προϋπολογισμού για το πρόγραμμα LIFE.

— Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης

5.1.1.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

Θα ισχύουν τα εξής κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης:

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Οι προτάσεις έργων κατά την έννοια του άρθρου 18 στοιχεία α), β), γ) ή η) του κανονισμού LIFE δεν θα γίνονται δεκτές για να αξιολογηθεί η αξία τους, αν στις προτάσεις έργων δεν αποδεικνύεται ότι το έργο:

- συμβάλλει σε έναν ή περισσότερους από τους γενικούς στόχους που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE και σε έναν ή περισσότερους από τους σχετικούς ειδικούς στόχους των άρθρων 10, 11, 12, 14, 15 και 16 του κανονισμού LIFE,
- εμπίπτει στο πεδίο του τομέα προτεραιότητας του υποπρογράμματος LIFE όπως ορίζεται στα άρθρα 9 και 13 του κανονισμού LIFE στο πλαίσιο των οποίων υποβλήθηκε η πρόταση έργου, και
- αντιστοιχεί σε έναν από τους ακόλουθους τύπους έργων που ορίζονται στο άρθρο 2 στοιχεία α), β), γ) και η) του κανονισμού LIFE:

«πιλοτικά έργα»: τα έργα που εφαρμόζουν τεχνική ή μέθοδο η οποία δεν έχει εφαρμοστεί ούτε έχει δοκιμαστεί στο παρελθόν ή αλλού, αποφέρουν πιθανά περιβαλλοντικά ή κλιματικά οφέλη σε σύγκριση με τις τρέχουσες βέλτιστες πρακτικές και μπορούν να εφαρμοστούν μεταγενέστερα σε ευρύτερη κλίμακα σε παρόμοιες καταστάσεις·

«έργα επίδειξης»: τα έργα που θέτουν σε εφαρμογή, δοκιμάζουν, αξιολογούν και διαδίδουν ενέργειες, μεθοδολογίες ή προσεγγίσεις που είναι καινούργιες ή άγνωστες στο πλαίσιο του συγκεκριμένου έργου, όπως το γεωγραφικό, οικολογικό, κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο, και οι οποίες θα μπορούσαν να εφαρμοστούν αλλού σε παρόμοιες περιπτώσεις·

«έργα βέλτιστων πρακτικών»: τα έργα που εφαρμόζουν κατάλληλες, οικονομικά αποδοτικές, τελευταίου τύπου τεχνικές, μεθόδους και προσεγγίσεις, λαμβάνοντας υπόψη το συγκεκριμένο πλαίσιο του έργου.

ΣΗΜ.: Για τα πιλοτικά έργα, τα έργα επίδειξης και τα έργα βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της διατήρησης της φύσης και της βιοποικιλότητας, ποσοστό τουλάχιστον 25 % του προϋπολογισμού πρέπει να διατίθεται σε συγκεκριμένες ενέργειες διατήρησης (μπορεί να υπάρχουν περιορισμένες εξαιρέσεις ανάλογα με τις εκάστοτε πολιτικές ανάγκες· οι εξαιρέσεις αυτές θα προσδιορίζονται ρητά στον οδηγό υποβολής αίτησης).

«έργα πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης»: τα έργα που αποσκοπούν στην υποστήριξη της επικοινωνίας, της διάδοσης πληροφοριών και της ευαισθητοποίησης στους τομείς του υποπρογράμματος «Περιβάλλον».

ΣΗΜ. Τα έργα με επίκεντρο την **έρευνα** ⁽¹⁾ ή με αντικείμενο την κατασκευή **μεγάλων υποδομών** δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του προγράμματος LIFE και, ως εκ τούτου, **δεν είναι επιλέξιμα**.

β) Κριτήρια ανάθεσης

Η αξία όλων των επιλέξιμων προτάσεων που πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας θα αξιολογείται και θα βαθμολογείται σύμφωνα με τα κριτήρια ανάθεσης και το σύστημα βαθμολόγησης που περιγράφονται κατωτέρω:

— Τεχνική συνοχή και ποιότητα

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου κριτηρίου δίνεται ιδιαίτερη σημασία στη σαφήνεια, στη δυνατότητα υλοποίησης και στη βιωσιμότητα των δράσεων που προτείνονται στην πρόταση. Η βιωσιμότητα των αποτελεσμάτων του έργου σε μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο ορίζοντα είναι η δυνατότητα διατήρησής τους μετά την υλοποίηση του έργου. Η επιτυχής βιωσιμότητα προϋποθέτει τη χάραξη μιας στρατηγικής με ενέργειες που θα διασφαλίζουν τη συνέχιση των απαραίτητων δράσεων του έργου και τη σχετική χρηματοδότηση μετά το τέλος του έργου.

— Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα

Θα αξιολογείται ο προτεινόμενος προϋπολογισμός και η εναρμόνισή του με τις προτεινόμενες δράσεις και τους ισχύοντες κανόνες, καθώς και η αποτελεσματικότητα της προτεινόμενης προσέγγισης ως προς το κόστος.

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: εύρος και ποιότητα της συμβολής στους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας των δύο υποπρογραμμάτων LIFE

Θα αξιολογούνται το εύρος της συμβολής της κάθε πρότασης σε έναν ή περισσότερους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας των δύο υποπρογραμμάτων LIFE, όπως ορίζονται στα άρθρα 10, 11 και 12 του κανονισμού LIFE (όσον αφορά το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» του LIFE) και στα άρθρα 14, 15 και 16 (όσον αφορά το υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα» του LIFE), καθώς και η ποιότητα της εν λόγω συμβολής.

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: πολλαπλοί σκοποί, συνέργειες και ενσωμάτωση: Υψηλότερη βαθμολογία θα λαμβάνουν τα έργα τα οποία, αν και επικεντρώνονται σε έναν συγκεκριμένο τομέα, περιλαμβάνουν έναν καλά σχεδιασμένο μηχανισμό υλοποίησης πολλαπλών σκοπών και βελτιώνουν την ενσωμάτωση ειδικών περιβαλλοντικών στόχων σε άλλους τομείς πολιτικής, δημιουργώντας συνέργειες με τους στόχους άλλων πολιτικών της Ένωσης χωρίς να υπονομεύουν τους στόχους του κανονισμού LIFE.

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: δυνατότητα αναπαραγωγής και μεταφοράς: Το έργο μπορεί να προσφέρεται για αναπαραγωγή και μεταφορά τόσο κατά τη διάρκεια της υλοποίησής του όσο και μετά από αυτήν. Η επιτυχής αναπαραγωγή και δυνατότητα μεταφοράς προϋποθέτουν τη χάραξη στρατηγικής με ενέργειες που θα πολλαπλασιάζουν τον αντίκτυπο των αποτελεσμάτων των έργων και θα διασφαλίζουν την ευρύτερη διείσδυσή τους σε μεγάλες μάζες του πληθυσμού κατά τη διάρκεια του έργου και/ή σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο ορίζοντα μετά το τέλος του προγράμματος LIFE. Η διαδικασία αυτή υπερβαίνει τη μεταφορά γνώσης και τη δικτύωση και αφορά την ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνικών, μεθόδων ή στρατηγικών του έργου σε άλλους τομείς.

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: άλλες πτυχές

Διακρατική διάσταση: Οι διακρατικές προτάσεις θα ευνοούνται, αν η διακρατική συνεργασία είναι καθοριστικό εχέγγυο για την επίτευξη των στόχων του έργου. Με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο, μια πρόταση θα λαμβάνει υψηλότερη βαθμολογία μόνο αν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν την προστιθέμενη αξία της διακρατικής προσέγγισης.

Πράσινες δημόσιες συμβάσεις: Οι προτάσεις που προβλέπουν διακριτό μηχανισμό υλοποίησης, ο οποίος διασφαλίζει την εκτεταμένη εφαρμογή πολιτικών για πράσινες δημόσιες συμβάσεις, θα λαμβάνουν υψηλότερη βαθμολογία.

⁽¹⁾ Οι προτάσεις που αφορούν την **έρευνα** **μπορούν** να καλύπτονται από τα αντίστοιχα προγράμματα του Ορίζοντα 2020: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html>

Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ: Οι προτάσεις που προβλέπουν την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των περιβαλλοντικών και συναφών με το κλίμα έργων έρευνας και καινοτομίας, τα οποία χρηματοδοτούνται από τον Ορίζοντα 2020 ή από προηγούμενα προγράμματα-πλαίσια, θα λαμβάνουν υψηλότερη βαθμολογία, αν υπάρχουν επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν την προστιθέμενη αξία της εν λόγω αξιοποίησης του έργου.

- Ειδικά κριτήρια και σύστημα βαθμολόγησης για τα έργα του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»

Τα ειδικά κριτήρια και το σύστημα βαθμολόγησης που εφαρμόζονται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» υποδεικνύουν ότι μόνο στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» έχουν καθοριστεί θεματικές προτεραιότητες (παράρτημα III του κανονισμού LIFE) και τα σχετικά θέματα έργων (ενότητα 2 ανωτέρω).

- Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: συμβολή στα θέματα έργων

Οι προτάσεις του προγράμματος LIFE που εμπίπτουν σαφώς στα θέματα έργων και στην υλοποίηση των θεματικών προτεραιοτήτων που επισημαίνονται στο παράρτημα III για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον», όπως ορίζεται στο πολυετές πρόγραμμα εργασίας, θα λαμβάνουν υψηλότερη βαθμολογία αν πληρούν αυτό το κριτήριο.

Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
1. Τεχνική συνοχή και ποιότητα	10	20
2. Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα	10	20
3. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: εύρος και ποιότητα της συμβολής στους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας του υποπρογράμματος «Περιβάλλον» του LIFE	10	20
4. Συμβολή στα θέματα έργων	—	10
5. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: πολλαπλοί στόχοι, συνέργειες και ενσωμάτωση	7	15
6. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: δυνατότητα αναπαραγωγής και μεταφοράς	5	10
7. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: διακρατική διάσταση, πράσινες δημόσιες συμβάσεις, αξιοποίηση	—	5
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	55	100

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

- Ειδικά κριτήρια και σύστημα βαθμολόγησης για τα έργα «Δράση για το Κλίμα»

- Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: Συμβολή στην αυξημένη ανθεκτικότητα έναντι της κλιματικής αλλαγής και/ή στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

Τα έργα που υπάγονται στο υποπρόγραμμα «Δράση για το Κλίμα» πρέπει να αποδεικνύουν ότι επιδρούν στην αύξηση της ανθεκτικότητας και/ή στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Με τον τρόπο αυτόν αναμένεται ότι θα υποστηριχθεί η στροφή προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με αποδοτικότητα των πόρων και ανθεκτικότητα στην αλλαγή του κλίματος. Η εν λόγω παράμετρος θα αξιολογείται στο επίπεδο αυτού καθαυτού του έργου και στο επίπεδο της ευρύτερης δυνατότητας αναπαραγωγής/μεταφοράς των αποτελεσμάτων του έργου που επιτυγχάνονται κατά τη διάρκεια της υλοποίησής του ή μετά από αυτήν.

Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
1. Τεχνική συνοχή και ποιότητα	10	20
2. Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα	10	20
3. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: εύρος και ποιότητα της συμβολής στην αυξημένη ανθεκτικότητας έναντι της κλιματικής αλλαγής και/ή στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	7	15

Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
4. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: εύρος και ποιότητα της συμβολής στους ειδικούς στόχους των τομέων προτεραιότητας του υποπρογράμματος LIFE «Δράση για το κλίμα»	7	15
5. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: ποιότητα πολλαπλών στόχων, συνεργειών και ενσωμάτωσης	7	15
6. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: δυνατότητα αναπαραγωγής και μεταφοράς	5	10
7. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: διακρατική διάσταση, πράσινες δημόσιες συμβάσεις, αξιοποίηση	—	5
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	55	100

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

5.1.2. Ολοκληρωμένα έργα βάσει του άρθρου 18 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE

Η διαδικασία υποβολής και επιλογής ολοκληρωμένων έργων (στο εξής «ΟΕ») περιλαμβάνει δύο στάδια όπως προβλέπεται και στον κανονισμό LIFE. Σκοπός είναι να διευκολύνονται οι υποψήφιοι αιτούντες και να διασφαλίζεται ότι λαμβάνουν όσο το δυνατόν καλύτερη καθοδήγηση από την Επιτροπή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Η ροή εργασιών είναι οργανωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να βοηθά στη σταδιακή ανάπτυξη και αναπροσαρμογή της κάθε πρότασης. Στο πλαίσιο των περιορισμών που προβλέπονται από τους κανόνες του κανονισμού LIFE για τη θεματική κατανομή και τον γεωγραφικό καταμερισμό, η αρχή της ίσης μεταχείρισης όλων των προτάσεων θα εφαρμόζεται αυστηρά σε όλα τα στάδια της διαδικασίας αξιολόγησης.

5.1.2.1. Τεχνική μεθοδολογία για την υποβολή έργων και τη διαδικασία επιλογής

Στάδιο 1

— Προσκλήσεις υποβολής προτάσεων

— Κατάθεση συνοπτικού υπομνήματος

Ο αιτών καταθέτει συνοπτικό υπόμνημα στο οποίο περιγράφει συνοπτικά το αντικείμενο του έργου, το σχέδιο ή τη στρατηγική που προτίθεται να υλοποιήσει και το χρηματοδοτικό σχέδιο για τη συνολική εκτέλεση του σχεδίου ή της στρατηγικής.

— Αξιολόγηση του συνοπτικού υπομνήματος και στάδιο ερωτήσεων και απαντήσεων

Με βάση το συνοπτικό υπόμνημα, η Επιτροπή εντοπίζει και παραθέτει σε κατάλογο τις προτάσεις που πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Οι αιτούντες προτάσεων που πληρούν τα εν λόγω κριτήρια θα κληθούν να συμμετάσχουν σε ένα στάδιο γραπτών ερωτήσεων και απαντήσεων, κατά τη διάρκεια του οποίου μπορούν να υποβάλλουν ερωτήσεις σχετικά με την κατάρτιση ολοκληρωμένης πρότασης. Στο τέλος του συγκεκριμένου σταδίου, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει τις ερωτήσεις και απαντήσεις ανώνυμα, προκειμένου να βοηθήσει όλους τους αιτούντες να καταρτίσουν την ολοκληρωμένη τους πρόταση. Αν κρίνεται απαραίτητο, η Επιτροπή θα συμπληρώνει τις ερωτήσεις και απαντήσεις με οδηγίες σχετικά με τις τυχόν δυσκολίες που αντιμετώπισαν συνήθως οι αιτούντες, οι οποίες αναφέρονταν και στα συνοπτικά υπομνήματα.

Στάδιο 2

— Κατάθεση της ολοκληρωμένης πρότασης

Οι αιτούντες των επιλέξιμων συνοπτικών υπομνημάτων καλούνται να καταθέσουν ολοκληρωμένη πρόταση.

— Αξιολόγηση της ολοκληρωμένης πρότασης

Η Επιτροπή, έπειτα από ενδελεχή αξιολόγηση, καταρτίζει «προκαταρκτικό διευρυμένο κατάλογο» με τις προτάσεις που έχουν αξιολογηθεί και που θα μπορούσαν να λάβουν χρηματοδότηση. Η κατάταξη πραγματοποιείται σε συνάρτηση με την αξία της κάθε πρότασης και, στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον», με βάση τον κανόνα ότι το 55 % των πόρων που διατίθενται σε επιχορηγήσεις δράσης πρέπει να χορηγούνται για τη διατήρηση της φύσης και της βιοποικιλότητας, καθώς και με βάση τα κριτήρια της γεωγραφικής κατανομής, όπως επισημαίνονται στο άρθρο 19 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE. Η Επιτροπή επαληθεύει επίσης τη χρηματοοικονομική και επιχειρησιακή επάρκεια των αιτούντων για την εκτέλεση του έργου.

— Κατάρτιση του τελικού καταλόγου με τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν και του εφεδρικού καταλόγου

Μετά το στάδιο της εξέτασης, τα επιλεγμένα έργα θα προτείνονται για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Θα καταρτίζεται εφεδρικός κατάλογος με τα έργα που έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία και δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν με βάση τον διαθέσιμο προϋπολογισμό. Ο εφεδρικός κατάλογος θα καλύπτει ένα επιπλέον 20 % του διαθέσιμου προϋπολογισμού για το πρόγραμμα LIFE.

— Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης

Αν και η προσέγγιση των δύο σταδίων θα εφαρμόζεται σε όλη τη διάρκεια του πολυετούς προγράμματος εργασίας, η Επιτροπή μπορεί να αναπροσαρμόζει την προαναφερόμενη διαδικασία λαμβάνοντας υπόψη την εφαρμογή της στην πράξη.

Κατά την κατάταξη των ΟΕ, η Επιτροπή διασφαλίζει τη γεωγραφική ισορροπία κατανέμοντας ενδεικτικά ένα έως δύο ΟΕ σε κάθε κράτος μέλος κατά τη διάρκεια του εκάστοτε πολυετούς προγράμματος εργασίας, ώστε να εξασφαλίζεται ότι το άρθρο 19 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE τηρείται στο σύνολο της περιόδου χρηματοδότησης 2014-2020.

5.1.2.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

Τόσο στο συνοπτικό υπόμνημα όσο και στην ολοκληρωμένη πρόταση θα ισχύουν τα εξής κριτήρια επιλεξιμότητας:

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Η πρόταση απορρίπτεται αν δεν συμμορφώνεται με ένα τουλάχιστον από τα ακόλουθα κριτήρια:

1. **Μεγάλη εδαφική κάλυψη:** Η υλοποίηση του υπό εξέταση σχεδίου ή στρατηγικής της Ένωσης θα καλύπτει μεγάλη εδαφική επικράτεια, και κυρίως, περιφερειακή, πολυπεριφερειακή, εθνική ή διακρατική επικράτεια. Για τα ΟΕ που έχουν ως αντικείμενο τη διαχείριση της ποιότητας του αέρα και για τα ΟΕ που εντάσσονται στο υποπρόγραμμα για το κλίμα μπορεί επίσης να γίνει δεκτή μια προσέγγιση που θα εφαρμόζεται σε πολλές πόλεις.

2. **Κινητοποίηση άλλων πόρων:** Πέραν του ίδιου του ΟΕ και της ειδικής συγχρηματοδότησης που απαιτείται στο πλαίσιο του κανονισμού LIFE [άρθρο 20 παράγραφος 1 στοιχεία α) και γ)], για την υλοποίηση του υπό εξέταση σχεδίου ή της υπό εξέταση στρατηγικής της Ένωσης θα κινητοποιηθεί μία τουλάχιστον ακόμα σχετική ευρωπαϊκή, εθνική ή ιδιωτική πηγή χρηματοδότησης.

3. **Συμμετοχή βασικών ενδιαφερομένων:** Οι βασικοί ενδιαφερόμενοι θα συμμετέχουν στην υλοποίηση του υπό εξέταση σχεδίου ή της υπό εξέταση στρατηγικής της Ένωσης.

i) Ειδικό κριτήριο επιλεξιμότητας για έργα που υποβάλλονται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»

Το ΟΕ δεν είναι επιλέξιμο αν δεν αποσκοπεί στην υλοποίηση ενός εκ των ακόλουθων περιβαλλοντικών σχεδίων ή στρατηγικών που απαιτούνται βάσει της ειδικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης και αναπτύσσονται βάσει άλλων νομοθετικών πράξεων της Ένωσης ή αναπτύσσονται από τις αρχές των κρατών μελών:

α) Πλαίσια δράσης προτεραιότητας σύμφωνα με το άρθρο 8 της οδηγίας για τους οικολόγους·

β) Σχέδια διαχείρισης αποβλήτων σύμφωνα με το άρθρο 28 της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα·

γ) Σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών σύμφωνα με το παράρτημα VII της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα· ή

δ) Σχέδια για την ποιότητα του αέρα σύμφωνα με την οδηγία για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα.

ii) Ειδικό κριτήριο επιλεξιμότητας για έργα που υποβάλλονται στο πλαίσιο του υποπρογράμματος «Δράση για το κλίμα»

Το ΟΕ πρέπει να αποσκοπεί στην εκτέλεση ενός εκ των ακόλουθων σχεδίων ή στρατηγικών για το κλίμα που απαιτούνται βάσει της ειδικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης και αναπτύσσονται βάσει άλλων νομοθετικών πράξεων της Ένωσης ή αναπτύσσονται από τις αρχές των κρατών μελών σε έναν από τους ακόλουθους τομείς:

α) Εθνική, περιφερειακή ή τοπική στρατηγική ή σχέδιο δράσης για την προσαρμογή·

β) Αστικό σχέδιο δράσης ή σχέδιο δράσης με τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων το οποίο προετοιμάζει τη μετάβαση σε μια κοινωνία που θα έχει χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και/ή θα είναι ανθεκτική στην αλλαγή του κλίματος·

γ) Εθνική, περιφερειακή ή ειδική ανά βιομηχανία/τομέα στρατηγική μετριασμού των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή χάρτης πορείας για μια οικονομία με χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

β) Κριτήρια ανάθεσης

Τα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης θα εφαρμόζονται μόνο για τις ολοκληρωμένες προτάσεις. Όλες οι προτάσεις που πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας (και επιλογής) υποβάλλονται σε ενδελεχή αξιολόγηση της ποιότητάς τους κατά το στάδιο της ανάθεσης. Οι προτάσεις που γίνονται δεκτές σε αυτό το στάδιο βαθμολογούνται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης:

Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
1. Τεχνική συνοχή και ποιότητα	10	20
2. Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα	10	20
3. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: εύρος και ποιότητα της συμβολής στους στόχους	15	20
4. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: μέγεθος και ποιότητα της κινητοποίησης άλλων πόρων, και κυρίως πόρων της Ένωσης	—	10
5. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: ποιότητα πολλαπλών στόχων, συνεργειών και ενσωμάτωσης	7	15
6. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: δυνατότητα αναπαραγωγής και μεταφοράς	5	10
7. Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: διακρατική διάσταση, πράσινες δημόσιες συμβάσεις, αξιοποίηση	—	5
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	55	100

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

Τα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης εφαρμόζονται ή περιέχουν στοιχεία που εφαρμόζονται μόνο στα ολοκληρωμένα έργα:

— Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: εύρος και ποιότητα της συμβολής στους στόχους

Θα αξιολογείται το εύρος της συμβολής κάθε πρότασης σε έναν ή περισσότερους από τους γενικούς και ειδικούς στόχους του προγράμματος LIFE όπως ορίζονται στα άρθρα 3, 10, 11 και 12 (LIFE «Περιβάλλον») και στα άρθρα 3, 14, 15 και 16 (LIFE «Δράση για το Κλίμα») του νέου κανονισμού LIFE.

Οι ακόλουθες ειδικές πτυχές θα ελέγχονται σε συνάρτηση με τους τομείς προτεραιότητας στους οποίους εμπίπτει το έργο:

— Ειδικά κριτήρια για έργα του υποπρογράμματος «Περιβάλλον»

— ΟΕ που έχει ως αντικείμενο την υλοποίηση προγραμμάτων πλαισίων προτεραιότητας (ΠΠΠ) για το NATURA 2000:

Η προστιθέμενη αξία για την ΕΕ θα πρέπει να αποδεικνύεται με βάση τη συμβολή του έργου στην επίτευξη του στόχου 1 της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα και τους γενικούς στόχους των οδηγιών για τους οικοτόπους και τα πτηνά, και ιδίως με τη συμβολή του στη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης των ειδών και των διαφόρων οικοτόπων κοινωτικού ενδιαφέροντος (οδηγία για τους οικοτόπους) και/ή του καθεστώτος των διαφόρων πτηνών (οδηγία για τα πτηνά).

— ΟΕ που υλοποιούν σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμών:

Η προστιθέμενη αξία για την ΕΕ θα πρέπει να αποδεικνύεται με βάση τη συμβολή τους στην επίτευξη των στόχων της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα. Στο επίκεντρο των προτεινόμενων δράσεων θα πρέπει να βρίσκονται οι σημαντικές πιέσεις που ασκούνται σε βάρος της ικανότητας του περιβάλλοντος να συγκρατεί τα ύδατα και η χρήση μέτρων χαμηλού αντικτύπου (π.χ. πράσινες υποδομές) με σκοπό την απορρύπανση. Οι εν λόγω πιέσεις θα πρέπει να έχουν προσδιοριστεί στις αξιολογήσεις που διενεργούνται από τα κράτη μέλη για την κατάρτιση σχεδίων υλοποίησης στο πλαίσιο της εκάστοτε νομοθεσίας και των εκάστοτε πολιτικών της ΕΕ (π.χ. οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα, οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων, οδηγία για τα πόσιμα ύδατα, οδηγία για τα ύδατα κολύμβησης, οδηγία για τις πλημμύρες και/ή σχέδια διαχείρισης της ξηρασίας).

Στο επίκεντρο των έργων θα πρέπει να βρίσκονται ο σχεδιασμός και η κατάρτιση μέτρων μεγάλης κλίμακας (π.χ. σε επίπεδο επιμέρους συλλεκτήρα ή λεκάνης απορροής ποταμού) για την αύξηση της συγκράτησης υδάτων σε αστικές και αγροτικές περιοχές, τη βελτίωση της διείσδυσης των υδάτων, την αύξηση της ικανότητας αποθήκευσης υδάτων και την απομάκρυνση ρύπων μέσω φυσικών ή οιονεί φυσικών διαδικασιών. Θα πρέπει να επιδιώκονται συνέργειες για την υλοποίηση δράσεων που θα απορροφούν τις υπάρχουσες υδρομορφολογικές πιέσεις και θα βελτιώνουν τη βιοποικιλότητα και την αξία του νερού ως δημόσιου αγαθού.

- ΟΕ με αντικείμενο την υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης λυμάτων:

Σκοπός του ΟΕ είναι να υποστηριχθεί η υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης λυμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 28 της οδηγίας-πλαισίου 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾ για τα λύματα και/ή προγραμμάτων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων που προβλέπονται στο άρθρο 29 της οδηγίας-πλαισίου για τα λύματα.

Η προστιθέμενη αξία τους για την ΕΕ θα αξιολογείται σε σχέση με τη συμβολή τους στην υλοποίηση της ιεράρχησης των αποβλήτων (άρθρο 4 της οδηγίας-πλαισίου για τα λύματα), την επίτευξη των στόχων ανακύκλωσης που προβλέπονται στο άρθρο 11 της οδηγίας-πλαισίου για τα λύματα και επιπρόσθετων στόχων που συμπεριλαμβάνονται στη νομοθεσία της ΕΕ για τα λύματα, καθώς και σε σχέση με την εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων για τη στήριξη των εν λόγω στόχων.

- ΟΕ με αντικείμενο την υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων για την ποιότητα του αέρα:

Σκοπός του ΟΕ είναι να υποστηρίζει την εφαρμογή και παρακολούθηση τοπικών και περιφερειακών σχεδίων για την ποιότητα του αέρα, όπως ορίζονται στην οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾, με απώτερο στόχο τη συμβολή στα εθνικά προγράμματα μείωσης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Αν τα έργα βασίζονται σε τοπικά σχέδια για την ποιότητα του αέρα, θα πρέπει να προβλέπουν τον συντονισμό και τη συνεργασία τουλάχιστον πέντε πόλεων με τέτοια σχέδια· αν τα έργα βασίζονται σε κάποιο περιφερειακό σχέδιο για την ποιότητα του αέρα, θα πρέπει να προβλέπουν τον συντονισμό και τη συνεργασία όλων των τοπικών διοικήσεων με την περιφερειακή διοίκηση. Θα ευνοούνται έργα μεγάλης κλίμακας.

- Ειδικά κριτήρια για έργα του υποπρογράμματος «Δράση για το κλίμα»

- ΟΕ με αντικείμενο την υλοποίηση στρατηγικών, σχεδίων και χαρτών πορείας για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής:

Το ΟΕ υποστηρίζει την υλοποίηση στρατηγικών και σχεδίων για τον μετριασμό των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή χαρτών πορείας για μια οικονομία με χαμηλά επίπεδα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και αφορά συγκεκριμένους δήμους ή περιφέρειες (βλέπε, π.χ., τις ανακοινώσεις του συμφώνου των Δημάρχων), βιομηχανικούς ή γεωργικούς τομείς (μέσω της εξέτασης της χρήσης γης σε περιφερειακή κλίμακα, του κοινωνικού και οικονομικού πλαισίου) ή άλλους οικονομικούς τομείς αξιοποιώντας πρακτικές που βασίζονται στην τεχνολογία και στις υπηρεσίες με βιώσιμο και καινοτόμο τρόπο. Το ΟΕ μπορεί να συνοδεύεται από απαραίτητες επενδύσεις σε υποδομές ή από την ανάπτυξη και την αξιοποίηση καινοτόμων τεχνολογιών και υπηρεσιών σε πόλεις, περιφέρειες και/ή κοινότητες που υποστηρίζονται από άλλα σχετικά χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης τα οποία άλλωστε προσδιορίζονται στη στρατηγική/στο σχέδιο/στον χάρτη πορείας. Η προστιθέμενη αξία τους για την ΕΕ θα αξιολογείται σε σχέση με τη συμβολή του ΟΕ στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, το επίπεδο ενσωμάτωσης σε διάφορες πολιτικές, την άμεση συμμετοχή ενός ευρύτερου φάσματος ενδιαφερομένων, καθώς επίσης και σε σχέση με το κατά πόσον το ΟΕ αποτελεί λειτουργικό μέρος της στρατηγικής/του σχεδίου/του χάρτη πορείας.

- ΟΕ με αντικείμενο την υλοποίηση στρατηγικών, σχεδίων και χαρτών πορείας για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή:

Σκοπός του ΟΕ είναι η υλοποίηση στρατηγικών και σχεδίων προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή ή η επικέντρωση σε περιοχές που είναι ευάλωτες στην κλιματική αλλαγή (π.χ. παράκτιες περιοχές, επιρρεπείς στην ξηρασία περιοχές και άλλες περιοχές προτεραιότητας όπως προσδιορίζονται στη δράση 2 της στρατηγικής προσαρμογής της ΕΕ). Τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από εθνικές πηγές ή τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από άλλα σχετικά χρηματοδοτικά προγράμματα της Ένωσης θα πρέπει να συμπληρώνουν τα μέτρα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν μέσω του προγράμματος LIFE με σκοπό την υλοποίηση ευρύτερων στρατηγικών ή σχεδίων προσαρμογής. Στήριξη θα μπορούσε να χορηγηθεί μεταξύ άλλων για τη διαχείριση των πλημμύρων σε διασυννορικά ποτάμια/παράκτιες περιοχές ή για τη λήψη μέτρων αστικής προσαρμογής σε πολλές πόλεις. Οι συνέργειες με άλλες περιβαλλοντικές και κλιματικές πολιτικές θα πρέπει να αποτελούν βασικό στοιχείο των έργων προσαρμογής, π.χ. θα πρέπει να προωθείται η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η βιοποικιλότητα, όπου κρίνεται απαραίτητο. Η προστιθέμενη αξία για την ΕΕ θα αξιολογείται επίσης σε σχέση με τη συμβολή του ΟΕ στην εκπλήρωση των στόχων που τίθενται στη στρατηγική προσαρμογής της ΕΕ ⁽³⁾, το επίπεδο της ενσωμάτωσής τους σε διάφορους τομείς και τη συμμετοχή ενός ευρύτερου φάσματος ενδιαφερομένων.

- Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: Μέγεθος και ποιότητα της κινητοποίησης άλλων πόρων, και κυρίως πόρων της Ένωσης: Η ποιότητα του συντονισμού με άλλον χρηματοδοτικό μηχανισμό ή μηχανισμούς και το επίπεδο της κινητοποίησης άλλων προβλεπόμενων συμπληρωματικών πόρων του προγράμματος LIFE (πέραν του ελάχιστου επιπέδου που απαιτείται για την επιλεξιμότητα του έργου), όπως άλλωστε και οι πιθανότητες που υπάρχουν για την πραγματική τους κινητοποίηση και η λειτουργική τους σχέση με το σχέδιο που πρόκειται να υλοποιηθεί, καθορίζουν εάν ένα ΟΕ θα λάβει υψηλότερη βαθμολογία με βάση το συγκεκριμένο κριτήριο. Τα ΟΕ τα οποία είναι πιθανό να κινητοποιήσουν πόρους της Ένωσης που συνδέονται λειτουργικά με το προς υλοποίηση σχέδιο και προβλέπουν αποτελεσματικό μηχανισμό συντονισμού θα λαμβάνουν υψηλότερη βαθμολογία.

⁽¹⁾ Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3).

⁽²⁾ Οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη (ΕΕ L 152 της 11.6.2008, σ. 1).

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/clima/events/articles/0069_en.htm

- Προστιθέμενη αξία για την ΕΕ: Ποιότητα του μηχανισμού πολλαπλών σκοπών, των συνεργειών και της ενσωμάτωσης: Στις προτάσεις ΟΕ θα πρέπει να παρουσιάζονται ιδιαίτερα ποιοτικοί μηχανισμοί υλοποίησης πολλαπλών σκοπών (π.χ. περιβαλλοντικά και κλιματικά οφέλη, οικοδόμηση δυναμικού κ.λπ.) που θα καθιστούν δυνατή την επίτευξη αποτελεσμάτων σε άλλους τομείς πολιτικής ⁽¹⁾, τη δημιουργία συνεργειών με τις εν λόγω πολιτικές και την ενσωμάτωση περιβαλλοντικών και κλιματικών στόχων σ' αυτές τις πολιτικές.

5.1.3. Έργα τεχνικής βοήθειας δυνάμει του άρθρου 18 στοιχείο ε) του κανονισμού LIFE

Τα έργα τεχνικής βοήθειας παρέχουν, μέσω επιχορηγήσεων δράσης, χρηματοδοτική στήριξη βοηθώντας τους αιτούντες να καταρτίσουν ολοκληρωμένα έργα. Στα έργα τεχνικής βοήθειας μπορεί να διατίθεται κατ' ανώτατο όριο το 1 % του ετήσιου προϋπολογισμού που προβλέπεται για τα ολοκληρωμένα έργα. Η ανώτατη συνεισφορά της ΕΕ ανά έργο τεχνικής βοήθειας καθορίζεται σε 100 000 ευρώ.

5.1.3.1. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής έργων

Για την επιλογή έργων τεχνικής βοήθειας ακολουθείται η ίδια τεχνική μεθοδολογία επιλογής έργων και για τα δύο υποπρογράμματα. Η επιλογή θα πραγματοποιείται με εσπευσμένες διαδικασίες.

Η διαδικασία επιλογής των έργων θα περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

- Αξιολόγηση των προτάσεων

Η Επιτροπή θα επαληθεύει τη συμμόρφωση της κάθε πρότασης με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής και θα αξιολογεί τις προτάσεις με βάση τα κριτήρια ανάθεσης.

- Κατάρτιση του τελικού καταλόγου με τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν και του εφεδρικού καταλόγου

Μετά το στάδιο της εξέτασης, τα επιλεγμένα έργα θα προτείνονται για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Θα καταρτίζεται εφεδρικός κατάλογος με τα έργα που έλαβαν την υψηλότερη βαθμολογία και δεν μπορούν να χρηματοδοτηθούν με βάση τον διαθέσιμο προϋπολογισμό. Ο εφεδρικός κατάλογος θα καλύπτει ένα επιπλέον 20 % του διαθέσιμου προϋπολογισμού για το πρόγραμμα LIFE.

- Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης

5.1.3.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

Θα εφαρμόζονται τα εξής βασικά ειδικά κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης:

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Προτάσεις για έργα τεχνικής βοήθειας γίνονται δεκτές για αξιολόγηση με βάση τα κριτήρια ανάθεσης μόνο εάν:

- η πρόταση έργου αποσκοπεί στην κατάρτιση μελλοντικής πρότασης ΟΕ·
- η αίτηση δεν υποβάλλεται από κράτος μέλος που λαμβάνει χρηματοδότηση για κάποιο έργο οικοδόμησης δυναμικού το οποίο καλύπτει τουλάχιστον ένα μέρος της περιόδου που πρόκειται να καλυφθεί από το έργο τεχνικής βοήθειας.

β) Κριτήρια ανάθεσης

Η αξία όλων των επιλέξιμων προτάσεων θα αξιολογείται και θα βαθμολογείται σύμφωνα με τα κριτήρια ανάθεσης και το σύστημα βαθμολόγησης που περιγράφεται κατωτέρω:

Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
1. Τεχνική συνοχή και ποιότητα	30	60
2. Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα	20	40
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	55	100

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

(¹) Κυρίως στο θαλάσσιο περιβάλλον, σύμφωνα με τους στόχους της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική).

— Τεχνική συνοχή και ποιότητα

Η σαφήνεια, η συνοχή και η δυνατότητα υλοποίησης της πρότασης θα αξιολογούνται με βάση τους στόχους του έργου και τα αναμενόμενα αποτελέσματά του. Θα λαμβάνεται υπόψη η φύση και το πεδίο εφαρμογής του μελλοντικού ΟΕ.

— Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα

Θα αξιολογείται ο προτεινόμενος προϋπολογισμός και η εναρμόνισή του με τις προτεινόμενες δράσεις και τους ισχύοντες κανόνες, καθώς και η αποτελεσματικότητα της προτεινόμενης προσέγγισης ως προς το κόστος. Επίσης, θα αξιολογείται η σχέση ποιότητας/κόστους της πρότασης.

5.1.4. Έργα οικοδόμησης δυναμικού δυνάμει του άρθρου 18 (στοιχείο στ) του κανονισμού LIFE

Τα έργα οικοδόμησης δυναμικού παρέχουν οικονομική στήριξη στις δραστηριότητες που απαιτούνται για την οικοδόμηση του δυναμικού των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών ή των περιφερειακών σημείων επαφής LIFE, προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα τα κράτη μέλη να συμμετέχουν αποτελεσματικότερα στο πρόγραμμα LIFE.

Οι παρεμβάσεις μπορούν να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- τον διορισμό νέου προσωπικού και την κατάρτιση για τα εθνικά ή περιφερειακά σημεία επαφής του LIFE·
- τη διευκόλυνση της ανταλλαγής εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών και την προώθηση της διάδοσης και χρήσης των αποτελεσμάτων από τα έργα του προγράμματος LIFE·
- πρακτικές «εκπαίδευσης του εκπαιδευτή»·
- προγράμματα ανταλλαγής και υποστήριξης μεταξύ δημόσιων αρχών σε κράτη μέλη, ιδίως δραστηριότητες ανταλλαγών αριστείας.

Οι παρεμβάσεις που καλύπτονται από το σχέδιο οικοδόμησης δυναμικού μπορούν να περιλαμβάνουν την πρόσληψη εμπειρογνομόνων για την κάλυψη συγκεκριμένων τεχνικών και διαδικαστικών κενών, αλλά δεν μπορούν να περιλαμβάνουν την πρόσληψη εμπειρογνομόνων που θα έχουν ως βασική αποστολή την κατάρτιση των προς υποβολή προτάσεων για τις ετήσιες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων.

5.1.4.1. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής έργων

Οι αιτήσεις για έργα οικοδόμησης δυναμικού θα διεκπεραιώνονται με εσπευσμένες διαδικασίες ανάθεσης. Δεδομένου ότι, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 8, τα έργα οικοδόμησης δυναμικού μπορούν να κατανέμονται μόνο σε προκαθορισμένο αριθμό κρατών μελών και ότι μόνο ένα έργο ανά κράτος μέλος μπορεί να επιδοτηθεί, δεν υφίσταται ανταγωνισμός μεταξύ των αιτήσεων που λαμβάνονται. Ως εκ τούτου, οι αιτήσεις μπορούν να υποβάλλονται σε κυλιόμενη βάση από την ημερομηνία δημοσίευσης της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων του 2014 για τις επιχορηγήσεις δράσης του προγράμματος LIFE, η οποία θα περιλαμβάνει όλα τα σχετικά έγγραφα για την υποβολή αίτησης και την επιχορήγηση έργων οικοδόμησης δυναμικού. Οι αιτήσεις πρέπει να υποβληθούν πριν από το τέλος του τρίτου τριμήνου του 2015, προκειμένου να ληφθούν υπόψη για την περίοδο χρηματοδότησης 2014-2017.

Οι αιτήσεις θα αξιολογηθούν με βάση τη συμμόρφωσή τους με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και τα κατώτατα όρια ανάθεσης που ορίζονται παρακάτω.

Οι επιχορηγήσεις θα υπογραφούν μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης.

5.1.4.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

Θα ισχύουν τα εξής κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης:

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Η αίτηση πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια επιλεξιμότητας:

— Η αίτηση υποβάλλεται από **κράτος μέλος**

— το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ του οποίου δεν υπερέβη το 105 % του μέσου όρου της Ένωσης το 2012, και είτε

— τα μέσα επίπεδα απορρόφησης του ενδεικτικού εθνικού μεριδίου από το κράτος μέλος για τα έτη 2010, 2011 και 2012, όπως ορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 614/2007, δεν υπερβαίνουν το 70 %, είτε

— το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ του το 2012 δεν υπερέβαινε το 90 % του μέσου όρου της Ένωσης, είτε

— η ένταξή του στην Ένωση πραγματοποιήθηκε μετά τον Ιανουάριο του 2013.

— Η αίτηση περιλαμβάνει **σχέδιο οικοδόμησης δυναμικού** στο οποίο το κράτος μέλος **δεσμεύεται**:

— Ότι, για όσο διάστημα διαρκεί το σχετικό πολυετές πρόγραμμα εργασίας, θα διατηρεί τους πόρους που προορίζονται για το πρόγραμμα LIFE, συμπεριλαμβανομένων των επιπέδων στελέχωσης, σε επίπεδα όχι χαμηλότερα από αυτά που ίσχυαν το 2012·

— ότι δεν θα υποβάλει αίτηση και για άλλο έργο οικοδόμησης δυναμικού, αν το έργο οικοδόμησης δυναμικού εγκριθεί.

β) Κριτήρια ανάθεσης

— Η **τεχνική συνοχή και ποιότητα** στα έργα οικοδόμησης δυναμικού αναφέρεται στις προτεινόμενες παρεμβάσεις που έχουν στόχο να αναπτύξουν την ικανότητα των κρατών μελών να υποβάλουν αποδεκτές αιτήσεις χρηματοδότησης έργων στο πλαίσιο των υποπρογραμμάτων «Περιβάλλον» και «Δράση για το Κλίμα».

Η αξία όλων των επιλέξιμων προτάσεων θα αξιολογείται και θα βαθμολογείται σύμφωνα με τα κριτήρια ανάθεσης και το σύστημα βαθμολόγησης που περιγράφεται κατωτέρω:

Κριτήρια ανάθεσης	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
Τεχνική συνοχή και ποιότητα	15	30
Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα	10	20
Ολοκληρωμένη προσέγγιση σε σχέση με τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν και οδήγησαν στη χαμηλή συμμετοχή του κράτους μέλους στα προγράμματα LIFE+ 2010-2012	15	30
Παρουσίαση της αναμενόμενης βελτίωσης σε σχέση με την ικανότητα προώθησης της ενσωμάτωσης, της συμπληρωματικότητας, των συνεργειών και της δυνατότητας αναπαραγωγής του προγράμματος LIFE σε πολιτικές, οικονομικές δραστηριότητες και άλλα προγράμματα	10	20
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	55	100

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

5.1.5. Προπαρασκευαστικά έργα δυνάμει του άρθρου 18 (στοιχείο ζ) του κανονισμού LIFE

Τα προπαρασκευαστικά έργα καλύπτουν ειδικές ανάγκες που συνδέονται με την ανάπτυξη και την υλοποίηση της ενωσιακής πολιτικής και νομοθεσίας για το περιβάλλον ή το κλίμα.

5.1.5.1. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής έργων

Μία φορά τον χρόνο η Επιτροπή, αφού προβεί σε καταγραφή των επιμέρους αναγκών που αφορούν την ανάπτυξη και την υλοποίηση της ενωσιακής πολιτικής και νομοθεσίας για το περιβάλλον ή το κλίμα και οι οποίες πρέπει να καλυφθούν τα επόμενα έτη, εντοπίζει τις ανάγκες εκείνες που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με προπαρασκευαστικά έργα. Για τα προπαρασκευαστικά έργα μπορεί να δεσμεύεται κατ' ανώτατο όριο το 1 % των πόρων που διατίθενται για επιχορηγήσεις δράσης (εκτός των ολοκληρωμένων έργων και των έργων τεχνικής βοήθειας).

Πριν δημοσιευθεί η ετήσια πρόσκληση υποβολής προτάσεων, τα κράτη μέλη λαμβάνουν σχέδιο καταλόγου με συγκεκριμένες ανάγκες που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με προπαρασκευαστικά έργα και καλούνται να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους. Με βάση τις συγκεκριμένες παρατηρήσεις καταρτίζεται ο οριστικός κατάλογος.

Η Επιτροπή καθορίζει ειδικά κριτήρια επιλογής και ανάθεσης για τα έργα που προκύπτουν με αυτόν τον τρόπο, τη διάρκεια των έργων και τον ενδεικτικό προϋπολογισμό που διατίθεται για κάθε έργο.

Η διαδικασία επιλογής των έργων θα περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

— Αξιολόγηση προτάσεων

Η Επιτροπή θα επαληθεύει τη συμμόρφωση της κάθε πρότασης με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής και θα αξιολογεί τις προτάσεις με βάση τα κριτήρια ανάθεσης.

— Κατάρτιση του τελικού καταλόγου με τα έργα που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν και του εφεδρικού καταλόγου

Μετά το στάδιο της εξέτασης, τα επιλεγμένα έργα θα προτείνονται για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού. Αν κριθεί αναγκαίο, μπορεί να καταρτιστεί εφεδρικός κατάλογος.

— Υπογραφή της συμφωνίας επιχορήγησης

5.1.5.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

Θα ισχύουν τα εξής κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης:

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Τα ειδικά κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης θα καθορίζονται σε κάθε πρόσκληση. Τα κριτήρια αυτά θα βασίζονται στις ειδικές ανάγκες που πρέπει να αντιμετωπιστούν από τα προπαρασκευαστικά έργα, όπως καθορίζονται από την Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη.

β) Κριτήρια ανάθεσης

Τα προπαρασκευαστικά έργα θα ανατίθενται στο πρόσωπο/πρόσωπα ή στη νομική οντότητα/οντότητες που καταθέτουν πρόταση η οποία υπερβαίνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία και η οποία συγκεντρώνει την υψηλότερη βαθμολογία σε σχέση με τα ακόλουθα κριτήρια:

Κριτήρια	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
Τεχνική συνοχή και ποιότητα της πρότασης σε σχέση με την ειδική ανάγκη που αντιμετωπίζεται	22	45
Ολοκληρωμένη προσέγγιση σε σχέση με την ειδική ανάγκη που αντιμετωπίζεται	15	30
Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα	12	25
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	55	100

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

5.1.6. Αναγκαία έργα για την επίτευξη των γενικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE

Άλλα έργα (πilotικά έργα, έργα επίδειξης ή άλλα) μπορούν να χρηματοδοτούνται σύμφωνα με το άρθρο 190 των κανόνων εφαρμογής του δημοσιονομικού κανονισμού (στο εξής «ΚΕΔ») με βάση τα κριτήρια που περιγράφονται κατωτέρω.

5.1.6.1. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής έργων

Αν η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να χρηματοδοτηθεί ένα ειδικό έκτακτο έργο για την επίτευξη των γενικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE, μπορεί να δημοσιεύσει πρόσκληση υποβολής προτάσεων. Οι πόροι που πρόκειται να διατεθούν για τα εν λόγω έργα δεν θα συνυπολογίζονται στους ελάχιστους πόρους που διατίθενται για τα έργα του άρθρου 17 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE.

5.1.6.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας και ανάθεσης

α) Κριτήρια επιλεξιμότητας

Τα άλλα έργα πρέπει:

- να **συμβάλλουν** σε έναν ή περισσότερους από τους **γενικούς** στόχους που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE **και** από τους **σχετικούς ειδικούς στόχους** των άρθρων 10 έως 12 και 14 έως 16 του κανονισμού LIFE,
- να **εμπίπτουν στο πεδίο του τομέα προτεραιότητας** των υποπρογραμμάτων LIFE όπως ορίζονται στα άρθρα 9 και 13 του κανονισμού LIFE βάσει των οποίων υποβλήθηκε η πρόταση έργου.

β) Κριτήρια ανάθεσης

Τα άλλα έργα θα ανατίθενται στο πρόσωπο/πρόσωπα ή στη νομική οντότητα/οντότητες που καταθέτουν πρόταση η οποία υπερβαίνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία και η οποία συγκεντρώνει την υψηλότερη βαθμολογία σε σχέση με τα ακόλουθα κριτήρια:

Κριτήρια	Ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία (*)	Μέγιστη βαθμολογία
Τεχνική συνοχή και ποιότητα της πρότασης σε σχέση με την ειδική ανάγκη που αντιμετωπίζεται	22	45
Ολοκληρωμένη προσέγγιση σε σχέση με την ειδική ανάγκη που αντιμετωπίζεται	15	30
Χρηματοδοτική συνοχή και ποιότητα	12	25
Συνολική (απαιτούμενη) βαθμολογία	55	100

(*) Η πρόταση έργου πρέπει να συγκεντρώνει την ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία για κάθε κριτήριο ανάθεσης, ενώ η συνολική βαθμολογία όσον αφορά τα κριτήρια για τα οποία έχει οριστεί ελάχιστη απαιτούμενη βαθμολογία πρέπει να ισοδυναμεί με τουλάχιστον 55 μονάδες.

5.2. Λειτουργικές επιχορηγήσεις

Το άρθρο 21 του κανονισμού LIFE προβλέπει την υποστήριξη ορισμένων λειτουργικών και διοικητικών δαπανών μη κερδοσκοπικών φορέων οι οποίοι επιδιώκουν σκοπούς γενικού ενδιαφέροντος της Ένωσης, δραστηριοποιούνται κυρίως στον τομέα του περιβάλλοντος και/ή της δράσης για το κλίμα και εμπλέκονται στην ανάπτυξη, υλοποίηση και επιβολή της πολιτικής και νομοθεσίας της Ένωσης.

Θα προκηρυχθεί πρόσκληση υποβολής προτάσεων για ετήσιες λειτουργικές επιχορηγήσεις με σκοπό τη συγχρηματοδότηση του δικαιούχου το οικονομικό έτος 2015. Από το 2016 και μετά, θα τεθεί σε εφαρμογή ένα σύστημα διετών συμφωνιών-πλαισίων εταιρικής σχέσης για λειτουργικές επιχορηγήσεις. Με τον τρόπο αυτόν, θα διασφαλιστεί ισορροπία ανάμεσα στην ανάγκη για μεγαλύτερη βεβαιότητα και σταθερότητα των δικαιούχων και στη διατήρηση ενός ορισμένου επιπέδου ανταγωνισμού μεταξύ των μη κερδοσκοπικών φορέων.

Λειτουργικές ενισχύσεις εκτός των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων μπορούν να χορηγούνται σε δεόντως δικαιολογημένες εξαιρετικές περιστάσεις, όπως ορίζονται στο άρθρο 190 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1268/2012 της Επιτροπής, της 29ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους κανόνες εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης ⁽¹⁾ (ΚΕΔ), και ιδίως όταν με βάση τα χαρακτηριστικά του δικαιούχου δεν υπάρχει καμία άλλη επιλογή ή όταν ο δικαιούχος αναγνωρίζεται ως τέτοιος από νομική άποψη.

Οι προτάσεις θα ελέγχονται για τη συμμόρφωσή τους με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής. Όσον αφορά τις προτάσεις που συμμορφώνονται με τα εν λόγω κριτήρια, η συνολική καταλληλότητα και ποιότητα θα αξιολογείται με βάση τα κριτήρια ανάθεσης. Η βαθμολογία που συγκεντρώνει κάθε πρόταση δίνεται με βάση τα εν λόγω κριτήρια, ενώ θα πρέπει επίσης να επιτυγχάνεται ένα ελάχιστο επίπεδο ποιότητας. Η τελική απόφαση ανάθεσης θα λαμβάνεται με βάση τα αποτελέσματα της διαδικασίας αξιολόγησης.

5.2.1. Κριτήρια επιλογής για λειτουργικές επιχορηγήσεις

Η χρηματοοικονομική και επιχειρησιακή επάρκεια του αιτούντος για την εκτέλεση του προτεινόμενου προγράμματος εργασίας αξιολογείται με βάση τα κριτήρια επιλογής.

Οι αιτούντες θα επιλέγονται μόνο αν, με βάση τα ειδικά δικαιολογητικά που βεβαιώνουν τις επιδόσεις τους τα δύο τελευταία έτη, μπορούν να αποδείξουν:

- την επιχειρησιακή επάρκεια — ο αιτών πρέπει να διαθέτει τις απαιτούμενες επαγγελματικές ικανότητες και προσόντα για την εκτέλεση του προτεινόμενου προγράμματος εργασίας, και
- τη χρηματοοικονομική επάρκεια — ο αιτών πρέπει να διαθέτει σταθερές και επαρκείς πηγές χρηματοδότησης, ώστε να είναι σε θέση να ασκεί τη δραστηριότητά του σε όλη τη διάρκεια του έτους για το οποίο εγκρίθηκε η επιχορήγηση και να συμμετέχει στη χρηματοδότησή της.

Σε ορισμένες εξαιρετικές περιστάσεις, και κυρίως όταν πρόκειται για νέα δίκτυα που έχουν δημιουργηθεί από έμπειρους οργανισμούς, η Επιτροπή μπορεί να χορηγήσει παρέκκλιση από την απαίτηση προσκόμισης δικαιολογητικών για τα δύο τελευταία έτη.

Το άρθρο 131 του δημοσιονομικού κανονισμού θα εφαρμόζεται στην επιλογή δημόσιων φορέων και διεθνών οργανισμών σε συνάρτηση με τη χρηματοοικονομική τους επάρκεια.

⁽¹⁾ ΕΕ L 362 της 31.12.2012, σ. 1.

5.2.2. Κριτήρια ανάθεσης για λειτουργικές επιχορηγήσεις

5.2.2.1. Ετήσιες λειτουργικές επιχορηγήσεις / Συμφωνίες-πλαίσια εταιρικής σχέσης για μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ)

Στο άρθρο 12 στοιχείο δ) και στο άρθρο 16 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE τίθεται συγκεκριμένος στόχος για τους αντίστοιχους τομείς προτεραιότητας για τη διακυβέρνηση και την πληροφόρηση, ο οποίος έγκειται στην προώθηση της βελτίωσης της περιβαλλοντικής και της κλιματικής διακυβέρνησης, με τη διεύρυνση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ, στις διαβουλεύσεις για πολιτικές και στην εφαρμογή τους.

Τα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης θα εφαρμόζονται για την επιλογή τόσο των δικαιούχων των ετήσιων λειτουργικών επιχορηγήσεων όσο και των συμφωνιών-πλαisiών εταιρικής σχέσης:

1. Καταλληλότητα της συμμετοχής στη διαδικασία ανάπτυξης ενωσιακών πολιτικών για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα:

- στο πλαίσιο των θεματικών στόχων του 7ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον:
 - για την προστασία, τη διατήρηση και την ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ένωσης·
 - για τη μετατροπή της Ένωσης σε μια πράσινη και ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και αποδοτικής χρήσης των πόρων·
 - για την προστασία των πολιτών της Ένωσης από περιβαλλοντικές και κλιματικές πιέσεις και κινδύνους για την υγεία και την ευημερία·
- στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων για το κλίμα και την ενέργεια, του χάρτη πορείας για τη μετάβαση σε μια ανταγωνιστική οικονομία χαμηλών επιπέδων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα το 2050 και της στρατηγικής για την προσαρμογή της Ένωσης.

2. Καταλληλότητα και δυνατότητες συμβολής ως προς:

- τη μεγιστοποίηση των οφελών της νομοθεσίας της Ένωσης για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα μέσω της καλύτερης υλοποίησης και επιβολής της,
- τη βελτίωση της βάσης γνώσεων και των αποδεικτικών στοιχείων για την πολιτική της Ένωσης σχετικά με το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα,
- τη διασφάλιση των επενδύσεων στην πολιτική για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα και την αντιμετώπιση του περιβαλλοντικού εξωτερικού κόστους, και
- τη βελτίωση της ενσωμάτωσης της δράσης για το περιβάλλον και το κλίμα, καθώς και της συνοχής των πολιτικών.

3. Καταλληλότητα για την ενίσχυση της βιωσιμότητας των πόλεων της Ένωσης και την αύξηση της αποτελεσματικότητας της Ένωσης όσον αφορά την αντιμετώπιση διεθνών περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων.

4. Καταλληλότητα για την αντιμετώπιση διαφαινόμενων περιβαλλοντικών και κλιματικών προβλημάτων και την υιοθέτηση νέων πολιτικών προτεραιοτήτων.

5. Αποτελεσματικότητα της συμβολής του εταίρου στη διαδικασία ανάπτυξης ενωσιακών πολιτικών.

6. Οργανωτική ανάπτυξη — αναπτυξιακές δυνατότητες του υποψηφίου, ώστε να συμμετάσχει αποτελεσματικότερα στη διαδικασία ανάπτυξης ενωσιακών πολιτικών.

Το ακόλουθο κριτήριο θα εφαρμόζεται μόνο για την επιλογή των ετήσιων λειτουργικών επιχορηγήσεων:

7. Τεχνική και χρηματοδοτική συνοχή του προγράμματος εργασίας.

Όταν εξετάζονται συμφωνίες-πλαίσια εταιρικής σχέσης, οι οργανώσεις που επιλέγονται ως εταίροι στο πλαίσιο της συμφωνίας θα καλούνται να υποβάλλουν σε ετήσια βάση το πρόγραμμα εργασίας τους, το οποίο θα αναλύεται σε συνάρτηση με τη χορήγηση της ειδικής ετήσιας λειτουργικής ενίσχυσης.

Για τη χορήγηση ετήσιων ειδικών επιχορηγήσεων βάσει των συμφωνιών-πλαisiών εταιρικής σχέσης, θα εφαρμόζονται τα ακόλουθα κριτήρια:

1. Συνάφεια του προγράμματος εργασίας με τους στόχους και τη φύση των δραστηριοτήτων που ορίζονται στη συμφωνία-πλαίσιο εταιρικής σχέσης·
2. Καταλληλότητα για την αντιμετώπιση διαφαινόμενων περιβαλλοντικών και κλιματικών προβλημάτων και την υιοθέτηση νέων πολιτικών προτεραιοτήτων·

3. Δυνατότητα υλοποίησης και εσωτερική συνοχή του προγράμματος εργασίας εντός του χρονοδιαγράμματος·
4. Συνοχή μεταξύ του προγράμματος εργασίας και του προτεινόμενου προϋπολογισμού, περιλαμβανομένης της αποδοτικής χρήσης των πόρων.

5.2.2.2. Άλλες λειτουργικές επιχορηγήσεις

Η χορήγηση άλλων λειτουργικών επιχορηγήσεων σε μη κερδοσκοπικές οντότητες που επιδιώκουν σκοπούς γενικού ενδιαφέροντος της Ένωσης θα πραγματοποιείται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια ανάθεσης:

1. Συνάφεια του προγράμματος εργασίας με τους στόχους του κανονισμού LIFE και, κατά περίπτωση, τις θεματικές προτεραιότητες και τα θέματα έργων·
2. Δυνατότητα υλοποίησης και εσωτερική συνοχή του προγράμματος εργασίας·
3. Αποδοτικότητα των προτεινόμενων δραστηριοτήτων ως προς το κόστος τους·
4. Δυνατότητα δημιουργίας απτών αποτελεσμάτων για τις στοχευόμενες ομάδες·
5. Συνέπεια μεταξύ των δραστηριοτήτων και του προτεινόμενου προϋπολογισμού.

5.3. Χρηματοδοτικά μέσα

Για την επίτευξη των γενικών στόχων που ορίζονται στο άρθρο 3 του κανονισμού LIFE, θα παρέχεται χρηματοδότηση, κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 4 του κανονισμού LIFE, στα εξής δύο πιλοτικά χρηματοδοτικά μέσα:

- στον Μηχανισμό χρηματοδότησης φυσικού κεφαλαίου (ΜΧΦΚ) — ένα νέο χρηματοδοτικό μέσο που εισάγεται και στα δύο υποπρογράμματα προκειμένου να δοκιμαστούν και να παρουσιαστούν καινοτόμες χρηματοδοτικές προσεγγίσεις για έργα που προωθούν τη διαφύλαξη του φυσικού κεφαλαίου στους τομείς προτεραιότητας «Φύση και βιοποικιλότητα» και «Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή».
- στο Μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση (ΙΧΕΑ) — πιλοτικό χρηματοδοτικό μέσο του υποπρογράμματος «Δράση για το Κλίμα», με το οποίο δοκιμάζεται μια νέα προσέγγιση για την αντιμετώπιση της περιορισμένης πρόσβασης σε επαρκή και προσιτή εμπορική χρηματοδότηση όσον αφορά τις επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης που καθορίζονται στο πλαίσιο των εθνικών προτεραιοτήτων.

Οι διατάξεις για τα χρηματοδοτικά μέσα στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 (στο εξής «δημοσιονομικός κανονισμός»), και ιδίως τα άρθρα 139 και 140, τηρούνται όπως ορίζεται κατωτέρω.

Τα χρηματοδοτικά μέσα που υποστηρίζουν έργα μπορούν να λάβουν οποιαδήποτε από τις μορφές που αναφέρονται στον τίτλο VIII του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012, υλοποιούνται σύμφωνα με τον συγκεκριμένο τίτλο του κανονισμού και μπορούν να συνδυάζονται μεταξύ τους και με επιχορηγήσεις που χρηματοδοτούνται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 140 παράγραφος 6, οι ετήσιες επιστροφές, συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαιακών επιστροφών, των αποδεδειγμένων εγγυήσεων και των αποπληρωμών του κεφαλαίου δανείων, αποτελούν εσωτερικό έσοδο ειδικού προορισμού και χρησιμοποιούνται για το ίδιο χρηματοδοτικό μέσο επί χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει την περίοδο δέσμευσης των πιστώσεων προσαυξημένη κατά δύο έτη.

Κατά την κατάρτιση της εκτελεστικής απόφασης της Επιτροπής σχετικά με την έγκριση του πολυετούς προγράμματος εργασίας για τα έτη 2014-2017, οι εκ των προτέρων αξιολογήσεις των δύο χρηματοδοτικών μέσων υποβλήθηκαν στην επιτροπή του προγράμματος LIFE και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως ενημερωτικά έγγραφα.

Η Επιτροπή θα διενεργήσει μεσοπρόθεσμες αξιολογήσεις το αργότερο έως τις 30 Ιουνίου 2017 (άρθρο 27 του κανονισμού LIFE) και, στο πλαίσιο αυτό, θα διατυπώσει σχόλια για την υλοποίηση των χρηματοδοτικών μέσων την περίοδο 2014-2016. Στην απαιτούμενη έκθεση εξωτερικής αξιολόγησης θα αξιολογείται η καταλληλότητα και η αποτελεσματικότητα κάθε χρηματοδοτικού μέσου σε σχέση με την επίτευξη των πολιτικών στόχων του προγράμματος LIFE, η αποδοτικότητά τους, η συμβολή τους για την αντιμετώπιση αδυναμιών της αγοράς και περιπτώσεων χαμηλής ποιότητας επενδύσεων, καθώς και η συνολική συνοχή των ίδιων των χρηματοδοτικών μέσων, ενώ, παράλληλα, θα διατυπώνονται συστάσεις για τη βελτίωσή τους.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα υποβάλλει έκθεση στην επιτροπή του προγράμματος LIFE τουλάχιστον σε ετήσια βάση, αν και μπορούν να πραγματοποιούνται και έκτακτες συναντήσεις όταν προκύπτει ανάγκη. Τα πρώτα δύο χρόνια της εφαρμογής, η Επιτροπή θα υποβάλει τουλάχιστον τρεις εκθέσεις στην επιτροπή του προγράμματος LIFE για την πρόοδο των χρηματοδοτικών μέσων (φθινόπωρο 2014, άνοιξη 2015 και φθινόπωρο 2015).

5.3.1. Μηχανισμός χρηματοδότησης φυσικού κεφαλαίου (ΜΧΦΚ)

5.3.1.1. Συνεισφορά στους στόχους του LIFE

Ο χρηματοδοτικός μηχανισμός θα συμβάλει στην εκπλήρωση των στόχων του προγράμματος LIFE, ιδίως σε σχέση με τους τομείς προτεραιότητας «Φύση και βιοποικιλότητα» του υποπρογράμματος LIFE «Περιβάλλον» και «Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» του υποπρογράμματος LIFE «Δράση για το Κλίμα», χρηματοδοτώντας αρχικές επενδύσεις και λειτουργικά έξοδα για προσοδοφόρα και αποδοτικά έργα που προωθούν τη διατήρηση, την αποκατάσταση, τη διαχείριση και την αναβάθμιση του φυσικού κεφαλαίου προς όφελος της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής, όπως π.χ. λύσεις με άξονα αναφοράς το οικοσύστημα και με επίκεντρο τις προκλήσεις που συνδέονται με τη γη, το έδαφος, τα δάση, τη γεωργία, το νερό και τα απόβλητα. Ο ΜΧΦΚ είναι ένα νέο μέσο άσκησης πολιτικής για καινοτόμα πιλοτικά έργα. Προσφέρει τη δυνατότητα βελτίωσης της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας του προγράμματος LIFE μέσω της μόχλευσης και της συμπληρωματικότητας. Συμβάλλει στην οικοδόμηση πιο μακροπρόθεσμου δυναμικού σε μια καινοτόμο και βιώσιμη δραστηριότητα εμπορικής χρηματοδότησης. Ο ΜΧΦΚ συμπληρώνει και υποστηρίζει τους πολιτικούς στόχους των κρατών μελών στον τομέα της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

Πιο συγκεκριμένα:

- Όσον αφορά τη φύση και τη βιοποικιλότητα, ο ΜΧΦΚ συμβάλλει στην υλοποίηση της πολιτικής και της νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα της βιοποικιλότητας, περιλαμβανομένης της στρατηγικής της Ένωσης για τη βιοποικιλότητα μέχρι το 2020, της οδηγίας 2009/147/ΕΚ και της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, κυρίως μέσω της εφαρμογής, της ανάπτυξης και της δοκιμής έργων και μέσω της επίδειξης της βιωσιμότητάς τους. Επίσης, υποστηρίζει την περαιτέρω ανάπτυξη, υλοποίηση και διαχείριση του δικτύου Natura 2000, που δημιουργήθηκε με το άρθρο 3 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, και αυξάνει την ανθεκτικότητά του μέσω της προστασίας και της αποκατάστασης των οικοσυστημάτων που βρίσκονται και εκτός του δικτύου. Ωστόσο, ορισμένα είδη έργων ενδέχεται να μην αφορούν τις περιοχές Natura 2000.
- Όσον αφορά την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, ο ΜΧΦΚ συμβάλλει στην υλοποίηση της πολιτικής της Ένωσης για την προσαρμογή, ιδίως μέσω της ανάπτυξης, της δοκιμής και της επίδειξης προσεγγίσεων που έχουν στο επίκεντρο το οικοσύστημα και αφορούν την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Συμβάλλει επίσης στην ανάπτυξη και επίδειξη σχετικών καινοτόμων τεχνολογιών, συστημάτων, μεθόδων και μέσων προσαρμογής τα οποία προσφέρονται για αναπαραγωγή, μεταφορά και ενσωμάτωση.

5.3.1.2. Δομή του χρηματοδοτικού μέσου

Η υλοποίηση του χρηματοδοτικού μέσου θα ανατεθεί στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) με τη μέθοδο της έμμεσης διαχείρισης.

Ο ΜΧΦΚ θα συνδυάζει την άμεση και έμμεση χρηματοδότηση έργων μέσω δανείων και επενδυτικών κεφαλαίων. Θα παρέχεται εξειδικευμένο μέσο στήριξης, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα έργα θα φτάνουν σε επαρκές στάδιο ωρίμανσης για να χρηματοδοτηθούν. Ο ΜΧΦΚ θα αναπτύσσεται σε δύο στάδια: ένα πιλοτικό στάδιο θα επιτρέπει τη δοκιμή διαφορετικών χρηματοδοτικών επιλογών ώστε, στο δεύτερο —επιχειρησιακό— στάδιο, να δίνεται έμφαση στις καταλληλότερες προσεγγίσεις. Κατά την αρχική πιλοτική του φάση, ο ΜΧΦΚ αναμένεται να εκτελεί 9-12 πράξεις (συμπεριλαμβανομένων των έμμεσων πράξεων) ή 3-4 πράξεις ανά έτος.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα χρηματοδοτεί το έργο και τον εξειδικευμένο μηχανισμό στήριξης σε συνδυασμό με ποσά που διαθέτει η ΕΤΕπ για τη χρηματοδότηση του έργου. Στο πιλοτικό στάδιο δεν προβλέπεται χρηματοδότηση από τρίτα μέρη. Στο δεύτερο στάδιο, το επιχειρησιακό, με βάση τα αποτελέσματα των πιλοτικών έργων, ο ΜΧΦΚ θα προσελκύει επιπλέον πόρους από άλλους δημόσιους και ιδιωτικούς επενδυτές.

- Ο ΜΧΦΚ θα παρέχει κυρίως χρεωστικά μέσα (π.χ. δάνεια) χρηματοδοτώντας αρχικές επενδυτικές δραστηριότητες και λειτουργικά έξοδα. Τα δάνεια θα αποπληρώνονται από τα έσοδα που προκύπτουν από το έργο και/ή τη γενική εμπορική δραστηριότητα του δικαιούχου. Τα επενδυτικά κεφάλαια θα χρησιμοποιούνται σε ειδικές περιπτώσεις και κυρίως για επενδύσεις σε εταιρείες επενδύσεων.
- Οι έμμεσες πράξεις θα διενεργούνται με μεσάζοντες, όπως π.χ. με τράπεζες ή εταιρείες επενδύσεων, οι οποίες θα χρηματοδοτούν ένα χαρτοφυλάκιο έργων.

Μεταξύ των χρεωστικών μέσων που θα χρησιμοποιηθούν θα συμπεριλαμβάνονται και μέσα ενδιάμεσης χρηματοδότησης. Όταν χορηγείται δάνειο σε έναν τελικό αποδέκτη, θα απαιτούνται εγγυήσεις οι οποίες, αν ο αποδέκτης είναι επιχείρηση, θα έχουν τη μορφή εταιρικών εγγυήσεων.

Δεν προβλέπεται κάποια συγκεκριμένη αναλογία δανείων/επενδυτικών κεφαλαίων, τουλάχιστον στο πιλοτικό στάδιο, καθώς πρέπει να παρέχεται ευελιξία για την κάλυψη των αναγκών της αγοράς και για να υπάρχουν περιθώρια για πειραματισμό. Ωστόσο, με βάση τις συνθήκες που επικρατούν επί του παρόντος στην αγορά, ο χρηματοδοτικός μηχανισμός θα στηρίζεται κατά 70 % στις άμεσες επενδύσεις και κατά 30 % σε μεσάζοντες στο πιλοτικό στάδιο, αν και το ποσοστό των τελευταίων μπορεί να αυξηθεί, αν αυξηθεί η ζήτηση από τους μεσάζοντες.

Το χρηματοδοτικό μέσο θα περιλαμβάνει μηχανισμό επιμερισμού του κινδύνου με την ΕΤΕπ, επειδή τα έργα που υποστηρίζονται από τον ΜΧΦΚ θα είναι έργα στα οποία κατά κανόνα δεν επενδύει η ΕΤΕπ, είτε επειδή είναι πολύ μικρά είτε επειδή ο υψηλός κίνδυνος που εγκυμονούν δεν συνδυάζεται με την αξιολόγηση ΑΑΑ της τράπεζας. Για να παρακαμφθεί αυτό το εμπόδιο, το χρηματοδοτικό μέσο θα περιλαμβάνει έναν μηχανισμό επιμερισμού του κινδύνου, ο οποίος προβλέπει ότι, σε περίπτωση αποτυχίας του έργου, τα κεφάλαια της ΕΕ θα απορροφήσουν τις πρώτες ζημιές. Ο μηχανισμός σχετικά με την ακριβή υλοποίηση της διαδικασίας θα καθορίζεται σε συμφωνία ανάθεσης αρμοδιοτήτων που θα συνάπτεται μεταξύ της Επιτροπής και της ΕΤΕπ, στην οποία θα προσδιορίζονται μεταξύ άλλων και τα ακριβή κριτήρια αποκλεισμού/επιλογής των έργων, διασφαλίζοντας ότι οι ορθές προτεραιότητες ενσωματώνονται στη διαδικασία επιλογής και ότι υπάρχει επαρκής τομεακή και γεωγραφική κάλυψη.

Τα οικονομικά συμφέροντα όλων των φορέων που συμμετέχουν στον χρηματοδοτικό μηχανισμό ευθυγραμμίζονται για την επίτευξη των συνολικών στόχων του οικονομικού μέσου, επειδή όλοι οι συμμετέχοντες, περιλαμβανομένης της ΕΤΕπ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεσμεύουν κεφάλαια για τον μηχανισμό. Επιπροσθέτως:

- θα καταρτίζονται ακριβή κριτήρια αποκλεισμού/επιλογής για τα έργα, καθώς επίσης και μια επενδυτική πολιτική που θα ακολουθεί τις διακηρυγμένες προτεραιότητες για τη διαχείριση του φυσικού κεφαλαίου. Τέλος,
- στην ΕΤΕπ θα χορηγείται προμήθεια επί των αποτελεσμάτων με βάση ειδικούς δείκτες που θα διασφαλίζουν ότι η διαχείριση του μηχανισμού ευθυγραμμίζεται με τους διακηρυγμένους στόχους.

Η κατανομή των κεφαλαίων θα ισχύει έως ότου ολοκληρωθεί και η τελευταία συναλλαγή του προγράμματος.

Το αρχικό πιλοτικό στάδιο θα διαρκέσει από το 2014 έως το 2017. Το επιχειρησιακό στάδιο θα διαρκέσει από το 2017 έως το 2020. Μετά το τέλος του επιχειρησιακού σταδίου, ο μηχανισμός θα πρέπει να παραμείνει σε ισχύ με απλουστευμένη δομή για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου και τις αποπληρωμές που αναλογούν στα δάνεια και στα επενδυτικά κεφάλαια. Δεδομένου ότι η διάρκεια του δανείου θα είναι συνήθως 10 έτη, αναμένεται ότι το στάδιο αυτό θα διαρκέσει 10 + 3 έτη, καθώς στα τρία τελευταία έτη θα υπάρχει η δυνατότητα αποπληρωμής τυχόν καθυστερημένων δόσεων ή θα ρυθμίζονται οι τελευταίες εκκρεμότητες με τις εταιρείες επενδύσεων στις οποίες επένδυσε ο μηχανισμός.

Η διαχείριση του χρηματοδοτικού μέσου θα ανατεθεί στην ΕΤΕπ. Μια διευθύνουσα επιτροπή θα αναθεωρεί σε τακτική βάση την πρόοδο της υλοποίησης του χρηματοδοτικού μέσου. Η διευθύνουσα επιτροπή θα αποτελείται από μέλη που διορίζονται από κοινού τόσο από την Επιτροπή —μεταξύ άλλων, από υπηρεσίες της Επιτροπής όπως η ΓΔ Περιβάλλοντος, η ΓΔ Δράσης για το Κλίμα και η ΓΔ Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων— όσο και από την ΕΤΕπ, ενώ η γραμματειακή υποστήριξη θα παρέχεται από την ΕΤΕπ.

Επίσης, θα συσταθεί μηχανισμός παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων και οι πληροφορίες θα κοινοποιούνται στην επιτροπή του προγράμματος LIFE.

Η παρακολούθηση των χρηματοδοτικών μέσων θα ευθυγραμμίζεται με τις απαιτήσεις που προβλέπονται στον δημοσιονομικό κανονισμό (άρθρο 140) και στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (άρθρο 225) και όπως ερμηνεύονται συνακολούθως στη χρηματοδοτική και διοικητική συμφωνία-πλαίσιο με την ΕΤΕπ και στην επακόλουθη συμφωνία ανάθεσης αρμοδιοτήτων.

Η ΕΤΕπ θα είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση της υλοποίησης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου και για την κατάρτιση εκθέσεων επιδόσεων και οικονομικών εκθέσεων σύμφωνα με τη μορφή, το περιεχόμενο και την περιοδικότητα που συμφωνούνται (αρχικά σε τριμηνιαία βάση)· μεταξύ άλλων, θα υποβάλλονται τακτικές και έκτακτες εκθέσεις και θα πραγματοποιούνται επιτόπιες επισκέψεις και έλεγχοι. Για την υποβολή εκθέσεων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην ΕΤΕπ θα χρησιμοποιούνται δείκτες επιδόσεων.

5.3.1.3. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής των έργων

Η ΕΤΕπ, με το δίκτυο εταιρών που διαθέτει σε ολόκληρη την ΕΕ, θα επεξεργαστεί μια σειρά δυνητικά κατάλληλων έργων βασίζομενη, μεταξύ άλλων, σε συγκεκριμένα αιτήματα χρηματοδότησης από δυνητικούς δικαιούχους στο σύνολο της ΕΕ.

Τα έργα θα κατατάσσονται σε τέσσερις γενικές κατηγορίες:

- Πληρωμές για οικοσυστημικές υπηρεσίες (ΠΟΥ): έργα που περιλαμβάνουν πληρωμές για τα οφέλη από το φυσικό κεφάλαιο· κατά κανόνα, μια εθελοντική μικρής κλίμακας διμερή συναλλαγή με επακριβώς καθορισμένο αγοραστή και πωλητή οικοσυστημικής υπηρεσίας. Βασίζονται στην αρχή «ο επωφελούμενος πληρώνει» καθώς οι ενισχύσεις καταβάλλονται για να διασφαλιστούν κομβικές οικοσυστημικές υπηρεσίες.
- Πράσινες υποδομές (ΠΥ): Οι πράσινες υποδομές είναι ένα στρατηγικά σχεδιασμένο δίκτυο φυσικών και ημιφυσικών περιοχών με άλλα περιβαλλοντικά στοιχεία, ο σχεδιασμός και η διαχείριση του οποίου αποσκοπούν στην παροχή ευρέος φάσματος οικοσυστημικών υπηρεσιών. Το εν λόγω δίκτυο περιλαμβάνει χώρους πρασίνου (ή θαλάσσιους χώρους, προκειμένου για υδάτινα οικοσυστήματα) και άλλα φυσικά στοιχεία των χερσαίων (συμπεριλαμβανομένων των παράκτιων) και των θαλάσσιων περιοχών. Στην ξηρά, πράσινες υποδομές υπάρχουν σε αγροτικά και αστικά περιβάλλοντα. Τα έργα ΠΥ έχουν τη δυνατότητα να παράγουν έσοδα και να εξοικονομούν δαπάνες στο πλαίσιο της παροχής αγαθών και υπηρεσιών όπως η διαχείριση υδάτων, η ποιότητα του αέρα, η δασοκομία, η αναψυχή, ο έλεγχος πλημμύρων/διάβρωσης/πυρκαγιών, η επικοινωνία και η αυξημένη ανθεκτικότητα στις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής.

- Αντισταθμιστικές δραστηριότητες για τη βιοποικιλότητα: Πρόκειται για δραστηριότητες διατήρησης που έχουν στόχο να αντισταθμίσουν την αναπόφευκτη βλάβη που προκαλούν στη βιοποικιλότητα τα αναπτυξιακά έργα μετά την ολοκλήρωσή τους. Βασίζονται στην αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», καθώς οι δραστηριότητες αντιστάθμισης πραγματοποιούνται για λόγους συμμόρφωσης ή για να αμβλυνθεί ο κίνδυνος επιπτώσεων στη φύση. Τα έργα που υλοποιούνται για να αντισταθμιστούν οι βλάβες σε βάρος των τοποθεσιών Natura 2000 σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 4 της οδηγίας για τους οικοτόπους δεν είναι επιλέξιμα για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΜΧΦΚ.
- Καινοτόμες επενδύσεις υπέρ της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής: Πρόκειται για έργα που αφορούν την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών, κυρίως από ΜΜΕ, τα οποία αποσκοπούν στην προστασία της βιοποικιλότητας ή στην αύξηση της ανθεκτικότητας των τοπικών κοινοτήτων και άλλων επιχειρηματικών τομέων.

Σκοπός είναι ο καθορισμός και η χρηματοδότηση έργων με επαρκή γεωγραφική και τομεακή κάλυψη και η δοκιμή διαφόρων χρηματοδοτικών μηχανισμών, προκειμένου να εξασφαλιστεί η δυνατότητα αναπαραγωγής τους σε όλη την ΕΕ κατά τη διάρκεια του επιχειρησιακού σταδίου. Οι κανόνες επιλεξιμότητας των έργων και η επενδυτική πολιτική για τον μηχανισμό [όπως καθορισμός περιορισμών σε σχέση με τους τομείς και τη γεωγραφική κάλυψη, καθώς και ελάχιστων κριτηρίων και/ή αρχών που πρέπει να τηρούνται π.χ. ιεράρχηση των ενεργειών μετριασμού ⁽¹⁾] θα καθορίζονται πριν από τη σύστασή του και θα αποτελούν προϊόν αμοιβαίας συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ).

Τα κριτήρια επιλεξιμότητας θα ευθυγραμμίζονται με τους στόχους που αφορούν τη φύση, τη βιοποικιλότητα και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, όπως ορίζονται στον κανονισμό LIFE, ενώ παράλληλα θα λαμβάνουν υπόψη τις πολιτικές προτεραιότητες των κρατών μελών στον τομέα της προστασίας της βιοποικιλότητας και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

Τα επιλέξιμα έργα διαχείρισης φυσικού κεφαλαίου θα πρέπει να δικαιολογούνται από οικονομική αξιολόγηση η οποία θα βασίζεται σε τυπική ανάλυση κόστους-οφέλους —δηλαδή το καθαρό τρέχον κόστος του έργου κατά τη διάρκεια ζωής του θα είναι μικρότερο από την καθαρή τρέχουσα αξία των αναμενόμενων κερδών, περιλαμβανομένων των εξωτερικών παραγόντων. Πέραν των τυποποιημένων κριτηρίων που επιβάλλονται από την ΕΤΕπ για όλες τις δραστηριότητες, θα υπάρχουν επιπλέον κριτήρια που θα καθορίζουν το είδος των έργων και τους καλυπτόμενους τομείς.

Σε κάθε περίπτωση, οι τελικοί δικαιούχοι του χρηματοδοτικού μέσου πρέπει να είναι νομικές οντότητες και/ή φυσικά πρόσωπα που επενδύουν σε έργα διαχείρισης φυσικού κεφαλαίου και μπορούν:

- να αποδείξουν ότι τα έργα έχουν θετικό αντίκτυπο στην κατάσταση και στην ανθεκτικότητα του οικοσυστήματος, και στην παροχή οικοσυστημικών υπηρεσιών με τη βοήθεια ειδικής αξιολόγησης περιβαλλοντικού αντικτύπου·
- να καθιερώσουν νέα επιχειρηματικά πρότυπα για τη διαχείριση φυσικού κεφαλαίου στις κατηγορίες που προαναφέρθηκαν, όπως π.χ. στις πράσινες υποδομές, τις πληρωμές για οικοσυστημικές υπηρεσίες, τις αντισταθμιστικές δραστηριότητες για τη βιοποικιλότητα ή τις καινοτόμες επιχειρήσεις ή μονάδες υπέρ της βιοποικιλότητας/προσαρμογής·
- να πληρούν ένα από τα ακόλουθα κριτήρια:
 - προώθηση της διατήρησης, της αποκατάστασης, της διαχείρισης και της αναβάθμισης των οικοσυστημάτων, μεταξύ άλλων μέσω λύσεων που βασίζονται στο οικοσύστημα και εφαρμόζονται στους τομείς της γης, του εδάφους, της δασοκομίας, της γεωργίας, της υδατοκαλλιέργειας, του νερού και των αποβλήτων·
 - προώθηση προσεγγίσεων με επίκεντρο το οικοσύστημα που δίνουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις και στις τοπικές κοινότητες να αντιμετωπίζουν αναγνωρισμένους κινδύνους που συνδέονται με τις τρέχουσες και αναμενόμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, μεταξύ άλλων μέσω αστικών, αγροτικών και παράκτιων έργων πράσινων υποδομών.

Τα έργα θα πρέπει να βρίσκονται σε ένα τουλάχιστον κράτος μέλος της ΕΕ για να είναι επιλέξιμα.

Όταν τα έργα χρηματοδοτούνται έμμεσα από εισφορές που καταβάλλονται σε εταιρείες επενδύσεων οι οποίες τελούν υπό τη διαχείριση ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, η επιλογή των εν λόγω οργανισμών θα καθορίζεται από τη ζήτηση και θα βασίζεται στις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της διαφάνειας, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της εκπλήρωσης, μεταξύ άλλων, των ακόλουθων απαιτήσεων εκ μέρους των οργανισμών:

- i) να είναι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί του ιδιωτικού τομέα ή βασισμένοι στην αγορά·
- ii) να δεσμεύονται και να αποδεικνύουν την επιχειρησιακή τους επάρκεια για την κατανομή του χρηματοδοτικού μέσου·
- iii) να αποδεικνύουν ότι μπορούν να προσεγγίζουν τους τελικούς δικαιούχους οι οποίοι αποτελούν τον στόχο των πολιτικών της ΕΕ ή των κρατών μελών για τη βιοποικιλότητα ή την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή·

⁽¹⁾ Η ιεράρχηση των ενεργειών μετριασμού περιλαμβάνει: 1) την αποφυγή ή την πρόληψη αρνητικών συνεπειών για το περιβάλλον γενικά και για τη βιοποικιλότητα ειδικότερα· 2) την ελαχιστοποίηση και την αποκατάσταση των επιπτώσεων που επιφέρει στον συγκεκριμένο τόπο η ανάπτυξη του έργου, αν οι επιπτώσεις δεν μπορούν να αποφευχθούν· και 3) μέτρα επαναφοράς/αντιστάθμισης που λαμβάνονται ως ύστατο μέσο (επιτόπου ή όχι) για τις μόνιμες δυσμενείς επιπτώσεις.

- iv) να αναλαμβάνουν τις υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις που σχετίζονται με την κατανομή του χρηματοδοτικού μέσου·
- v) να συμμορφώνονται με τα σχετικά πρότυπα και την εφαρμοστέα νομοθεσία όσον αφορά την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της φοροδιαφυγής·
- vi) να διαβιβάζουν τις πληροφορίες που απαιτούνται από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο για την εκπλήρωση των καθηκόντων τους· και
- vii) να είναι αποδεκτοί ως δανειστές της ΕΤΕπ σύμφωνα με την πιστωτική πολιτική της.

5.3.2. Μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης για την ενεργειακή απόδοση (IXEA)

5.3.2.1. Συνεισφορά στους στόχους του LIFE

Το IXEA συνεισφέρει στην επίτευξη των γενικών στόχων του κανονισμού LIFE που ορίζονται στο άρθρο 3 και προσδιορίζονται περαιτέρω στον τομέα προτεραιότητας «Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής». Συγκεκριμένα, το IXEA:

- ασχολείται με ένα σημαντικό ζήτημα κλιματικής πολιτικής, συμβάλλοντας στην επίτευξη του στόχου της Ευρώπης 2020 για την εξασφάλιση εξοικονόμησης ενέργειας και την επακόλουθη μείωση των εκπομπών·
- παρέχει το αναγκαίο επίπεδο πιλοτικής εφαρμογής και επίδειξης ενός νέου μέσου πολιτικής, το οποίο έχει τεράστιες δυνατότητες να προσφέρει προστιθέμενη αξία για την ΕΕ·
- συμπληρώνει και υποστηρίζει τις ευθύνες των κρατών μελών δυνάμει των εθνικών σχεδίων δράσης για την ενεργειακή απόδοση (ΕΣΔΕΑ)·
- παρέχει τη δυνατότητα βελτίωσης της σχέσης κόστους-αποτελεσματικότητας του προγράμματος LIFE μέσω της μόχλευσης και της συμπληρωματικότητας·
- οικοδομεί πιο μακροπρόθεσμη δυναμικότητα σε μια βιώσιμη δραστηριότητα εμπορικής χρηματοδότησης, διασφαλίζοντας έτσι τη συνεχιζόμενη και μακροπρόθεσμη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης·
- υποστηρίζει την αλληλεγγύη και τον καταμερισμό των επιβαρύνσεων· και
- παρέχει τη δυνατότητα ενσωμάτωσης της πρωτοβουλίας στα προγράμματα των κρατών μελών (μέσω των ΕΣΔΕΑ και πιθανόν άλλων προγραμμάτων και πρωτοβουλιών).

5.3.2.2. Δομή του χρηματοδοτικού μέσου

Η εφαρμογή του μέσου IXEA θα ανατεθεί στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) μέσω έμμεσης διαχείρισης.

Το μέσο IXEA θα έχει δύο κύριους στόχους:

- να καταστήσει τον δανεισμό για έργα ενεργειακής απόδοσης πιο βιώσιμη δραστηριότητα για τα ευρωπαϊκά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, παρέχοντας κίνητρα σε ιδιωτικές εμπορικές τράπεζες και άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (αμφότερα «ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί») για την αντιμετώπιση του τομέα της ενεργειακής απόδοσης ως διακριτού τμήματος της αγοράς, και
- να αυξήσει τη διαθεσιμότητα της χρηματοδότησης με δανειακά κεφάλαια για έργα που υποστηρίζουν τις προτεραιότητες ενεργειακής απόδοσης των κρατών μελών που ορίζονται στα ΕΣΔΕΑ.

Το μέσο IXEA θα παράσχει i) μηχανισμό συμμετοχής στον κίνδυνο (Μηχανισμός επιμερισμού του κινδύνου) για χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του ιδιωτικού τομέα και ii) υποστήριξη εμπειρογνομόνων για ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (Μηχανισμός υποστήριξης εμπειρογνομόνων) σε συνδυασμό με iii) μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση από την ΕΤΕπ (Δάναιο από την ΕΤΕπ για την ενεργειακή απόδοση).

- Το IXEA θα παράσχει ένα Χρηματοδοτικό μέσο επιμερισμού του κινδύνου, ο τρόπος λειτουργίας του οποίου θα είναι συγκρίσιμος με μια ανώτατη εγγύηση για τον επιμερισμό του κινδύνου μεταξύ της Επιτροπής (ως φορέα χρηματοδότησης) και των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών (ως δανειστών).
- Ο μηχανισμός επιμερισμού του κινδύνου έχει στόχο να περιορίσει τον πιστωτικό κίνδυνο που αντιμετωπίζουν οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί όταν δανείζουν σε έργα του τομέα της ενεργειακής απόδοσης και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή τους. Ο αντίκτυπος θα εξαρτηθεί από τις συνθήκες της αγοράς και τα ειδικά χαρακτηριστικά των έργων. Ο μηχανισμός επιμερισμού του κινδύνου αναμένεται να αυξήσει τις δανειοδοτικές δραστηριότητες, την πρόσβαση στη χρηματοδότηση και/ή να βελτιώσει τις συνθήκες χρηματοδότησης για τους τελικούς αποδέκτες, μεταξύ άλλων μέσω χαμηλότερων τιμών, μεγαλύτερων προθεσμιών λήξης, χαμηλότερων εγγυήσεων (ασφαλειών) ή άλλων μεθόδων.

- Για τη μόχλευση της συνεισφοράς του LIFE, τα δάνεια της ΕΤΕπ θα παρέχονται σε ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς με προνομιακά επιτόκια για επαναγορήρηση δανείων. Τα προνομιακά επιτόκια θα μεταφέρονται στους τελικούς αποδέκτες για την ενθάρρυνση της ανάληψης των δανείων.
- Οι αποδέκτες αναμένεται επίσης να συνεισφέρουν στο κόστος του έργου, με αποτέλεσμα την αύξηση της μόχλευσης που υπολογίζεται επί του επενδυτικού κόστους.
- Η προστασία από τον πιστωτικό κίνδυνο παρέχεται στους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς γιατί ο στόχος του μέσου IXEA είναι η αύξηση του δανεισμού από ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς για επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης. Η ΕΤΕπ κανονικά δεν χρειάζεται προστασία από τον πιστωτικό κίνδυνο, εφόσον δανείζει σε ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που συμμορφώνονται με την πολιτική της για τον πιστωτικό κίνδυνο, και η πιλοτική φάση του IXEA βασίζεται σε αυτή την παραδοχή.
- Εάν ένας συμμετέχων ενδιάμεσος χρηματοπιστωτικός οργανισμός έχει απώλειες στο χαρτοφυλάκιο δανείων στο οποίο έχει επαναγορήσει τη χρηματοδότηση της ΕΤΕπ (χαρτοφυλάκιο δανείων ενεργειακής απόδοσης), οι εν λόγω απώλειες καλύπτονται εν μέρει από το χρηματοδοτικό μέσο επιμερισμού του κινδύνου.
- Η χρηματοδότηση του προγράμματος LIFE θα χρησιμοποιείται για την παροχή της χρηματοδοτικής συνεισφοράς που απαιτείται για τον μηχανισμό επιμερισμού του κινδύνου και για τον μηχανισμό υποστήριξης εμπειρογνομώνων, καθώς και για τη διαχείριση και το άμεσο κόστος που συνεπάγονται για την ΕΤΕπ η θέσπιση και διαχείριση του μέσου.
- Σε κάθε ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό θα αντιστοιχεί ένα μέγιστο χρηματικό ποσό (μέγιστη διαθέσιμη εγγύηση) για την αντιστάθμιση των ζημιών του χαρτοφυλακίου δανείων ενεργειακής απόδοσης, το οποίο όμως θα έχει ως ανώτατο όριο ένα ποσοστό της στοχευόμενης συνολικής αξίας του χαρτοφυλακίου δανείων που θα δημιουργήσει το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα. Το εν λόγω ποσό θα έχει ως ανώτατο όριο ένα συγκεκριμένο ποσοστό του συνολικού στοχευόμενου χαρτοφυλακίου δανείων ενεργειακής απόδοσης, ανάλογα με το προφίλ κινδύνου των στοχευόμενων τελικών αποδεκτών και τη συμφωνηθείσα επιλογή επιμερισμού του κινδύνου.
- Οι στοχευόμενοι τελικοί αποδέκτες του μέσου IXEA αναμένεται να προσδιοριστούν στο πλαίσιο των ΕΣΔΕΑ των κρατών μελών και θα είναι κατά κύριο λόγο αυτοί στους οποίους στοχεύουν τα εθνικά/περιφερειακά συστήματα που έχουν αναπτυχθεί από τα κράτη μέλη για την υλοποίηση των ΕΣΔΕΑ τους. Θα περιλαμβάνουν ΜΜΕ και μεγαλύτερες επιχειρήσεις μεσαίας κεφαλαιοποίησης και ιδιώτες, αλλά μπορεί επίσης να περιλαμβάνουν μικρούς δήμους ή άλλους φορείς του δημοσίου τομέα που πραγματοποιούν μικρές επενδύσεις ενεργειακής απόδοσης, και οι οποίοι είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν την ενέργεια που θα εξοικονομήσουν για να αποπληρώσουν τα προκαταβολικά δάνεια.
- Το μέσο IXEA προβλέπει την υπογραφή 6-10 συμφωνιών χρηματοδότησης (Δάνεια της ΕΤΕπ για την ενεργειακή απόδοση και Μηχανισμούς επιμερισμού του κινδύνου/υποστήριξης εμπειρογνομώνων) με χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα πρώτα 4 έτη, με δυνατότητα επέκτασης του αριθμού των συμφωνιών σε 14-20 σε 7 έτη.

Το IXEA βασίζεται στην πράσινη πρωτοβουλία της ΕΤΕπ «Debt for Energy Efficiency Projects (DEEP Green)» (Δάνεια για έργα ενεργειακής απόδοσης). Η πρωτοβουλία «DEEP Green» έχει ως στόχο να αυξήσει τη διαθεσιμότητα χρηματοδότησης με δανειακά κεφάλαια για επενδύσεις στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η επιλογή των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών θα εξαρτηθεί από τη ζήτηση και θα γίνει σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της διαφάνειας, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της εκπλήρωσης, μεταξύ άλλων, των κατωτέρω απαιτήσεων εκ μέρους των οργανισμών:

- i) να είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα του ιδιωτικού τομέα·
- ii) να δεσμευτούν και να επιδείξουν την επιχειρησιακή επάρκειά τους να καταναείμουν το μέσο IXEA·
- iii) να αποδείξουν την ικανότητά τους να προσεγγίσουν τους τελικούς αποδέκτες στους οποίους στοχεύει το οικείο καθεστώς προτεραιότητας και/ή στήριξης της ενεργειακής απόδοσης του ΕΣΔΕΑ και/ή από τις οδηγίες της ΕΕ που αφορούν την ενεργειακή απόδοση στο οικείο κράτος μέλος·
- iv) να αναλάβουν τις υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις που σχετίζονται με την κατανομή του μέσου IXEA·
- v) να συμμορφώνονται με τα σχετικά πρότυπα και την εφαρμοστέα νομοθεσία όσον αφορά την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της φοροδιαφυγής·
- vi) να παράσχουν τις πληροφορίες που απαιτούνται από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο για την εκπλήρωση των καθηκόντων του· και
- vii) να είναι αποδεκτοί ως δανειστές της ΕΤΕπ σύμφωνα με την πιστωτική πολιτική της και να ανταποκρίνονται στη γεωγραφική κατανομή στην οποία στοχεύει το IXEA.

Η ευρεία γεωγραφική κατανομή του χρηματοδοτικού μέσου καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος θα διασφαλιστεί με τον ορισμό μέγιστων συντελεστών γεωγραφικής συγκέντρωσης και με την παροχή κινήτρων στην ΕΤΕπ για να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών από όλα τα κράτη μέλη.

Ανάλογα με το ενδιαφέρον που θα εκφράσουν οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, στις διαπραγματεύσεις των συμβάσεων ενδέχεται να δοθεί προτεραιότητα στους οργανισμούς που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν σε κράτη μέλη όπου οι επενδυτικές ανάγκες (απόσταση από το στόχο) είναι μεγαλύτερες. Μέσω διαπραγματεύσεων σχετικά με το παρεχόμενο επίπεδο προστασίας από τον κίνδυνο, η ΕΤΕπ θα δώσει κίνητρα στους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς για να δραστηριοποιηθούν σε κράτη μέλη με υψηλότερους κινδύνους, στα οποία, για παράδειγμα, δεν είναι καθόλου ανεπτυγμένη η χρήση χρηματοδοτικών δανείων για έργα ενεργειακής απόδοσης ή όπου θεωρείται πιθανό να υπάρχει ιδιαίτερα χαμηλή δυνατότητα σύναψης δανείων. Η χρήση του μηχανισμού υποστήριξης εμπειρογνομόνων μπορεί επίσης να στοχεύσει στην υποστήριξη ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών και τη μείωση του κινδύνου σε κράτη μέλη που χαρακτηρίζονται από υψηλότερο επίπεδο κινδύνου.

Το ΙΧΕΑ πρέπει να παραμείνει σε ισχύ για όσο διάστημα τα υποκείμενα δάνεια που καλύπτονται από τον μηχανισμό επιμερισμού του κινδύνου παραμένουν ανεξόφλητα. Η μέγιστη επιτρεπόμενη διάρκεια των δανείων στο πλαίσιο του μηχανισμού επιμερισμού του κινδύνου θα είναι 20 έτη. Συνεπώς, το ΙΧΕΑ θα είναι λειτουργικό έως 20 έτη από τη λήξη της περιόδου εφαρμογής (2042).

Η κατανομή των κεφαλαίων θα ισχύει μέχρι την πλήρη ολοκλήρωση της τελευταίας συναλλαγής στο πλαίσιο του προγράμματος.

Η διαχείριση του χρηματοδοτικού μέσου θα ανατεθεί στην ΕΤΕπ. Μια διευθύνουσα επιτροπή θα αναθεωρεί σε τακτική βάση την πρόοδο της εφαρμογής του χρηματοδοτικού μέσου. Η διευθύνουσα επιτροπή θα αποτελείται από μέλη που διορίζονται από κοινού από την Επιτροπή —μεταξύ άλλων, από υπηρεσίες της Επιτροπής όπως η ΓΔ Δράσης για το Κλίμα, η ΓΔ Οικονομικών και Χρηματοδοτικών Υποθέσεων και η ΓΔ Ενέργειας— και από την ΕΤΕπ, ενώ η γραμματειακή υποστήριξη παρέχεται από την ΕΤΕπ.

Θα θεσπιστεί ένας μηχανισμός παρακολούθησης και αναφοράς και οι πληροφορίες θα κοινοποιούνται στην επιτροπή του προγράμματος LIFE.

Η παρακολούθηση των χρηματοδοτικών μέσων θα ευθυγραμμίζεται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στον δημοσιονομικό κανονισμό (άρθρο 140) και στον κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό (άρθρο 225) και όπως ερμηνεύονται συνακολούθως στη χρηματοδοτική και διοικητική συμφωνία-πλαίσιο (FAFA) με την ΕΤΕπ και στην επακόλουθη συμφωνία ανάθεσης αρμοδιοτήτων.

Η ΕΤΕπ θα είναι υπεύνη για την παρακολούθηση της υλοποίησης των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου και για την κατάρτιση εκθέσεων επιδόσεων και οικονομικών εκθέσεων σύμφωνα με τη μορφή, το περιεχόμενο και την περιοδικότητα που συμφωνούνται (αρχικά σε τριμηνιαία βάση)· μεταξύ άλλων θα υποβάλλονται τακτικές και έκτακτες εκθέσεις και θα πραγματοποιούνται επιτόπιες επισκέψεις και έλεγχοι. Για την υποβολή εκθέσεων από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα στην ΕΤΕπ θα χρησιμοποιούνται δείκτες επιδόσεων.

5.3.2.3. Τεχνική μεθοδολογία για τη διαδικασία επιλογής των έργων

Στους αποδέκτες περιλαμβάνονται ιδιώτες, ενώσεις ιδιοκτητών κατοικιών, ΜΜΕ, επιχειρήσεις και/ή δημόσιοι οργανισμοί/φορείς, που πραγματοποιούν επενδύσεις στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης σύμφωνα με το ΕΣΔΕΑ κάθε κράτους μέλους.

Το ύψος των δανείων ενεργειακής απόδοσης που παρέχονται στους αποδέκτες κυμαίνεται από 40 000 ευρώ —ή λιγότερο, για τις μικρές επενδύσεις στον τομέα των κατοικιών— έως 5 εκατ. ευρώ και σε εξαιρετικές περιπτώσεις έως και 15 εκατ. ευρώ.

Τα κράτη μέλη θα είναι σε θέση να επηρεάσουν τη σειρά των έργων και, συνεπώς, με έμμεσο τρόπο, την επιλογή των έργων μέσω των προτεραιοτήτων του ΕΣΕΑΔ. Οι δανειολήπτες θα είναι νομικές οντότητες και/ή φυσικά πρόσωπα που:

- πραγματοποιούν επένδυση ενεργειακής απόδοσης στο πλαίσιο ενός συστήματος στήριξης κράτους μέλους και/ή σύμφωνα με τις προτεραιότητες του ΕΣΕΑΔ και/ή των οδηγιών της ΕΕ που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση·
- λαμβάνουν δάνειο ενεργειακής απόδοσης που χορηγείται από συμμετέχοντα ενδιάμεσο χρηματοπιστωτικό οργανισμό·
- είναι επιλέξιμα για δανεισμό από την ΕΤΕπ και τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς· και
- έχουν υποβληθεί σε οικονομική ανάλυση που περιλαμβάνει το κόστος των εξωτερικών παραγόντων του άνθρακα, ούτως ώστε το καθαρό παρόν κόστος του έργου κατά τη διάρκειά του να είναι μικρότερο από την καθαρή παρούσα αξία της ενέργειας που εξοικονομείται.

6. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΣΚΛΗΣΕΙΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ [ΑΡΘΡΟ 24 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ ε) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ LIFE]

6.1. Ενδεικτικά χρονοδιαγράμματα για τις επιχορηγήσεις

Τύποι έργων	Υποπρόγραμμα	2014	2015	2016	2017
Έργα κατά την έννοια του άρθρου 18 στοιχεία α), β), γ) και η) του κανονισμού LIFE	ENV	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
	CLIMA	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
Ολοκληρωμένα έργα [άρθρο 18 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE]	ENV	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
	CLIMA		2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
Έργα τεχνικής βοήθειας [άρθρο 18 στοιχείο ε) του κανονισμού LIFE]	ENV	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
	CLIMA		2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
Έργα οικοδόμησης δυναμικού [άρθρο 18 στοιχείο στ) του κανονισμού LIFE]	ENV και CLIMA από κοινού	Από το 2ο τρίμηνο του 2014 έως το 3ο τρίμηνο του 2015			
Προπαρασκευαστικά έργα [άρθρο 18 στοιχείο ζ) του κανονισμού LIFE]	ENV	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
	CLIMA		2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
Λειτουργικές επιχορηγήσεις (άρθρο 21 του κανονισμού LIFE)	ENV και CLIMA από κοινού	2ο τρίμηνο κοινή πρόσκληση υποβολής προτάσεων για λειτουργικές επιχορηγήσεις για το οικονομικό έτος 2015	2ο τρίμηνο συμφωνίες-πλαίσια εταιρικής σχέσης και λειτουργικές επιχορηγήσεις για το οικονομικό έτος 2016	2ο τρίμηνο λειτουργικές επιχορηγήσεις για το οικονομικό έτος 2017	2ο τρίμηνο λειτουργικές επιχορηγήσεις για το οικονομικό έτος 2018

6.2. Ενδεικτικά χρονοδιαγράμματα για τα χρηματοδοτικά μέσα

Χρηματοδοτικό μέσο	Υποπρόγραμμα	2014	2015	2016	2017
ΜΧΦΚ	ENV	3ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
	CLIMA	3ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο
ΙΧΕΑ	ENV				
	CLIMA	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο	2ο τρίμηνο

7. ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΔΕΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΤΟΜΕΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟ ΕΡΓΩΝ [ΑΡΘΡΟ 24 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΣΤΟΙΧΕΙΟ γ) ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ LIFE]

Σύμφωνα με τους **δείκτες επιδόσεων** (άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού LIFE) και με τους **ειδικούς στόχους** για τον οικείο τομέα προτεραιότητας, για κάθε **τομέα προτεραιότητας και τύπο έργων** ορίζονται ποιοτικά και ποσοτικά **αποτελέσματα, δείκτες και στόχοι** [άρθρο 24 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του κανονισμού LIFE] ⁽¹⁾.

Αν περιοριστεί ο τομέας εφαρμογής των ολοκληρωμένων έργων στην υλοποίηση ειδικών στρατηγικών, σχεδίων και χαρτών πορείας δυνάμει της νομοθεσίας της ΕΕ στους τομείς της φύσης, των υδάτων, των αποβλήτων και του αέρα, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής σε αυτήν, μπορούν να μειωθούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα και οι στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν από αυτά τα έργα.

Στο πλαίσιο του υποπρογράμματος για το Περιβάλλον, οι θεματικές προτεραιότητες δυνάμει του παραρτήματος III του κανονισμού LIFE και τα θέματα έργων που αναφέρονται στο σημείο 3 του παρόντος πολυετούς προγράμματος εργασίας αποσαφηνίζουν επίσης τους στόχους των χρηματοδοτούμενων έργων, με αποτέλεσμα να γίνεται πιο αισθητός ο αντίκτυπος τους στην κατάσταση του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με την αξιολόγηση του εκτιμώμενου αντικτύπου του προγράμματος LIFE έχουν οριστεί κάποια γενικά αποτελέσματα και στόχοι, με βάση την καταλυτική λειτουργία του προγράμματος και, κατά συνέπεια, τη σημασία της δυνατότητας αναπαραγωγής επιτυχημένων έργων, όταν αφορούν την ανάπτυξη και την υλοποίηση [άρθρο 3 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού LIFE].

Εντούτοις, ο αριθμός και το πεδίο εφαρμογής των επιτυχημένων έργων στο πλαίσιο ενός τομέα προτεραιότητας εξαρτάται κυρίως από τον αριθμό των επιλέξιμων αιτήσεων που υποβλήθηκαν, οι οποίες συμμορφώνονται με τα κριτήρια επιλογής και ανάθεσης, και από τεχνικούς και κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο επιρροής της Επιτροπής.

Με βάση τα ανωτέρω, και προκειμένου να αυξηθεί η δυνατότητα μέτρησης της συνεισφοράς του προγράμματος LIFE στους στόχους του 7ου Περιβαλλοντικού Προγράμματος Δράσης της ΕΕ [άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE], στις περιπτώσεις που κρίθηκε δυνατόν, τα αναμενόμενα αποτελέσματα ορίστηκαν και ως προβλεπόμενα αποτελέσματα σε επίπεδο έργου. Οι δικαιούχοι των έργων θα πρέπει να ορίσουν τα σημεία αναφοράς κατά την έναρξη του έργου τους και το τελικό αποτέλεσμα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους στόχους. Οι περιβαλλοντικοί/κλιματικοί στόχοι κάθε έργου πρέπει να επιτυγχάνουν ή ακόμα και να υπερβαίνουν τους ειδικούς και τους γενικούς στόχους, καθώς και τα όρια εκπομπών που ορίζονται από τις οικείες πολιτικές και τη νομοθεσία της Ένωσης.

Ο ρόλος του LIFE είναι καταλυτικός και, συνεπώς, η δυνατότητα αναπαραγωγής του περιεχομένου των έργων είναι καθοριστική για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του προγράμματος όσον αφορά την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων για το περιβάλλον και το κλίμα. Παρότι στόχος όλων των προτάσεων έργων είναι η δυνατότητα αναπαραγωγής στον αντίστοιχο τομέα περιβάλλοντος ή κλιματικής αλλαγής, μόνο το 80 % των πιλοτικών έργων και των έργων επίδειξης αναμένεται ότι θα μπορέσει τελικά να αναπαραχθεί, καθώς υπάρχει κίνδυνος οι τεχνικές και οι μεθοδολογίες που πρόκειται να δοκιμαστούν και να επιδειχθούν να μην επιφέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Επιπλέον, λόγω των ενδεχόμενων οικονομικών και διοικητικών δυσκολιών, ανεξάρτητα από τέτοιου είδους τεχνικούς περιορισμούς, δεν αναμένεται να ολοκληρωθούν όλα τα έργα με επιτυχία.

Πρέπει να σημειωθεί ότι, μέχρι το 2017, στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE, θα έχουν ολοκληρωθεί ελάχιστα έργα, ή ίσως και κανένα. Συνεπώς, οι προβλεπόμενοι στόχοι που αφορούν το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα, κατά πάσα πιθανότητα, δεν θα έχουν επιτευχθεί ακόμα.

Ως εκ τούτου, όταν οι στόχοι αναφέρονται σε υπό εξέλιξη έργα, πρέπει να εκλαμβάνονται περισσότερο ως ορόσημα. Τα εν λόγω ορόσημα σημαίνουν ότι τα έργα βρίσκονται σε σημείο που δείχνει ότι μπορούν να επιτύχουν τους στόχους μέχρι το 2020. Τα ελάχιστα έργα που θα έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το 2017 πρέπει, κανονικά, να έχουν επιτύχει τον στόχο για τον οποίο καταρτίστηκαν.

Για να αποφευχθούν τυχόν αλληλεπικαλύψεις, οι τύποι έργων κατά την έννοια των άρθρων 2 και 18 του κανονισμού LIFE που προβλέπονται για την επίτευξη των σχετικών στόχων αναφέρονται συγκεντρωτικά στο πλαίσιο κάθε τομέα προτεραιότητας όταν είναι δυνατόν. Οι τύποι έργων που δεν εμπίπτουν σε τομείς προτεραιότητας, όπως τα έργα οικοδόμησης δυναμικού, αναφέρονται ξεχωριστά.

Οι δείκτες περιλαμβάνονται στην περιγραφή των αποτελεσμάτων και των στόχων και, κατά συνέπεια, δεν αναφέρονται ξεχωριστά στους κατωτέρω πίνακες.

⁽¹⁾ Βλέπε επίσης τη δήλωση του προγράμματος στο σχέδιο του γενικού προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το οικονομικό έτος 2014, COM(2013) 450, σ. 181 και επόμενες. ΣΗΜ.: Οι δείκτες και οι στόχοι στην προγραμματική έκθεση καταρτίστηκαν από την Επιτροπή βάσει της πρότασης της το 2011. Κατά τη διάρκεια της νομοθετικής διαδικασίας εισήχθησαν διάφορες αλλαγές: δημιουργήθηκαν τα έργα οικοδόμησης δυναμικού και τεχνικής βοήθειας, ο συνολικός προϋπολογισμός μειώθηκε κατά 15 % και το ποσό για τη Φύση και Βιοποικιλότητα αυξήθηκε σε ποσοστό 55 % των πόρων που κατανέμονται σε έργα (με αποτέλεσμα τη μείωση του ποσού που προορίζεται για το Περιβάλλον και την αποδοτικότητα των πόρων), το ποσοστό συγχρηματοδότησης αυξήθηκε σε 60 % ή περισσότερο για όλα τα έργα της περιόδου 2014-2020, δημιουργήθηκαν θεματικές προτεραιότητες και το ποσοστό ολοκληρωμένων έργων μειώθηκε στο 30 % των πόρων που κατανέμονται σε επιχορηγήσεις δράσης. Κατά συνέπεια, τα αποτελέσματα και οι στόχοι προσαρμόστηκαν αναλόγως.

7.1. Υποπρόγραμμα «Περιβάλλον»

Για το υποπρόγραμμα «Περιβάλλον» λαμβάνονται υπόψη οι γενικοί στόχοι που ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1, οι ειδικοί στόχοι που ορίζονται για κάθε τομέα προτεραιότητας στα άρθρα 10, 11 και 12, καθώς και οι δείκτες επιδόσεων που ορίζονται στο άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού LIFE.

Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων			
Έργα του άρθρου 18 στοιχεία α) και β) του κανονισμού LIFE			
Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα (1)	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
ΥΔΑΤΑ (συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου περιβάλλοντος)	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που αφορούν υδατικά συστήματα (εσωτερικά/μεταβατικά/παράκτια) σε κακή οικολογική κατάσταση	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και τα οποία λειτουργούν προς την κατεύθυνση της καλής οικολογικής κατάστασης σε επίπεδο έργου	80 %
	Αριθμός υδατικών συστημάτων σε κακή οικολογική κατάσταση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων	Υδατικά συστήματα (εσωτερικά/μεταβατικά/παράκτια) που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και επιδιώκουν τη βελτίωση της οικολογικής τους κατάστασης	100 (2)
ΑΠΟΒΛΗΤΑ	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που στοχεύουν στην επίτευξη των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία της ΕΕ στόχων για τα απόβλητα και στην εφαρμογή της ιεράρχησης των αποβλήτων (κατάλληλη διαχείριση των αποβλήτων)	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την επαρκή διαχείριση των αποβλήτων	80 %
	Αριθμός πρόσδετων δήμων ή περιφερειών στην Ένωση με ακατάλληλη διαχείριση αποβλήτων που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων	Δήμοι ή περιφέρειες που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και επιδιώκουν την επαρκή διαχείριση των αποβλήτων	20
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ (συμπεριλαμβανομένων του εδάφους και των δασών, και της πράσινης και κυκλικής οικονομίας)	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που υλοποιούν τους στόχους της πολιτικής και της νομοθεσίας της Ένωσης στον τομέα της αποδοτικότητας των πόρων (μη συμπεριλαμβανομένων του εδάφους και των δασών)	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την υλοποίηση πτυχών της πράσινης κυκλικής οικονομίας	80 %

Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων

Έργα του άρθρου 18 στοιχεία α) και β) του κανονισμού LIFE

Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα (1)	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
	Αριθμός πρόσθετων επιχειρήσεων στην Ευρώπη που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων	Πρόσθετες εταιρείες που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και επιδιώκουν την υλοποίηση της πράσινης κυκλικής οικονομίας	10
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που υλοποιούν τους στόχους της πολιτικής της Ένωσης στον τομέα της προστασίας του εδάφους	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς τη διατήρηση ή τη βελτίωση των λειτουργιών του εδάφους	80 %
	Εκτάρια γης στην Ένωση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων	Εκτάσεις που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και επιδιώκουν τη διατήρηση και τη βελτίωση των λειτουργιών του εδάφους	2 000
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που προωθούν την υλοποίηση της ευρωπαϊκής δασικής στρατηγικής	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την υλοποίηση της ευρωπαϊκής δασικής στρατηγικής	80 %
		Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και επιδιώκουν την παροχή δεδομένων για το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δεδομένων για τα Δάση (EFDAC)	80 %
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ (συμπεριλαμβανομένων των χημικών ουσιών και του θορύβου)	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που υλοποιούν τους στόχους της πολιτικής της Ένωσης για τις χημικές ουσίες , συμπεριλαμβανομένων έργων που προωθούν την υποκατάσταση ουσιών και την ελαχιστοποίηση της έκθεσης	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την επίτευξη ή την υπέρβαση του σχετικού στόχου της Ένωσης για τις χημικές ουσίες σε επίπεδο έργου	80 %

Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων			
Έργα του άρθρου 18 στοιχεία α) και β) του κανονισμού LIFE			
Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα (1)	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
	Αριθμός ατόμων στην Ένωση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων για τη μείωση των χημικών ουσιών	Άτομα που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα, τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και επιδιώκουν τη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων των χημικών ουσιών στην υγεία και το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων εκτιμήσεων σχετικά με τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις	50 000
	Αριθμός χρηματοδοτούμενων υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που έχουν ως στόχο τη μείωση του θορύβου	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την επίτευξη ή την υπέρβαση του σχετικού στόχου της Ένωσης για τη μείωση του θορύβου σε επίπεδο έργου	80 %
		Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και στοχεύουν στη μείωση του θορύβου και σημειώνουν πρόοδο προς τη μείωση της έκθεσης σε θορύβους κατά τουλάχιστον 3 dB	80 %
	Αριθμός ατόμων στην Ένωση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων σχετικά με τον θόρυβο	Άτομα που επωφελούνται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και επιδιώκουν τη μείωση των επιπέδων θορύβου κατά τουλάχιστον 3 dB	10 000
Ποιότητα του ΑΕΡΑ και εκπομπές (συμπεριλαμβανομένου του αστικού περιβάλλοντος)	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που συμβάλλουν στην επίτευξη των προβλεπόμενων από τη νομοθεσία της ΕΕ στόχων για την ποιότητα του αέρα και στην υλοποίηση της διαχείρισης της ποιότητας του αέρα	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την επίτευξη ή την υπέρβαση του σχετικού στόχου της Ένωσης για την ποιότητα του αέρα σε επίπεδο έργου: — σε ζώνες ποιότητας του αέρα όπου τα επίπεδα των ρύπων υπερβαίνουν τους στόχους που έχουν θεσπιστεί διά νόμου: τα έργα προβλέπουν την επίτευξη/υπέρβαση των εν λόγω στόχων σε επίπεδο έργου·	80 %

Περιβάλλον και αποδοτικότητα των πόρων

Έργα του άρθρου 18 στοιχεία α) και β) του κανονισμού LIFE

Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα ⁽¹⁾	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
		— όταν καταρτίζονται ή εφαρμόζονται πολιτικές για την ποιότητα του αέρα: τα έργα προβλέπουν τον σχεδιασμό νέων μέτρων, μεθόδων ή τεχνικών που μπορούν να λειτουργήσουν ως μοντέλα για την ανάπτυξη της πολιτικής της Ένωσης.	
	Αριθμός ατόμων που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων σχετικά με την ποιότητα του αέρα	Άτομα που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαραχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την επίτευξη ή την υπέρβαση του σχετικού στόχου της Ένωσης για την ποιότητα του αέρα	1 εκατ.

(¹) Λόγω της προσέγγισης από κάτω προς τα πάνω και του μεγάλου αριθμού προκλήσεων σχετικά με το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή τις οποίες αντιμετωπίζει το πρόγραμμα LIFE, καθώς και των περιορισμένων κεφαλαίων που διατίθενται για τον συγκεκριμένο σκοπό, παρά την εισαγωγή θεματικών προτεραιοτήτων και θεμάτων έργων, η εκτέλεση έργων σε ορισμένους τομείς είναι αβέβαιη και, κατά συνέπεια, οι ποσοτικοί στόχοι δεν μπορούν να προσδιοριστούν εκ των προτέρων για τους περισσότερους τομείς προτεραιότητας που καλύπτονται και τους στόχους που επιδιώκονται, εξαιρουμένων των θεματικών προτεραιοτήτων για τη φύση.

(²) Αναμένεται ότι, μεταξύ του 2015 και του 2017, θα βελτιωθεί η οικολογική κατάσταση 6 900 υδατικών συστημάτων σε ολόκληρη την Ένωση· για το 1,4 % των εν λόγω συστημάτων (100) αυτό θα οφείλεται στη συνεισφορά του LIFE.

Φύση και βιοποικιλότητα

Έργα του άρθρου 18 στοιχεία α), β) και γ) του κανονισμού LIFE

Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
ΦΥΣΗ	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που αφορούν οικοτόπους ή είδη που βρίσκονται σε δυσμενές/μη ασφαλές καθεστώς διατήρησης	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που στοχεύουν στη βελτίωση του καθεστώτος διατήρησης υπό την έννοια της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας και της οδηγίας 2009/147/ΕΚ περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών	100 %
	Αριθμός οικοτόπων που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων και που βρίσκονται σε δυσμενές/μη ασφαλές καθεστώς διατήρησης	Ποσοστό των οικοτόπων ή ειδών ή περιοχών Natura 2000 στα οποία στοχεύουν υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα που σημειώνουν πρόοδο προς ένα βελτιωμένο καθεστώς διατήρησης	10 % των στοχευόμενων οικοτόπων

Φύση και βιοποικιλότητα			
Έργα του άρθρου 18 στοιχεία α), β) και γ) του κανονισμού LIFE			
Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
	Αριθμός ειδών που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων και που βρίσκονται σε δυσμενές/μη ασφαλές καθεστώς διατήρησης		10 % των στοχευόμενων ειδών
	Αριθμός περιοχών Natura 2000/εκτάρια περιοχών Natura 2000 που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων		10 % των στοχευόμενων περιοχών Natura 2000/των εκταρίων των περιοχών Natura 2000
ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση των στόχων 2, 3, 4 και 5 της στρατηγικής της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020.	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαράχθουν ή να μεταφερθούν για τη βελτίωση ή αποκατάσταση των στοχευόμενων οικοσυστημάτων	80 %
	Αριθμός τύπων οικοσυστημάτων και εκταρίων εκτάσεων οικοσυστημάτων που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων	Ποσοστό τύπων ή εκτάσεων οικοσυστημάτων που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαράχθουν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς τη βελτίωση ή την αποκατάστασή τους	10 % των στοχευόμενων τύπων οικοσυστημάτων 10 % των στοχευόμενων εκτάσεων οικοσυστημάτων
Ολοκληρωμένα έργα — σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE			
Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
ΥΔΑΤΑ (συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου περιβάλλοντος)	Συνολικός αριθμός περιοχών λεκάνης απορροής ποταμού στην Ένωση που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων για τα ύδατα	Ποσοστό περιοχών λεκάνης απορροής ποταμού που καλύπτονται από ολοκληρωμένα έργα για τα ύδατα	3 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση συμβατών και αποδοτικών σχεδίων διαχείρισης απορροής ποταμού στην καλυπτόμενη περιοχή, σύμφωνα με την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα	100 %

Ολοκληρωμένα έργα — σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE			
Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων στα οποία η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των ολοκληρωμένων έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω έργων	100 %
ΑΠΟΒΛΗΤΑ	Αριθμός περιοχών στην Ένωση που καλύπτονται από υπό εξέλιξη ή περατωμένα ολοκληρωμένα έργα για τα απόβλητα	Ποσοστό περιοχών που καλύπτονται από ολοκληρωμένα έργα για τα απόβλητα	2 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων και/ή προγραμμάτων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση συμβατών και αποδοτικών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων και/ή προγραμμάτων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων στην καλυπτόμενη, σύμφωνα με τα άρθρα 28 και 29 της οδηγίας-πλαίσιο για τα απόβλητα 2008/98/EK	100 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων και/ή προγραμμάτων για την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων στα οποία η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω ολοκληρωμένων έργων	100 %
Ποιότητα του ΑΕΡΑ και εκπομπές (συμπεριλαμβανομένου του αστικού περιβάλλοντος)	Αριθμός ατόμων στην Ένωση στα οποία στοχεύουν υπό εξέλιξη ή περατωμένα ολοκληρωμένα έργα για τον αέρα	Ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της Ένωσης από περιοχές που καλύπτονται από ολοκληρωμένα έργα για την ποιότητα του αέρα	3 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων για την ποιότητα του αέρα	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση συμβατών και αποδοτικών σχεδίων και προγραμμάτων για την ποιότητα του αέρα στις καλυπτόμενες περιοχές, σύμφωνα με το άρθρο 23 της οδηγίας 2008/50/EK για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη	100 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση σχεδίων και προγραμμάτων για την ποιότητα του αέρα	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων στα οποία η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω ολοκληρωμένων έργων	100 %
ΦΥΣΗ	Αριθμός περιοχών Natura 2000 που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων για τη φύση	Ποσοστό περιοχών Natura 2000 που καλύπτονται από ολοκληρωμένα έργα για τη φύση	4 %

Ολοκληρωμένα έργα — σύμφωνα με το άρθρο 18 στοιχείο δ) του κανονισμού LIFE			
Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση πλαισίων δράσης προτεραιότητας	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση πλαισίων δράσης προτεραιότητας για τη διασφάλιση της κατάλληλης διαχείρισης των περιοχών Natura 2000	100 %
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων ολοκληρωμένων έργων που στοχεύουν στην υλοποίηση πλαισίων δράσης προτεραιότητας	Ποσοστό ολοκληρωμένων έργων στα οποία η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω ολοκληρωμένων έργων	100 %

Πληροφόρηση και διακυβέρνηση

Έργα του άρθρου 18 στοιχείο η) του κανονισμού LIFE

Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων με στόχο την αύξηση της ευαισθητοποίησης πολιτών, επιχειρήσεων, τοπικών αρχών, εγγεγραμμένων μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών (ενδιαφερομένων και πολιτών)	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαράχθούν ή να μεταφερθούν και σημειώνουν πρόοδο προς την κάλυψη περισσότερων από δύο περιοχών πέρα από την περιοχή του έργου και περισσότερων από μιας γλωσσών	80 %
	Αριθμός ενδιαφερομένων και πολιτών που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων, οι οποίοι δεν γνωρίζουν τους περιβαλλοντικούς στόχους για τους οποίους πρόκειται να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση	Ποσοστό αύξησης των άμεσα ενδιαφερομένων και των πολιτών οι οποίοι αποτελούν στόχο έργων ευαισθητοποίησης που υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαράχθούν και να μεταφερθούν και οι οποίοι ευαισθητοποιούνται σχετικά με τους στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής αυτών των έργων όπως υπολογίζεται μέσω εκ των προτέρων και εκ των υστέρων ερευνών (οι οποίες διεξάγονται από έργα του LIFE ή από άλλες οντότητες)	25 %
	Αριθμός ενδιαφερομένων και πολιτών που αποτελούν στόχο υπό εξέλιξη ή ολοκληρωμένων έργων	Ενεργή συμμετοχή άμεσα ενδιαφερομένων και πολιτών σε δραστηριότητες ευαισθητοποίησης που προσφέρονται από έργα τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαράχθούν ή να μεταφερθούν (π.χ. συμμετοχή σε έρευνες, εθελοντισμός, συμμετοχή σε ξεναγήσεις, μεταφόρτωση πληροφοριών, υποβολή ερωτήσεων)	> 500 000

Πληροφόρηση και διακυβέρνηση			
Έργα του άρθρου 18 στοιχείο η) του κανονισμού LIFE			
Θεματικές προτεραιότητες	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
ΕΠΙΒΟΛΗ	Αριθμός έργων που στοχεύουν στη βελτίωση της συμμόρφωσης και της επιβολής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τα οποία υλοποιούν δράσεις που μπορούν να αναπαράχθούν ή να μεταφερθούν και τα οποία οδηγούν σε βελτιωμένη συμμόρφωση ή επιβολή	10 %
ΜΚΟ	Αριθμός παρεμβάσεων από ΜΚΟ που λαμβάνουν λειτουργικές επιχορηγήσεις σε διαβουλεύσεις σχετικά με την περιβαλλοντική πολιτική της ΕΕ	Ποσοστό αύξησης των παρεμβάσεων για τη στήριξη της πολιτικής της ΕΕ	12 %
Άλλα έργα			
Έργα του άρθρου 18 στοιχεία ε) και στ) του κανονισμού LIFE			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
Έργα τεχνικής βοήθειας	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τεχνικής βοήθειας	Υπό εξέλιξη ή περατωμένα έργα τεχνικής βοήθειας για την εκπόνηση ολοκληρωμένων έργων	10 για την εκπόνηση ολοκληρωμένων έργων για τη φύση, 5 για την εκπόνηση ολοκληρωμένων έργων για τα απόβλητα, τα ύδατα ή τον αέρα
	Αριθμός υπό εξέλιξη ή περατωμένων τεχνικών έργων	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων τεχνικής βοήθειας που οδηγούν σε ολοκληρωμένα έργα βελτιωμένης ποιότητας του προγράμματος LIFE της ΕΕ	90 %
Έργα οικοδόμησης δυναμικού	Αριθμός έργων που αφορούν την οικοδόμηση δυναμικού	Ποσοστό υπό εξέλιξη ή περατωμένων έργων οικοδόμησης δυναμικού που σημειώνουν πρόοδο προς την αύξηση της απορρόφησης στα οικεία κράτη μέλη	90 %
	Αριθμός αιτήσεων για επιχορηγήσεις δράσης που έγιναν δεκτές και προέρχονται από κράτη μέλη στα οποία τελούν υπό εξέλιξη έργα οικοδόμησης δυναμικού	Αύξηση σχετικού ποσοστού αιτήσεων που έγιναν δεκτές και προέρχονται από κράτη μέλη στα οποία τελούν υπό εξέλιξη ή έχουν περατωθεί έργα οικοδόμησης δυναμικού σε σύγκριση με την απορρόφηση μεταξύ του 2010 και του 2012 (σε ποσοστό)	5 %

7.2. Υποπρόγραμμα «Δράση για το κλίμα»

Μετριάσμος			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
Ολοκληρωμένα έργα	Αριθμός έργων Αριθμός και εδαφική κάλυψη και πολίτες που καλύπτονται από υλοποιούμενες στρατηγικές ή σχέδια δράσης μετριάσμου της κλιματικής αλλαγής Αριθμός και όγκος συμπληρωματικών έργων που χρηματοδοτούνται από άλλα κονδύλια της Ένωσης ή άλλες πηγές	Αύξηση του αριθμού των κρατών μελών/περιφερειών που εφαρμόζουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, με την υποστήριξη ολοκληρωμένου έργου ή μέσω της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων ενός ολοκληρωμένου έργου Αύξηση του αριθμού των συμπληρωματικών μέτρων σε ολοκληρωμένα έργα που χρηματοδοτούνται από άλλα κονδύλια της Ένωσης Τόνοι αερίων θερμοκηπίου που μειώνονται χάρη σε νέες τεχνολογίες, συστήματα, μέσα και/ή άλλες προσεγγίσεις βέλτιστων πρακτικών που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται με βάση παραδείγματα του προγράμματος LIFE.	7 κράτη μέλη που εφαρμόζουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, με την υποστήριξη ολοκληρωμένου έργου ή μέσω της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων ενός ολοκληρωμένου έργου Η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω ολοκληρωμένων έργων.
Έργα τεχνικής βοήθειας	Αριθμός έργων Ποσοστό των έργων τεχνικής βοήθειας που οδηγούν σε ολοκληρωμένο έργο του LIFE	Αυξημένος αριθμός και βελτιωμένη ποιότητα των ολοκληρωμένων έργων που συνδέονται με τεχνική βοήθεια	100 % των έργων έχουν οδηγήσει σε ολοκληρωμένο έργο του LIFE.
Έργα οικοδόμησης δυναμικού	Αριθμός έργων	Αύξηση του ποσοστού των αιτήσεων που έγιναν δεκτές και προέρχονται από κράτη μέλη επιλέξιμα για έργα οικοδόμησης δυναμικού	7 κράτη μέλη έχουν τουλάχιστον ένα έργο μετριάσμου που χρηματοδοτείται από το υποπρόγραμμα του LIFE για το κλίμα.
Άλλα έργα	Αριθμός έργων Αριθμός χρηματοδοτούμενων έργων που προάγουν καινοτόμες τεχνολογίες, συστήματα και μέσα και/ή άλλες λύσεις βέλτιστων πρακτικών για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου	Αύξηση του αριθμού των καινοτόμων τεχνολογιών, συστημάτων και μέσων και/ή άλλων λύσεων βέλτιστων πρακτικών για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου Αύξηση του ποσοστού των επικαιροποιημένων ή νέων προσεγγίσεων που αναπτύσσονται μέσω του προγράμματος LIFE και οι οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί συστηματικά ή έχουν βελτιωθεί από τον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα Τόνοι αερίων θερμοκηπίου που μειώνονται χάρη σε νέες τεχνολογίες, συστήματα, μέσα και/ή άλλες προσεγγίσεις βέλτιστων πρακτικών που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται με βάση παραδείγματα του προγράμματος LIFE	Το 80 % των έργων που έχουν ξεκινήσει δημιουργούν καινοτόμες τεχνολογίες, συστήματα και μέσα και/ή άλλες λύσεις βέλτιστων πρακτικών για τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

Προσαρμογή			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
Ολοκληρωμένα έργα	Αριθμός έργων Αριθμός και εδαφική κάλυψη και πολίτες που καλύπτονται από στρατηγικές ή σχέδια δράσης προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή ή από άλλα σχέδια προσαρμογής με μεγάλο εδαφικό πεδίο εφαρμογής που υλοποιούνται μέσω του LIFE Αριθμός διαπεριφερειακών ή διασυνοριακών έργων προσαρμογής Αριθμός και όγκος των συμπληρωματικών έργων που χρηματοδοτούνται από άλλα κονδύλια της Ένωσης ή άλλες πηγές	Θετικός αντίκτυπος όσον αφορά την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή σε μια περιφέρεια και σε οικονομικούς τομείς μέσω δράσεων που χρηματοδοτούνται από το LIFE και άλλα συμπληρωματικά έργα Αύξηση του αριθμού των κρατών μελών/περιφερειών που εφαρμόζουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, με την υποστήριξη ολοκληρωμένου έργου ή μέσω της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων ενός ολοκληρωμένου έργου Αύξηση του αριθμού των συμπληρωματικών μέτρων που χρηματοδοτούνται από άλλα κονδύλια της Ένωσης Θετικός αντίκτυπος των έργων του LIFE στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή ιδιαίτερα ευάλωτων περιοχών που προσδιορίζονται στη στρατηγική προσαρμογής της ΕΕ	7 κράτη μέλη που εφαρμόζουν ολοκληρωμένες προσεγγίσεις, με την υποστήριξη ολοκληρωμένου έργου ή μέσω της αναπαραγωγής των αποτελεσμάτων ενός ολοκληρωμένου έργου Η συμπληρωματική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε μέσω των ολοκληρωμένων έργων είναι μεγαλύτερη από τη συνολική αξία των προϋπολογισμών των εν λόγω ολοκληρωμένων έργων.
Έργα τεχνικής βοήθειας	Αριθμός έργων Ποσοστό έργων τεχνικής βοήθειας που οδηγούν σε ολοκληρωμένο έργο του LIFE	Αυξημένος αριθμός και βελτιωμένη ποιότητα των ολοκληρωμένων έργων που συνδέονται με τεχνική βοήθεια	Το 100 % των έργων οδήγησε σε ολοκληρωμένο έργο του LIFE
Έργα οικοδόμησης δυναμικού	Αριθμός έργων	Αύξηση του ποσοστού αιτήσεων που έγιναν δεκτές και προέρχονται από κράτη μέλη επιλέξιμα για έργα οικοδόμησης δυναμικού	7 κράτη μέλη έχουν τουλάχιστον ένα έργο προσαρμογής που χρηματοδοτείται από το LIFE.
Άλλα έργα	Αριθμός έργων Αριθμός χρηματοδοτούμενων έργων που προάγουν καινοτόμες τεχνολογίες, συστήματα και μέσα και/ή άλλες λύσεις βέλτιστων πρακτικών για την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή Αριθμός εκτιμήσεων ευπάθειας, στρατηγικών ή σχεδίων δράσης προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή που έχουν αναπτυχθεί μέσω του LIFE Αριθμός διαπεριφερειακών ή διασυνοριακών έργων προσαρμογής	Αποδοτέα ανά τομέα αύξηση της κλιματικής ανθεκτικότητας λόγω των επιδεικνυόμενων νέων τεχνολογιών, συστημάτων, μέσων και/ή άλλων προσεγγίσεων βέλτιστων πρακτικών που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται με βάση παραδείγματα του προγράμματος LIFE Θετικός αντίκτυπος των έργων του LIFE στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή ιδιαίτερα ευάλωτων περιοχών που προσδιορίζονται ως επιλέξιμες για χρηματοδότηση από το LIFE στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή	Το 80 % των έργων που έχουν ξεκινήσει δημιουργούν καινοτόμες τεχνολογίες, συστήματα και μέσα και/ή άλλες λύσεις βέλτιστων πρακτικών για την αύξηση της ανθεκτικότητας στην κλιματική αλλαγή.

Διακυβέρνηση			
	Ποσοτικά αποτελέσματα	Ποιοτικά αποτελέσματα	Στόχοι/Ορόσημα 2017
Έργα πληροφόρησης, ευαισθητοποίησης και διάδοσης	Αριθμός έργων Αριθμός πολιτών, επιχειρήσεων, τοπικών αρχών, εγγεγραμμένων μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) και άλλων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που καλύφθηκαν Γεωγραφική εξάπλωση και καλυπτόμενη περιοχή	Αυξημένη ευαισθητοποίηση όσον αφορά την ανθρωπογενή κλιματική αλλαγή και τις λύσεις, η οποία μετράται από έρευνες του Ευρωβαρόμετρου Αυξημένη συμμετοχή σε διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη ή σε συζητήσεις πολιτικής που αφορούν την κλιματική πολιτική και τις νομοθετικές πράξεις	Αύξηση κατά 25 % της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών και των πολιτών σε δράσεις ευαισθητοποίησης Αύξηση κατά 10 % των πολιτών στους οποίους στοχεύουν τα έργα του LIFE και θεωρούν ότι η ανθρωπογενής κλιματική αλλαγή είναι ένα ιδιαίτερα σοβαρό πρόβλημα
Έργα βέλτιστων πρακτικών και άλλα έργα	Αριθμός έργων Αριθμός αποδοτέων ολοκληρωμένων πρακτικών με τη χρήση δεικτών ή μέσων που αναπτύσσονται και δοκιμάζονται με βάση παραδείγματα του προγράμματος LIFE Αριθμός προσεγγίσεων πολιτικής ή προτάσεων νομοθεσίας βάσει αποτελεσμάτων έργων	Αύξηση του αριθμού των βέλτιστων πρακτικών που υιοθετούνται από νοικοκυριά, επιχειρήσεις, δημόσιες αρχές ή που ενσωματώνονται σε εθνικά/περιφερειακά προγράμματα ή σχέδια δράσης. Μείωση του αριθμού των περιπτώσεων παράβασης της νομοθεσίας της ΕΕ που οφείλεται σε παρεμβάσεις του προγράμματος LIFE	Το 25 % των πρακτικών ή προσεγγίσεων των έργων ενσωματώνονται σε εθνικά/περιφερειακά προγράμματα ή σχέδια δράσης. Το 80 % των έργων του LIFE που στοχεύουν στην κλιματική διακυβέρνηση είχαν ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της κλιματικής διακυβέρνησης.

Ειδικά αποτελέσματα, δείκτες και στόχοι για χρηματοδοτικά μέσα

Κοινοί δείκτες για όλα τα χρηματοδοτικά μέσα

Τα αποτελέσματα, οι δείκτες και οι στόχοι για τα χρηματοδοτικά μέσα θα συμφωνηθούν με την οντότητα παράδοσης. Πρέπει να καλύπτουν κατ' ελάχιστο:

- τον αριθμό των συμφωνιών (δάνεια, εγγυήσεις κ.λπ.) με ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς (αριθμός)·
- το ύψος της χρηματοδότησης που διατέθηκε από τα χρηματοδοτικά μέσα (εκατ. ευρώ)·
- το ύψος της ιδιωτικής χρηματοδότησης που κινητοποιήθηκε από τα χρηματοδοτικά μέσα (εκατ. ευρώ)·
- τον αριθμό των τελικών αποδεκτών (αριθμός)·
- τον αριθμό των κρατών μελών στα οποία χρηματοδοτήθηκαν έργα από τα χρηματοδοτικά μέσα (αριθμός).

Ειδικοί δείκτες για το ΜΧΦΚ

- Χρηματοδότηση που διατέθηκε από τους ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού μέσου ως αποτέλεσμα των χρηματοδοτούμενων έργων (εκατ. ευρώ)
- Χρηματοδότηση που διατέθηκε σε περιοχές Natura 2000 ως αποτέλεσμα των χρηματοδοτούμενων έργων (εκατ. ευρώ)
- Αντίκτυπος στην ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή (έκθεση στην κλιματική αλλαγή και ευαισθησία στις επιπτώσεις της) περιφερειών και οικονομικών τομέων, ιδίως σε ευάλωτες περιοχές που έχουν προσδιοριστεί ως περιοχές προτεραιότητας για τη χρηματοδότηση του LIFE στη στρατηγική της ΕΕ για την προσαρμογή ως αποτέλεσμα των χρηματοδοτούμενων έργων
- Αντίκτυπος στην κατάσταση του οικοσυστήματος ως αποτέλεσμα των χρηματοδοτούμενων έργων
- Δημιουργία θέσεων εργασίας: αριθμός θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν ως αποτέλεσμα των χρηματοδοτούμενων έργων (αριθμός θέσεων εργασίας σε μονάδες ισοδυνάμου πλήρους απασχόλησης)

Ειδικοί δείκτες για το ΙΧΕΑ

- Ιδιωτική χρηματοδότηση που κινητοποιήθηκε (εκατ. ευρώ) ως αποτέλεσμα των δανείων του ΙΧΕΑ
- Εξοικονόμηση ενέργειας που επιτεύχθηκε (GWh) ως αποτέλεσμα των δανείων του ΙΧΕΑ
- Μείωση των εκπομπών CO₂ (τόνοι CO₂) ως αποτέλεσμα των δανείων του ΙΧΕΑ
- Δημιουργία θέσεων εργασίας: αριθμός θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν ως αποτέλεσμα των δανείων του ΙΧΕΑ (αριθμός θέσεων εργασίας σε μονάδες ισοδυνάμου πλήρους απασχόλησης)

Αναμενόμενα αποτελέσματα του ΜΧΦΚ

Κατά την αρχική πιλοτική του φάση, το ΜΧΦΚ αναμένεται να εκτελέσει 9-12 πράξεις (συμπεριλαμβανομένων έμμεσων πράξεων), ή 3-4 πράξεις το έτος. Οι μεμονωμένες επενδύσεις θα παραμείνουν κάτω από 10-15 εκατ. ευρώ.

Η εκτιμώμενη μόχλευση της αξίας του μηχανισμού είναι 2,2 έως 3,2 φορές μεγαλύτερη από την παροχή του LIFE. Εάν οι τελικοί αποδέκτες συμμετάσχουν στο κόστος του έργου κατά 25 %, η μόχλευση της συνολικής επένδυσης θα μπορούσε να είναι από 2,8 έως 4,2 φορές μεγαλύτερη από την παροχή του LIFE. Η συνολική επένδυση σε έργα διαχείρισης φυσικού κεφαλαίου κατά τη διάρκεια της πιλοτικής φάσης θα μπορούσε να ανέλθει σε 420 εκατ. ευρώ.

Κατά τη διάρκεια της λειτουργικής φάσης που θα ακολουθήσει, η αναμενόμενη μόχλευση μπορεί να είναι εξαπλάσια, ιδίως εάν άλλοι επενδυτές συμμετάσχουν στη διευκόλυνση και γίνουν περισσότερες επενδύσεις μέσω ενδιάμεσων οργανισμών και κεφαλαίων.

Αναμενόμενα αποτελέσματα του ΙΧΕΑ

Στο πλαίσιο του ΙΧΕΑ θα μπορούσαν να υπογραφούν περίπου 6-10 συμφωνίες χρηματοδότησης (δάνεια της ΕΤΕπ για την ενεργειακή απόδοση και μηχανισμοί επιμερισμού του κινδύνου/υποστήριξης εμπειρογνομόνων) με ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς κατά την περίοδο 2014-2017. Οι συμφωνίες χρηματοδότησης μπορούν να καλύπτουν την εφαρμογή του χρηματοδοτικού μέσου σε περισσότερα από ένα κράτη μέλη, ενώ οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί μπορούν να υπογράψουν περισσότερες από μία συμφωνίες χρηματοδότησης.

Αναμένεται ότι, κατά τη διάρκεια του προγράμματος (2014-2017), εάν υποτεθεί ότι το μέσο επενδυτικό κόστος είναι 300 000 ευρώ, έως 1 800 τελικοί αποδέκτες και έργα θα λάβουν συνολική δανειακή χρηματοδότηση ύψους περίπου 430 εκατ. ευρώ. Η συνολική επένδυση σε έργα ενεργειακής απόδοσης κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου θα μπορούσε να ανέλθει σε 540 εκατ. ευρώ.

Η εκτιμώμενη μόχλευση της αξίας του χαρτοφυλακίου δανείων είναι εξαπλάσια της παροχής του LIFE. Εάν οι τελικοί αποδέκτες συμμετάσχουν στο κόστος του έργου κατά 25 %, η μόχλευση της συνολικής επένδυσης θα μπορούσε να είναι έως και οκταπλάσια της παροχής του LIFE.
